سیاسي عینکې

(د طنزونو مجموعه)

۱۳۸۸المریز کال

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړني:

نوم	:	سياسي عينکي
ليکوال	:	عبدالنافع همت
د چاپ کال	:	۱۳۸۸ش
د پښتۍ طرح	:	هژبر شينوارى
برېښناليک	:	anhimmat@gmail.com

د کتاب د چاپ او خپرولو حقوق له ليکوال او خپرندويي ټولني سره خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء:

دا کتاب هر هغه چا ته اهداء
کوم چي د سولي لپاره مبارزه
کوي.

عبدالنافع همت

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع همت او د هغه طنزونه

په افغانستان کي په (۱۳٤۷) لمریز کال د طنز او ټوکو لومړنۍ جریدې (ترجمان) په خپرونو پیل وکړ چي د امتیاز څښتن یې اروانښاد ډاکټر عبدالرحیم نوین او مسئول چلوونکی یې استاد علي اصغر بشیر و. دې خپلواکي او ملي جریدې چي په رښتیا یې د مظلومو افغانانو د دردونو او هیلو ترجماني کوله، په لږ وخت کي ډېر طنز لیکوال پر ځان راټول کړل.

د خلکو د حقوقو ساتنه، د خلکو هوسا ژوند، بې سوادي، بې وزلي اود ټولنیزو خدمتونو نشتوالی د ترجمان جریدې عمده موضوعګاني وې چي په دې ډول یې په افغاني ټولنه کي دظالمانو، بډي اخیستونکو، قاچاق کوونکو، مفت خورو، سود خورو او چالبازانو پر وړاندي ښکاره مورچل نیولی و. ترجمان پر دې سربېره د ځوانو ادبي څېرو، لیکوالو، شاعرانو او طنز لیکوالو د روزني مکتب هم و چي نوموړې جریده د (۱۳٤۷) لمریز کال د وري په میاشت کي پیل او د (۱۳۵۲) لمریز کال د چنګاښ تر میاشتي پوري یې دوام وکړ. ددې اخبار په هره ګڼه کي به د هیواد په ملي ژبه پښتو هم طنزونه خپرېدل چي خوږ ژبي لیکوال عبدالاحد وحید به لیکل.

په پنځوسمه لسیزه کي د طنز لیکني بهیر ورو او ټکنی سو، خو په شپېتمه لسیزه کي یې بیرته نوې سا واخیسته چي په دغه بهیر کي د اروانښاد منان ملګري او کاتب پاځون نومونه یادولای سو.

په دوو وروستیو لسیزو کي له نېکه مرغه طنز ډېره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وده کړې ده. ماته چې د کډوالۍ په ژوند کې کوم اخبارونه او مجلې په لاس راغلي دي نو د نویو طنز لیکوالو له نومونو سره اشنا سوی یم چې ځیني یې په هیواد کي او ځیني یې له هیواده دباندي ژوند کوي.
کله چي زه د (۱۳۸۷) لمریز کال په پای کي تر اوږدې کډوالۍ وروسته خپل هیواد ته راستون سوم نو طبعاً دخپل ذوق او لېوالتیا له مخي لومړی د طنز لیکوالو او د هغوی د اثارو په لټه کي سوم چي له نېکه مرغه ډېر ژر مي د طنز په ډګر کي له یوې نوي ځېرې سره وپېژندل.
د دې لیکوال یوه طنزي مجموعه مخکي چاپ سوې او هغه مهال یې ستاسي په لاس کي د دوهمي مجموعې لپاره چمتووالی نیوه. خبره به ډېره نه اوږدوم، له عبدالنافع همت سره مي ولیدل. په لومړۍ کتنه کي مو خبري ښې اوږدې سوې، د بحث اوږدېدو سبب دا و چي همت صاحب په ډېره لېوالتیا سره غوښتل چي د طنز په باب هم خپله یو څه ووایي او هم یې زما څخه واوري. ما داسي احساس کړه چي دی هڅاند او پلټونکی لیکوال دی چي غواړي د طنز د ځانګړتیاوو او تیورۍ په باب په لږ وخت کي ډېر څه زده کړي.
نننـي طنـز لیکـوال اکثـره پـاروډي (Parody) او ژورنالستیک طنزونه لیکي خو همت صاحب ددوی بر عکس له طنزي داستانو سره ډېره مینه لري. ما چي وکتل نو نه یوازي داچي د همت صاحب د رنګ او قیافې په لیدلو سړي ته ډېر ژر د ترکیې نامتو طنز لیکوال عزیز نسین وریادېږي، بلکي د طنز لیکلو میتود

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې هم هغه ته ډېر ورته دی.
د همت صاحب په لومړۍ او دوهمه مجموعه کې تر ډېره بريده سياسي طنزونه ليدل کېږي. د ده سياسي طنزونه تونـد او بې پـروا دي چې د خـورا زړه ورو او ښکاره بريدونو څرک پکښې ليدل کېږي.
دی يوازې پر داخلي سياستوالو بريد نه کوي، بلکې کله چې په دې پوهېدلی چې د علتونو ريښه د هيواد تر پولو دباندې ده، نو د هغه د کاکا، ماما، خاله او د ژيړو وېښتانو او شنو سترګو پر دايي باندې يې هم سترګې نه دي پټې کړې او ښه ټينګې نوکارې يې ورکړې دي.
دی موږ ته دا راښيي چې دا تر مور مهربانه دايي چې موږ ته په کاچوغه په خوله کې عسل راکوي، هره شيبه دې ته هم چمتو ده چې کـه موږ لږ تندی تريو کړو، نـو د همدې کاچوغې په لاستي بـه مو سترګې راوباسي.
همت صاحب په دې ډېر ښه پوهېږي چې د يوه طنزي داستان سرليک څومره ارزښت لري.
ده په خپله لومړۍ مجموعه کې هم ډېر له تلوسې ډک سرليکونه ټاکلي دي، لکه سپي څنګه مډالونه وګټل او داسې نور. په دې مجموعه کې يې هم څو سرليکونه ډېر له تلوسې ډک او په زړه پوري دي،لکه اخير زه هم په خپل نوبت ولسمشر سوم، باز سازي، که باد سازي؟ اوس اصلي خبري ته راځم، لېونی څنګه د ناټو قوماندان سو؟ سياسي عينکې، بيا به بله ورځ درته ووايم، کاشکي خو د وزير صاحب وطندار وای او داسي نور.
په داستان کې په عام ډول او په طنز کې په خاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول په زړه پوري، پاروونکي او له تلوسې ډک سرلیک لوستونکي دې ته اړباسي چې طنز تر پایه پوري ولولي. ښه سرلیک هغه دی چې نه ډېر ګونګ او نه داسې وي چې د طنز نتیجه څرګنده او لوستونکی مخکې له مخکي په ټوله طنز پوه سي.
همت صاحب په خپلو طنزونو کي له ډېرو ښو او بریالیو تکتیکونو څخه کار اخیستی، لکه مبالغه، تناقض، تضاد، آیروني (Irony) سوال او ځواب، طعنه یا (Sarcasm) له کلیماتو سره لوبې، تجنیس یا (Pun) او داسې نورو لفظي صنایعو څخه یې ډېره ماهرانه استفاده کړې ده.
په خبرو کي منطقي لاره نه ده ځني ورکه سوې، د بېلګې په ډول په دې جمله کي چي د تجنیس صنعت یې په کار اچولی په ډېر ماهرانه ډول یې د تحقیر او پېغور له صنعت څخه هم ډېر ښه کار اخیستی دی :
(لوېشتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمېن و، خو دا چي د رئیس صاحب د خاله زوی دی، اوس چیرمین یاني زموږ عمومي مدیر دی. د همت صاحب د طنزونو موضوعات زموږ د ننني ټولني عمومي، عیني او لویي ستونزي دي. حساس او بادرکه طنز لیکوال د خپل رسالت له مخي بې له دې چي د یوه معلوم شخص نوم یاد کړي، تل په ټولنه کي ناخوالو ته اشاره کوي چي همت صاحب خپل دغه رسالت په پوره ایمانداری سره ادا کړی دی.
تر دې ځایه خو مو د همت صاحب پر هغو تکنیکونو لږ خبري وکړې چي ده په خپلو طنزونو کي کار ځني اخیستی و، خو داسي ښکاري چي دی د طنز لیکلو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ټولو مهم، ارزښناک او عام تکنيک، ياني آيروني سره ډېره مينه لري او په خپلو طنزونو کي يې ډېره استفاده ځني کړې ده.
دی په (افغانستان ته د نوبل جايزه ورکول کېږي) نومي طنز کي د هغه کميسيون غونډه انځوروي چي د ثووزارتونو له باصلاحيته استازيو څخه جوړ سوی دی. د دې غونډې موضوع په افغانستان کي د فقر او بې وزلۍ له منځه وړلو لپاره د يوه پلان جوړول دي. په دې طنز کي د هيواد يوه عيني ستونزه مطرح کېږي خو هغه د حل لاري چاري چي دغه هوښياران ! (د کميسيون غړي) يې وړاندي کوي، د خندا وړ او احمقانه دي. ليکوال په دې ډول د آيروني له صنعت څخه په استفادې سره لوستونکي په دې پوهوي چي زموږ د مظلوم ملت سرنويشت د داسي خلکو په لاس کي دی چي له عقله يو مخ خلاص او په اصطلاح د دوو خرو وربشي نه سي سره جلا کولای.
ددې طنز په يوه برخه کي د کميسيون يو غړی داسي وايي : (که په افغانستان کي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ موږ او تاسي ټول پوهېږو چي همدا تراهګر دي چي د تراهګرۍ اور يې بل کړی دی. دغسي که په افغانستان کي غريبان نه وای نو غربت به هم نه وای. زما په فکر ترڅو چي مو په افغانستان کي د غريبانو ريښې له بېخه نه وي ايستلي نو غربت به هم هيڅکله ختم نه سي).
ليکوال تر دې وروسته د کميسون د دې معقول حل!؟ يوه بېلګه هم راوړي : (موږ وليدل چي کله مو په کابل کي له شېرپور څخه غريبان وشړل، نو هلته غربت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره ختم سو، که چېري موږ له دغو غریبانو سره مرستې کولای نو ملیونونو ډالرو مرستو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته خپل کورونه لرواو وینو یې چي اوس هلته د غربت هیڅ نښه نسته، بیخي اروپا غوندي ښکاري).
د همت صاحب دا طنز په حقیقت کي د هغو زور واکانو او بې کفایته لوړ پوړو دولتي چارواکو پر مخ یوه کلکه چپلاخه (څپېړه) ده چي په شېرپور کي یې په ناقانونه ډول ځانو ته ډېر قیمتي او شانداره کورونه جوړ کړي دي.
د همت صاحب په دې طنز کي د حل لاري ته چي سړی ګوري نو څو پېړۍ مخکي د انګلستان نامتو طنز لیکوال (جنتن سویفټ) وریادېږي. ده هغه مهال په لندن کي د فقر له منځه وړلو لپاره وړاندیز کړی و چي باید د غریبانو کوچنیان ښه وروزل سي چي چاغ سي، کله چي ښه چاغ سول نو بیا دي یې غوښي د بډایو خلکو بچیانو ته ورکړل سي چي هغوی یې وخوري.
همت صاحب په خپلو طنزونو کي د خندا عنصر ته هم پوره پام کړی دی، خو زما په اند دی د هوراسي طنز په پرتله جووینالي یا تور طنز ډېر لیکي. دی چي هر څومره غواړي خپل قهر په خندا کي پټ کړي خو بیا هم په طنز کي نغښتي بریدونه او قهر له لوستونکو څخه پټ نه پاته کېږي، لکه په پورتني مثال کي چي وایي، د غربت له منځه وړلو لپاره باید غریبان له منځه ولاړ سي. دی دغه ډول په دې طنز کي د بهرنیو نظامي ځواکونو له خوا د ملکي وګړو بمبارد کولو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم اشاره کوي.
په (شاهکار ادبي بهیر) طنز کي د ادبي کره کتنـي یـوه غونډه انځوروي. دا طنز زمـوږ د اوسنۍ کـره کتنـي پـر نیمګړتیاوو لیکل سوی چي خـورا ډېـر ظریـف او باریـک ټکي پکښي تر سترګو کېږي. په دې طنـز کـي د غونـډي تــاریخ، د غونــډي ځــای، د کــره کتونکــو نومونــه او تخلصونه په داسي مهارت راوړل سوي چي سړی داسي فکر کوي دا به د یوې ادبي غونډي واقعي ګزارش وي.
څرنګه چي دا لیکنه د همت صاحب پر طنزونو نقد نـه، بلکي د (سیاسي عینکې) مجموعې تـه یـوه لنډه کتنـه ده، نو خبره ډېره نه اوږدوم. د طنز په ډګر کي د همت صاحب غوندي نویو څېرو را څرګندېدل په پښتو ادبیـاتو کي یو ډېر لوی زېری دی. د ده طنزونه زمـوږ پـه زړونـو کـي دا هیلـي راټوکـوي چـي انشاءالله دی بـه زمـوږ پـه ملي ژبه پښتو کي د طنز خالي ځای ډک کړي.
حقیقت دا دی چـي طنـزي ادب پـه عمـومي ډول زمـوږ په هیواد کي تر اوسه پوري ډېر ځوان دی او مـوږ خپلـه هم په دې ډګر کي ډېرې نـوي څېـرې ګڼـل کېـږو. خـدای دي داسي یوه ورځ راولي چي همت صاحب د طنـز پـه ډګـر کـي یـو نـوی غورځنـګ پیـل کـړي او د ادبیـاتو دې ارزښتناکي برخې ته نوره هم وده ورکړي.

د همداسي یوې ورځي په هیله
جلال نوراني، کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې او یو څو خبرې

په پښتو ژبه کې هسې هم د شعر په پرتله د نثر برخه خواره ده، په تېره بیا طنزي کیسو ته خو ډېره لږه پاملرنه شوې ده. طنزیه کیسې لکه د ماشومانو ادبیات زموږ لیکوالو ته د ادبي هستونو څنډې ښکاري، د ماشوم ادبیاتو په برخه کې ویل کېږي چې هر لیکوال نه شي کولای ماشومانو ته لیکنې وکړي. زه دا خبره تائیدوم خو داسې لیکوال هم پېژنم چې د ماشومانو لپاره لیکنې کولای شي، مګر نه یې لیکي او دمهمو خلکو کار نه ورته ښکاري چې د طنز په برخه کې هم دغسې یوه نظریه واکمنه ده.
یوه ورځ مو په قلم نړیواله ټولنه کې له بهرنیانو سره غونډه لرله، یوه دري ژبې لیکوال چې یوازې یې زما طنزي لیکنې لوستې وې، زه یې هغوی ته طنز لیکوال ور وپېژندلم، خو یو بل لیکوال ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

زما داړول معرفي ښه نه شوه ښکاره، ورته ویې ویل چي دی یوازي طنز لیکوال نه، بلکي په نورو برخو کي یې هم ښې لیکني کړي دي. هغه بل لیکوال له ما بخښنه وغوښته، ما ورته وویل چي کاشکي یوازي د طنزي کیسو لیکوال پاتي شوی وای، اوس به مي په دې برخه کي ډېري برياوي درلودای.

زموږ په ټولنه او آن ځینو ادبي کړیو کي طنز سرسري او غیر جدي کار معلومېږي، ښایي دا او ځینې نور لاملونه به وي چي موږ په دې برخه کي هم وروسته پاته یو. لکه په نورو برخو کي چي کتابونه خپرېږي د طنز او طنزي کیسو په برخه کي دومره نه خپرېږي او داسې لیکوال چي یوازي د طنز په برخه کي لیکني کوي یا یې نه لرو او که یې لرو هم نو ډېر لږ دي.

ددغه په زړه پوري کتاب (سیاسي عینکې) لیکوال عبدالنافع همت له هغو ګوتو په شمار لیکوالو څخه دی چي طنزي کیسو ته یې تر ټولو زیاته پاملرنه کړې ده. دی ډرامې او لنډې کیسې هم لیکي خو موږ یې تر ډېره بریده د یوه ښه طنز لیکونکي په توګه پېژنو. تر دې دمخه یې د طنزي کیسو یوه بله په زړه پوري ټولګه (سپي څنګه مډالونه وګټل؟) هم خپره سوې ده. همت صاحب طنز لیکي، ښه یې لیکي او په جرئت یې لیکي. دی لکه څنګه چي په ورځني ژوند کي یو ژمن او صادق انسان دی، همدغه صداقت یې په دغو او نورو طنزونو کي هم

ښه لیدلای شو.

د ښاغلي همت صاحب د طنزونو موضوعګاني زیاتره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي دي. په دولتي اداره کي د بیوروکراسۍ، اداري فساد، کورکورانه اطاعت، د خلکو له حالت څخه ددولتي چارواکو ناخبري او ناسم اجراآت د همت صاحب د دغو زیاترو طنزونو موضوعګاني دي. داسې طنز لیکونکي هم شته چي د طنز تېره څوکه یې هغه چاته متوجه کړې وي چي دحالاتو په بدلون کي هیڅ ونډه نه شي لرلای او آن دا چي دغه موضوعګاني دومره وړې او بې اهمیته دي چي په کار نه ده طنز وربانديي ولیکل شي، خو همت صاحب سره له دې چي په خپله لاره کي ستونزي او خنډونه ویني بیا هم خپله لاره نه پرېږدي او په جرئت او پوره صداقت سره خپله خبره کوي. په ۱۹۴۴ میلادي کال کي د (جورج آرویل) په نوم یوه انګلېسي لیکوال د (حیواناتو فارم) نومی انتقادي کتاب ولیکه، ده په دې کتاب کي په روسیه کي د ستالین په کمونیستي حکومت ملنډي وهلي وې، په کتاب کي یې دځنګله حکومت خوګانو ته سپارلی، خوګان د حکومت په چارو نه پوهېږي او د فارم له نورو حیواناتو سره ناسم چلند کوي. هغه مهال ډېر لیکوال په دې اند ول چي ددغه کتاب تر خپرولو وروسته به لیکوال ډېر وستایل شي، خو په انګلستان کي ده ته وویل شول چي کتاب یې د چاپ وړ نه دی، هغه و چي لیکوال د کتاب چاپولو

لپاره امریکا ته ولاړ. د لیکوال په اند باید امریکا ددغه کتاب د چاپ تود هرکلی کړی وای، ځکه چي امریکا د روسیې او ستالین پرضد ول، خو برعکس امریکایانو دغه کتاب سانسور کړ. ډېر کلونه وروسته چي د وارسا

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ناټو ترونونه منځ ته راغلل، نړۍ دوه پړاکه شوه ددغه کتاب زيات هرکلی وشو، خو ليکوال يې د کتاب د چاپ په لاره کي ډېري ستونزي وګاللې.
ښاغلی همت صاحب دا اړتيا ويني چي بايد له فساده ډکه اداره د طنز په ژبه مسخره شي، له ټولو ستونزو اوخنډونو سره سره په هوډمنو ګامونو پر خپله لاره روان دی او په جرئت سره يې ليکي. د همت صاحب دطنزونو ژبه ساده، خوږه او روانه ده، ډيالوګونه يې لنډ او د کيسې په پرمختګ کي ښه مرسته کولای شي، لکه دا بېلګه يې :
(اې وروره! دا چټلی دي ولي زمونږ د کور مخ ته واچولې، دا ځای د چټليو دی؟
_ نو چيري يې واچوم؟ بل ځای نسته
_ ولي پخوا دي چېري اچولې؟
_ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به يې وړل، اوس هم که ښاروالي بيرته فعاله سوه ستا دکور مخ ته يې نه اچوم، نور څه غواړې؟
_ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟
_ دنيا په اميد خوړل کېږي، ټول کارونه خو په يوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي

جګړه روانه ده.)
دغه راز يې د طنزي کيسو پيل اورد او سټرۍ کوونکی نه دی، نه غواړي په پيل کې بې ضرورته اوږدې مقدمې وليکي، د يوه طنز پيل يې داسي دی : (قاضي مېز وډباوه او د محکمې له حاضرينو څخه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغوښتل چې نظم مراعت کړي. بیا یې ثارنوال ته وویل چې خپله جوړه کړې دعوه ولولي. ثارنوال هم راولاړ سو او دعوه یې داسي پیل کړه).
دا ډول پیل لوستونکي نه په تکلیفوي، د کیسې پېښو ته ژر رسېږي او د کیسې د لوستلو لپاره یې تلوسه زیاتیږي د بېلګي لپاره د دوو نورو طنزونو دپیل جملې رااخلم : (یوه ورځ مې د خپل محصل زوی لیکچر نوټونه ولیدل، ګورم چې کټ مټ هغه زموږ د وختونو لیکچر نوټونه دي. په دې منځ کې پنځوس کاله تېر سوي ول، خو په دې دومره وخت کي یې لږ توپیر کړی و).
یا :
(د شپې مې ټلوېزیون چالان کړ چې یوه خبریال له ولسمشره وپوښتل : د افغانستان د اساسي قانون له تصویب څخه یو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول یو کال وخت ونیسي نو اساسي قانون خو (۱۶۲) مادې لري، آیا ټول اساسي قانون به (۱۶۲) کاله وروسته عملي کېږي؟)
پورتنی بېلګي د دې ترڅنګ چې د تلوسې د ایجاد قوت لري او دراتلونکو پېښو لپاره لاره هواروي، د پیل

په لومړیو جملو کي هم حرکت لري. هغه طنزي کیسې چې حرکت لري او دا حرکت یې د پیل په جملو کې موجود وي، لوستونکي هیڅکله نه ستړي کوي. همت صاحب دې ټکي ته ښه متوجه دی او نردې په ټولو طنزونو کي یې دې موضوع ته پام کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه په پای کې د تکړه لیکوال همت صاحب زېار د ډېري ستاینې وړ بولم، ددغه کتاب د چاپ مبارکي ورته وایم او د لا زیاتو بریاوو هیله ورته کوم.

په مینه او درنښت
علم ګل سحر
څارندوی مېنه، کابل
۲۹ غبرګولی، ۱۳۸۸ لمریز کال

لېونی خنګه د ناټو قوماندان سو؟

قاضي مېز وډباوه او د محکمې له حاضرینو څخه یې وغوښتل چي نظم مراعت کړي. بیا یې څارنوال ته وویل چي خپله جوړه کړې دعوه ولولي. څارنوال هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راولاړ سو او دعوه يې داسي پيل کړه :
د ناټو ځواکونو قوماندان (مايکل) د (ټامسن) زوی چي ځلوېښت کاله عمر لري او د امريکا د متحده ايالاتو د نيويارک ايالت اوسېدونکی دی، په لاندي جرمونو تورن دی :
١_ د نشې په حالت کي يې موټر چلاوه او د (١٣٨٧) ش کال د جوزا د مياشتي پر ځلورمه نېټه يې د کابل په وزير اکبرخان مېنه کي ځلور نفره په موټر وهلي چي دوه نفره يې مړه او دوه نور يې سخت ټپيان کړي دي.
٢- يو ميل ناقانونه توپنچه (تمانچه) او شل کيلو ګرامه پوډر ورسره نيول سوي دي.
٣- دترافيکو پر مدير کرم خان يې ټکان (ډزي) کړي اود هغه د وژلو هڅه يې کړې ده.
٤- په ښار کي يې له لايسنس پرته موټر چلاوه.
د يادولو وړ ده چي مايکل تر دې مخکي هم جرمي دوسيه لري. مخکي تر دې چي افغانستان ته راسي د امريکا د نيويارک ايالت په تور کلي(Black village) کي يې د غواوو په يوه فارم کي د ډيويډ په نوم يو مزدور په وسپنيز اخور پر سر وهلی او وژلی يې دی چي تر هغه وروسته په يوه قمار خانه کي پټ اوسېده. دغه ډول يې پروسږکال په بګرام کي يو بې

ګناه ملا، چي ملا اسمعيل نومېده، وژلی او په پښوکي يې مېخونه ورټکوهلي دي. زه له محکمې څخه غواړم چي د افغانستان د جزا قانون له (...) مادو سره سم دي مايکل ته د شلو کالو بند سزا ورکړل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

زما د خبرو د لا سپيناوي لپاره دلته د پېښي دوه عيني شاهدان هم حاضر دي چي يو د کابل ولايت د ترافيکو مدير ډګروال کرم خان او بل د کابل ولايت د پوليسو د شلمي حوزې قوماندان بشير خان دی. محترم قاضي صاحب که اجازه وي نو دوی به د خپلو سترګو ليدلی حال ووايي.

دمايکل مدافع وکيل وويل : مخکي تر دې چي شاهدان خبري وکړي زه دوې پوښتني لرم، يو دا چي، ايا د کرم خان او بشير خان پرته نور شواهد هم سته؟ بل دا چي ايا د وژل سويو خلکو له خپلوانو څخه کوم څوک څارنوالی ته عارض سوی دی؟

څارنوال وويل : نه! نه بل شاهد سته او نه د مړو له کورنی کوم عارض . بيا قاضي کرم خان ته وويل چي خپلي خبري وکړي. کرم خان رامخ ته سو او و يې ويل : دغرمې يوه بجه وه چي يو موټر په ډېري چټکی راغی، زه يې مخ ته ودرېدم چي لارښوونه ورته وکړم چي دا يوطرفه سړک دی، خو موټر دغسي په چټکی راباندي راغی، ما ځان ځني ګوښه کړ، موټر زما څخه تېر سو او د سړک پر غاړه يې څلور نفره ووهل چي دوه نفره يې ځای پر ځای مړه او دوه نور يې ټپيان کړل. زه د دې لپاره چي موټر و نه تښتي موټر ته ورنژدې سوم، مايکل هڅه وکړه چي وتښتي، په ډېر تلوار يې د موټر

مخ راوګرځاوه چي په دې وخت کي يې موټر له دېوال سره ټکر سو او ودرېده. کله چي زه موټر ته ورنژدې سوم نو مايکل له موټره راکښته سو، له جېبه يې تمانچه راوايسته او پر ما يې ځو ډزې وکړې، د خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

فضل و زه ځنې خطا سوم، په دې وخت کي د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان له څو تنو پولیسو سره راغی، مایکل یې ونیو او له ځان سره یې حوزې ته بوت.

تر دې وروسته قاضي له بشیر خان څخه وغوښتل چي خپلي خبري وکړي. بشیر خان را ولاړ سو او خپلي خبرې یې داسي پیل کړې : موږ چي کله د مایکل لاسونه ور وتړل نو له غورهاري پرته یې نوري خبري نه کولې. کله چي مو د ده جېبونه تلاشي کړل نو هیڅ ډول اسناد ورسره نه ول، بیا چي مو یې موټر تلاشي کړ نو شل کیلو ګرامه پوډر هم ورسره ول. لس دقیقې به لانه وې تېري سوي چي زموږ د امیر له خوا تیلیفون راغی، ویل تاسي د مایکل په نوم د ناټو ځواکونو یو مهم قوماندان نیولی دی، ډېر ژر یې خوشي کړئ او معذرت ځنې وغواړئ. موږ هم مایکل خوشي کړ او معذرت مو ځني وغوښت. دی چي تله نو په انګلېسي ژبه یې وویل چي (Fucking Police). نه پوهېږم چي دا په انګلېسي ژبه کي کوروداني ته وایي او که بله مانا لري.

وروسته د مایکل مدافع وکیل خپلي خبري داسي پیل کړې : ښاغلي مایکل ته په (۱۹۹۵) م کال کي یو عصبي تکلیف پیدا او له همدې امله په ټیکساز ایالت

کي یوه لېونتون ته ولېږل سو. هلته تر څو کالو تېرولو وروسته ډاکټرانو د هغه پلار ته وویل چي د مایکل د علاج یوازینی لاره دا ده چي دی باید تل خوشاله وساتل سي، یاني هرڅه چي دی کوي او هر څه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړي باید خبره یې پر ځمکه وا نه چول سي، که داسي ونه سي نو علاج یې امکان نه لري. څرنګه چي امریکا داسي یوه ټولنه نه ده چي مایکل دي هر هغه څه پکښي وکړي چي زړه یې غواړي نو علاج یې هم و نه سو. بیاچي کله په (۲۰۰۱) م کال په افغانستان کي د امریکې په مشرۍ د تراهګرۍ ضد مبارزه پیل سوه نو ښاغلی مایکل هم له امریکایي عسکرو سره یو ځای افغانستان ته راغی او وروسته د ناټو د یوې ټولۍ عسکرو قوماندان وټاکل سو.

دا چي مایکل یو طرفه سړک ته موټر ننه ایستلی، ملامت نه دی، ځکه چي پر هغه سړک په انګلیسي ژبه نه و لیکلي چي: (No Entry) یاني مه ننوزئ! مایکل نه پوهېده چي دا یو طرفه سړک دی. بل دا چي په کومه ورځ مایکل موټر ټکروي نو هغه شراب خوړلي او غرق نشه دی، چي د یو بهرني لپاره شراب څښل بد کار نه دی. له کومي ورځي راهیسي چي مایکل افغانستان ته راغلی نو د قانون په نوم له کوم خنډ سره نه و مخ سوی او په امریکا کي هم ورته ویل سوي ول چي له امریکایي قانون پرته د افغانستان هیڅ یو قانون د هغه مخه نه سي نیولای، نو کله چي هغه ته ټرافیکي پولیس لاس ورکوي، دی داسي فکر کوي چي دا کوم تراهګر دی او غواړي چي پر ده ځان مرګی برید وکړي،

نو هغه دی چي وارخطاکېږي، اعصاب یې اوړي او خلک په موټر وهي، پر ډګروال کرم خان یې هم ډزي له همدې خاطره کړي چي ده د تراهګر ګمان پر کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځارنوال ولاړ سو او ویې ویل : قاضي صاحب دی درواغ وايي، ایا داممکنه ده چي ناټودي یو لېوني ته قوماندانې ورکړي او بیا دي هغه افغانستان ته راواستوي؟ مدافع وکیل په خندا وویل : ځارنوال صاحب ستا خپله هم اعصاب چندان کار نه کوي. ایا د ناټو هیوادونه لېوني دي چي خپل هوښیار عسکر افغانستان ته راواستوي او له تراهګرو سره په جګړه کي یې قرباني کړي؟
قاضي وپوښتل : د مایکل روغتیا اوس څنګه ده؟ مدافع وکیل ځواب ورکړ : دمایکل روغتیايي حالت ډېر خراب دی، له کومي ورځي راهیسي چي هغه ته لاس ور اچول سوی نو هر افغان چي ویني زړه یې ورته خوړل کېږي او غواړي چي ویې وژني، ډاکټرانو یې ویلي چي که بیا د هغه مخ ته کوم افغان ودرېږي نو کېدای سي چي د پخوا په شان لېونی سي. قاضي وویل : ښه ښه بس پوه سوم. مدافع وکیل پسي زیاته کړه : تر کومه ځایه چي د سلاح د جواز خبره ده نو په افغانستان کي بهرنیان اصلاً د سلاح جواز ته اړتیا نه لري. بل داچي ځارنوال صاحب د پوډرو خبره هم یاده کړه، اصلاً خبره داده چي ښاغلی مایکل په خپله پوډري دی او څو ورځي وروسته یې په افغانستان کي وظیفه پای ته رسېږي، ده غوښتل چي دغه پوډر له

ځان سره امریکا ته یوسي چي هم یې خپله ګوزاره په وسي او هم یو څه پیسې په جوړي کړي. ځارنوال صاحب داهم وویل چي مایکل د ډیوید په نوم یو امریکايي وژلی دی. دا خبره سمه ده خو په هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـي د ده اعصـاب جـوړ نـه ول، ځکـه نـو محکمـې هـم خوشي کړ. د ډيويډ تر وژل کېدو وروسته مايکل په يـوه قمـار خانـه کـي پـټ نـه اوسـېده، بلکـې هماغـه د ده د خوښي ځـای و، پـه امريکـا کـي خـو ډيموکراسـي ده، هـر ځای چي د چا زړه وغواړي نو هلته اوسېدلای سي، پاته سوه د ملا اسمعيل خبره، نو هغـه ملا خـو القاعـده و، سهار وختي به پر يو لوړ ځای ودرېد او په عربي ژبه به يې طالبانو او القاعده وو ته نارې ور وهلې چي هغوی به بيا د ناټو مرکزونه په توغنديو ويشتل. د القاعـده وو له منځه وړل خـو د مايـکل وظيفـه ده. څـارنوال يـې پـه خبرو کـي ورولوېـد او ويـې ويـل : داخبـره سـمه نـه ده، دکلي ټول خلک وايـي چـي ملا اسـماعيل القاعـده نـه، بلکي د مسجد امـام و او پـر منبـر بـه يـې د سـهار اذان کاوه. مـدافع وکيـل وويـل : مايکـل څـه پوهېـده چـي دا اذان دی، دی خـو پـه عربـي ژبـه نـه پـوهېږي، ده داسـي ګمان کړی دی چي په عربي ژبه القاعده وو ته نارې ور وهي.

څارنوال وويل : مايکل خـو بـې لـه دې چـي پـه دې بـاب څېړنه وکړي د ملا اسـماعيل پـه پښـو کـي يـې مېخونـه ورټکوهلي او بيا يې ويشتلی دی. مدافع وکيل وويـل : داچــي ملــا اســماعيل رښــتيا القاعــده و او کــه نــه، داپوښتنه بايد له ښاغلي مايکل څخه د هغه قوماندان

وکړي، د افغانستان محکمه دا صلاحيت نه لري.

ډګروال کرم خان را ولاړ سو، لاسونه يې پر نامـه ونيـول او په عاجزۍ يې وويل : قاضي صاحب زه خپلـي خبـري بيرته اخلم، قسم په خدای چي زه نـه وم خبـر چـي دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو بهرني سړي موټر دی، کنه تر اوسه مي نه د کوم بهرني موټر درولی او نه مي تلاشي کړی دی، ان داچي که د بهرنیانو د ځینو موټرو په باب مي معلومات هم درلودل چي پوډر پکښې دي، خو بیا مي هم نه دي تالاشي کړی.
ورپسې د پولیسو قوماندان بشیر خان وویل : قاضي صاحب زه هم خپلي خبري بیرته اخلم، زه خبر نه وم چي دا یوخارجي سړی دی، کله چي خبر سوم نو ډېر ژر مي خوشي کړ او معذرت مي ځني وغوښت، ان داچي خپل پوډر او سلاح مي یې هم بیرته ورکړل.
په دې وخت کي قاضي مېز و ډباوه او له حاضرینو څخه یې وغوښتل چي غلي سي او بیا یې وویل : د دواړو خواوو او شاهدانو د خبرو په رڼا کي محکمه د مایکل په باب داسي پرېکړه کوي :
بهرني نظامیان غیر مسئول او واجب الاحترام دي چي په افغانستان کي نه سي محاکمه کېدای. نو د افغانستان محکمه مایکل خوشي کوي اود هغه یو میل تمانچه او شل کیلو ګرامه پوډر بیرته ورکوي چي دغه اجناس یې مخکي لا ورته سپارل سوي دي. پاته سوه د ښاغلي مایکل د شخصیت د اعادې خبره. د ترافیکو مدیر کرم خان یو بهرنی، یاني مایکل ډارولی او د پولیسو د شلمي حوزې قوماندان بشیر خان بیا د لسو

دقیقو لپاره د هغه لاسونه ورتړلي چي په دې ډول یې یو خو د مایکل سپکاوی کړی او بل یې د هغه روغتیا په خطر کي اچولې ده. نو د افغانستان محکمه د دې جرم په بدل کي بشیر خان د اسلم خان زوی او ډګروال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرم خان د نورخان زوی هر یوه ته د شلو کالو بند سزا ورکوي . که چېري مایکل د پخوا په شان لېونی سو نو دوی دواړه به اعدامېږي. داچي د مایکل د موټر بانټ کړوپ سوی او روغتیایي حالت یې هم خراب سوی نو د دې جرم په مقابل کي به دوی هر یو مایکل ته پنځه ویشت زره ډالره جریمه ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باز سازي، که باد سازي!؟

قهرجنو مظاهره چیانو د کابل ښار په څو ځایونو کې اورونه بل کړل او چیغي یې وهلې چي دولت دي هغه والي د قانون منګولوته وسپاري چي ددوی د مشر د ورور پر موټر یې برید کړی دی. یو سړی چي لنګوټه یې په غاړه کي ول ول رالوېدلې ول، وویل : دا یوه ستره او نه جبرانېدونکې ضایعه ده، زموږ ګوند او قوم ته په سپکه کتل سوي دي، موږ به خپل غچ خامخا اخلو.

یوه مېرمن چي خپل تور پوړنی یې تر زنه لاندي کلک تړلی و او یوه کاغذي لوحه یې په لاس کي لوړه نیولې ول پر لوحه داسي لیکلي ول : دولت باید خامخا دغه والي محاکمه کړي. یو بل سړی چي غاښونه یې چیچل او تر خوله یې ځګونه رابهېدل، چیغه کړه : دا غټه خبره ده، هیڅکله یې نه پرېږدو .

له بلي خوا د بشري حقوقو د خپلواک کمیسیون د ټرانسپورټ څانګي ویاند وویل چي، په سیاست کي برخه اخیستل د هر انسان حق دی او هر څوک حق لري موټر ولري چي په دې اساس پر موټر برید په حقیقت کي پر هغه شخص برید دی. موږ په دې اړه څېړنه کړې او دوسیه مو یې ځارنوالۍ ته استولې ده. هیله لرو

چي څارنوالي به دغه موضوع جدي ونیسي او په دې اړه به اجراات وکړي.

تر مظاهرې لږ شېبه وروسته پولیسو پر سړک ولاړو رېړۍ والاوو پسې سوټي راواخیستل، څو رېړۍ چپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوې، له سړک څخه دوړې پورته سوې او د وزيرانو د تورو ښيښو موټرونه يو په بل پسي ارګ ته ور وګرځېدل چي د دې پېښي په اړه د کابينې په بېړنۍ غونډه کي برخه واخلي.

د کابينې تر غونډي وروسته د ولسي جرګې يوې ډلي وکيلانو د اعلاميې په خپرولو سره وويل چي په دې اړه يوازي د کابينې بېړنۍ غونډه او د دې کار غندل کفايت نه کوي، بايد يو عملي ګام واخيستل سي، خو د ارګ وياند د ولسي جرګې د وکيلانو دغه تورونه رد کړل او زياته يې کړه چي کابينې د کورنيو چارو د وزير په مشرۍ يو کميسيون جوړ کړی او دنده يې ورته سپارلې چي دغه موضوع وڅېړي او راپور يې د کابينې بلي غونډي ته وړاندي کړي. ان دا چي والي يې دا نن د کميسيون تر څېړنو مخکي له کاره ګوښه کړی دی.

ددغه کميسيون يو غړی، جنرال پنچرمين چي شل کاله يې د پنچرمينۍ دکان درلود او اوس چېرمين ياني د پوليسو د اتلسمي حوزې قوماندان دی وايي چي، دوی د موټر پنچر سوی ټاير په يوه امبولانس کي په ډېر درناوي عدلي طب ته يووړ او هلته تر يو لړ څېړنو وروسته ورته معلومه سوه چي نوموړی ټاير پنچر سوی نه، بلکي په خپله يې هوا وتلې ده.

ددغي پېښي په تړاو د ملي باد سازۍ ګوند مشر وايي

چي د موټر له يوه ټاير څخه هوا ايستل پر ټول موټر اغېز کوي او موټر خو ښکاره خبره ده چي د هغه د خاوند سياسي ژوند ته تاوان رسوي. دا چي موټر په سياست کي ډېر مهم دی نو خامخا د نوموړي ګوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي فعاليتونه هم له خنډ سره مخ کوي چي په دې ډول په افغانستان کي ډيموکراسۍ ته يوه غټه ضربه ده. زما په اند د يوه سياسي ګوند د موټر له يوه ټاير څخه هوا ايستل په حقيقت کي له ډيموکراسۍ څخه هوا ايستل دي.

له بلي خوا لري کړل سوی والي دغه تورونه نه مني او وايي چي، دی يې يوازي په دې تور له کاره ګوښه کړی چي ولي يې په خپل ولايت کي باد سازۍ ته پاملرنه نه ده کړې، ياني ولي يې د نوموړي موټر پنچري نه ده ور نيولې.

دغه اعتراضونه هغه مهال راپورته سول، کله چي درې ورځي مخکي د يوه سياسي ګوند وياند اعلان وکړ چي د دوی د مشر د ورور موټر د والي د دفتر مخ ته پنچر سوی دی. وياند دا تور ولګاوه چي د موټر په پنچر کېدو کي والي نېغ په نېغه لاس لري.

د يادوني وړ ده چي تر اوسه پوري د دولت يو عادي چارواکی هم له دې امله له کاره نه دی ګوښه سوی چي ولي يې د باز سازۍ په لار کي غفلت کړی دی، نو دا چي باد سازۍ ته په نه پاملرني سره يو والي بې له دې چي ګناه يې ثابته سي، له کاره ګوښه کېږي، داسي ښکاري چي باد سازي تر بازسازي ډېره مهمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

د ارګ په غولي کې د څرخي الوتکې څرخ لا سم نه و ارام سوی چې ولسمشر له خپلو څو وزیرانو سره په چټکو ګامونو ورپورته سو او الوتکه بیرته والوته. نن د حساب ورکولو د اوونۍ لومړۍ ورځ وه چې هر وزیر د رسنیو له لارې ملت ته د خپل کار کلنۍ راپور ورکاوه، خو ولسمشر غوښتل چې خپله په ټول افغانستان کې وګرځي او د هر وزیر کار له نږدې وګوري. څرنګه چې امنیت سم نه و، نو ده غوښتل چې په الوتکه کې د هوا له لارې د وزیرانو د کارونو نظارت وکړي.
کله چې الوتکه فضا ته ښه لوړه سوه، ولسمشر وویل چې لومړۍ به د زراعت وضعیت وګورو. له دې سره سم د کرهڼې وزیر له خپله ځایه ولاړ سو، پیلوټ ته یې په غوږ کې یو څه وویل او بیا یې ولسمشر ته

وویل: رئیس صاحب پیلوټ ته مې وویل چې د الوتکې ارتفاع لږ کمه کړي چې هر څه ښه شفاف وونو، ځکه چې د حساب ورکولو اوونۍ ده.
یو څو دقیقې وروسته ولسمشر د الوتکې تر کړکۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندي وکتل او بيا يې د کرهنې وزير ته وويل : تاسې خو ويل چي د زراعت په برخه کې ډېر کار سوی دی، زه خو دلته له سپېرو دښتو پرته بل هيڅ شی نه وينم.
د کرهنې وزير په خندا ورته وويل : رئيس صاحب موږ ټولو ته خو هر څه ډېر شفاف او رڼه معلومېږي، دا چي تاسي يې نه وينئ، ټول علت ستاسې په عينکو کې دی، که تاسي زموږ له عينکو څخه ورته وګورئ نو هر څه به ډېر صاف او شفاف ووينئ.
ولسمشر په تعجب وپوښتل : عجيبه ده نو زما په عينکو کي څه عيب دی؟
- صاحب ستاسي عينکي خو يو د افغانستان تخنيک دی او بل نو ډېري پخوانۍ دي چي د هغه وخت د شرايطو او ستاسي د سترګو د نمرې په پام کي نيولو سره جوړي سوي دي، خو زموږ عينکي سياسي عينکي دي چي خورا عصري او په دوستو هيوادونو کي زموږ د دولت د اوسني سياست او زموږ د وظيفې په پام کي نيولو سره جوړي سوي دي. په دې عينکو کي د سړي د سترګو ديد دومره تېز وي چي د افغانستان په هره سيمه کي د خپلي وظيفې اړوند هر څه ليدای سي.
- دا څه وايې! ته راکړه چي زه دا ستا عينکي پر سترګو کړم!

- ها صاحب دادي واخلئ!
کله چي ولسمشر عينکي پر سترګو سمولې، نو الوتکه کندز ولايت ته ور سېده. ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ د باندي وکتل او بيا يې د کرهنې له وزير څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتل چي دا کوم ولايت دی؟ هغه يې غوږ ته خوله ورنږدې کړه او ويې ويل: صاحب دا نيمروز دی. د دې سره سم ولسمشر په زوره چيغه کړه : دا څه وايې؟ نيمروز داسي تک شين او سمسور سوی دی؟ له دې سره سم يې ددعا په ډول لاسونه پورته کړل او ويې ويل : خدايه شکر چي ماته دي دومره توان راکړ چي په ډېرو لږو امکاناتو او ډېر لږ وخت کي نيمروز داسي سمسور کړم. بيا يې وزيرانو ته مخ راواړه او پسې زياته يې کړه: په رښتيا چي ډېره د تعجب وړ خبره ده، دلته پخوا يوازي ربګ او دوړي بادېدې، ان دا چي خلکو يې د څښاک اوبه نه درلودې. بيا يې د معارف وزير ته په خندا وويل : ياره دا خو رښتيا چي ښې عينکي دي. ناڅوانانو تاسي ټول چي داسي عينکي لرئ ماته ولي يوه جوړه نه رانيسئ؟ زه خو تر اوسه پوري هغه پخوانۍ غير سياسي عينکي استعمالوم.
د کرهڼي وزير وويل : صاحب ولي يې نه درته رانيسو، موږ چي کله لومړۍ ورځ دغه عينکي رانيولې، نو ته مو په زړه کي وې. خبره دا ده چي ستا عينکي بايد څو ډوله نظر ولري، چي بېلابېلو کارونو ته په بېل بېل نظر وګوري، موږ چي په دغه ډول عينکو پسې هر څومره وکتل پيدا مو نه کړې، بيا موږ په خپل منځ کي سره وويل چي که رئيس صاحب هر وخت غوښتل چي د

کوم وزارت کارونه کنټرول کړي نو موږ به خپلي عينکي ورکوو. ولسمشر وخندل او ويې ويل : بس بس دا هم ښه نظر دی. بيا يې له خپله جېبه قلم راو ايست، په کتابچه کي يې يوڅه وليکل او ويې ويل : ښه اوس به

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو د معارف وضعيت وګورو. ده لا دا خبره نه وه پوره کړې چې د معارف وزير ولاړ سو، پيلوټ ته يې په غوږ کي يو څه وويل او بيرته راغی د ولسمشر څنګ ته کښېناست. ولسمشر لا تر کړکۍ دباندي نه وه کتلي چي د معارف وزير خپلي عينکي هغه ته ورکړې، ويل رئيس صاحب ها دادی دا زما عينکي واخلئ او بيا ورته وګورئ. ولسمشر چي لاندي وکتل نو د هرات ولايت د نجونو يوه ليسه يې وليده، ويل دا کوم ځای دی؟

- صاحب دا د کندهار پنجوايي ولسوالي ده

- ته رښتيا وايې؟

- هو صاحب رښتيا وايم، د کندهار په ټولو ولسواليو کي د هلکانو او نجونو مکتبونه فعال دي.

- طالبان خو په درواغو دا اوازې اچوي چي د کندهار ولايت اکثره ولسوالۍ له مرکزونو پرته ددوی په واک کي دي، خو زه دې ته حيران يم چي دا ځيني نړيوالي اداري، په تېره بيا رسنۍ ولي دومره غټ درواغ وايي چي د کندهار ولايت په ولسواليو کي مکتبونه يو مخ تړل سوي دي. اوس خو دادی موږ او تاسي ټول يې په خپلو سترګو وينو چي په پنجوايي غونډي ځای کي د هلکانو مکتب خو څه کوې چي د نجونو مکتبونه هم فعال دي.

ولسمشر په خپله کتابچه کي يو څه وليکل او ويې ويل : ښه اوس به نو د تارياکو احوال واخلو. په دې وخت کي له نشه يې توکو سره د مبارزې وزير له خپله ځايه داسي په چټکۍ او وارخطايۍ ولاړ سو لکه يو لړم چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې و چیچي. ده هم د نورو دوو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کې یوځه وویل او بیا په منډه راغی د ولسمشر څنګ ته کښېناست. تر یو څو خبرو وروسته ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ لاندي وکتل چي ننګرهار ولایت یې ولید او یې پوښتل: دا کوم ولایت دی؟ څنګ ته ناست وزیر ورته وویل چي رئیس صاحب دا هلمند دی او له دې سره سم یې خپلي عینکي د ولسمشر پر سترګو ورکښېښوولې. ولسمشر بې واره وخندل او ویې ویل: اوهو ماشاء الله دلته خو تریاک هیڅ نه لیدل کېږي. وزیرصاحب په خندا د ولسمشر غوږ ته خوله ورنږدې کړه او ویې ویل : رئیس صاحب سږکال په ټوله هلمند کي یو بوټی تریاک هم نه دي کرل سوي، ټولو خلکو غنم کرلي دي. ولسمشر وویل : بس بس چي په هلمند ولایت کي هم تریاک نه دي کرل سوي، نو زه باور لرم چي په ټول افغانستان کي نه دي کرل سوي. بیا یې لوړ وکتل او ویې ویل: خدایه شکر چي له دې پېغوره خو دي خلاص کړم چي نړیوالو به ویل چي افغانستان د تریاکو لومړی تولیدوونکی هیواد دی. پیلوټ الوتکه څو واره د غنمو د فصلونو د پاسه په ټیټه ارتفاع کي تېره کړه.
ولسمشر په خندا وویل : یو وخت هلمند ته د غنمو ګدام ویل کېده، اوس زه داسي فکر کوم چي هلمند

بیرته هغه پخواني حالت ته راګرځېدلی دی.
په دې وخت کي سوکه سوکه تیاره سوه، ولسمشر وویل چي اوس ماښام سو، د اوبو او برېښنا حالت به هم وګورو، بیا به نو ځو له خیره سره؟ له دې سره سم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوبو او برېښنا وزیر هم د نورو وزیرانو په شان پیلوټ ته په غوږ کې یو څه وویل او بیا یې ځان د ولسمشر څنګ ته راور ساوه. یو څو دقیقې وروسته الوتکه د کابل ښار فضاته ورسېده. په دې وخت کې ولسمشر د الوتکي تر کړکۍ دباندې وکتل، ترڅو چې یې خوله خبرو ته جوړوله نو د اوبو او برېښنا وزیر خپلې عینکې د هغه پر سترګو کړې. له دې سره سم ولسمشر په خوښۍ وپوښتل :

- او هو دلته د برېښنا څومره ډېر څراغونه دي، دا کوم ځای دی؟

- صاحب دا پکتیکا ده.

- دا څه وایې! دا پکتیکا ده؟

- هو صاحب، په ټولو ولایتونو کې مې اول پکتیکا ته برېښنا راوسته، ما ویل د دې ولایت خلک ډېر غریب دي. له خدایه راضي یم چې له کومې ورځې راهیسې دلته برېښنا راغلې نو خلکو ته دومره ډېر کارونه پیدا سوي چې اوس بیخي مزدور نه پیدا کېږي. ان دا چې پاکستانیان او ایرانیان دې ولایت ته د کار لپاره راځي. دادی د کار او ټولنیزو چارو وزیر صاحب خپله دلته تشریف لري، ده ته هر څه معلوم دي.

- یاره واقعاً چي دا یو ستر خدمت دی، خو عجیبه ده د پکتیکا مرکز، ښرنه خو پخوا دومره غټ ښار نه و.

- صاحب ښرنه اوس هغه پخوانی کوچنی ښار نه دی، بیخي لکه کابل داسي دی او بل داچي د پکتیکا ولایت ټولي ولسوالۍ برېښنا لري، ځکه نو ټول ولایت یو ښار غوندي ښکاري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

ولسمشـر پـه خپلـه کتابچـه کـې ژر ژر یـو څـو کرښـې ولیکلـې او ویـې ویـل : د نـن لپـاره همـدومره کـار بـس دی، راځئ چې ځو. بیا یـې د خپلـې کتـابچې پـاڼې سـره واړولې او د خپلو یادښتونو په لوستلو یې پیل وکړ. پـه دې وخت کې وزیرانو یو بل ته حیران سره کتل. ولسمشر کتابچـه پـه جېـب کـې واچولـه، غـاړه یـې تـازه کړه او ویې ویل : ما د خپلو وزیرانو په باب د نړیوالو او داخلي رسنیو له لارې، دغه ډول د خلکو لـه خـولې ډېـر شـکایتونه اورېدلي ول چـې دوی د بیـت المـال پیسـې اکثره غلاکوي او یـا یـې پـه قیمتـې موټرونـو، کورونـو او خپلو عیاشیو لګوي خو زه اوس پـوه سـوم چـې دا ټـول تورونه بې ځایه ول. نن ماته معلومـه سـوه چـې تاسـې په ربښتیا افغانستان ته ډېر ستر خدمتونه کړي دي اولـه خپل وطن سره د زړه له کومې مینه لرئ، زه ویاړم چې ستاسې غوندې وزیران لرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار قربان د ماليې وزير تر پلان سم

د وزيرانو دا غونډه د پراختيايي بودجې د تصويب لپاره رابلل سوې وه چي ځينو وزيرانو يو ساعت مخکي لا ځان ورته رارسولی و. ولسمشر ورغوي سره ومښل، د غونډي برخه وال يې ښه تر نظر تېر کړل او ويې ويل : څوک خو به غير حاضر نه وي؟ د کورنيو چارو وزير ولاړ سو، لاسونه يې پرنامه ونيول او ويې ويل : صاحب ټول وزيران حاضر دي، پيسې هم عجيبه شی دي، زه خو خپله سهار په خړه لا راغلی يم، ما ويل چي غونډه راڅخه تېره نه سي. له دې خبري سره سم د غونډي ټولو برخه والو وخندل.
ولسمشر په خندا وويل : رښتيا هم پيسې ښه شی دي، رحمان بابا ددنيا په باب څه ښه ويلي دي :

ښـه ده ښـه ده دا دنيـا
چـي توښـه ده د عقبـا
که يې تويه پر صحرا کړې
ښايسـته کانـدي صـحرا

موږ پر شېرپور غوندي سپېره ځای دنيا توی کړه، ګوره تاسي خو ټول هلته کورونه لرئ، اوس شېرپور څومره ښايسته ځای دی، ښه په هر صورت اوس خپله غونډه پيل کوو. اول به د دفاع وزارت پر وړانديزونو خبري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو. د دفاع وزیر سترګي سره ومښلې، مخ ته پرته دوسیه یې راپورته کړه او ویې ویل : موږ غواړو د ملي اردو په چوکاټ کي پنځه زره عسکر زیات کړو چي مالي لګښت مو یې پنځه سوه میلیونه افغانۍ اټکل کړی دی. ده لا د موضوع جزیات نه وه ویلي چي د کورنیو چارو وزیر یې خبره ونیوله او ویې ویل :

رئیس صاحب زما په فکر نورو عسکرو ته هیڅ اړتیا نسته، که خبره د داخلي امنیت وي نو هغه خو زموږ پولیس او امنیتي کمپنۍ ساتلای سي او که ددوی دا مطلب وي چي په ملي اردو د طالبانو او القاعده وو مخه ونیسي نو دا کار امکان نه لري. ددې نویو عسکرو تاوان دا دی چي د امنیتي کمپنیو اړتیا تر پوښتني لاندي راولي. اوسمهال په افغانستان کي په لسګونو امنیتي کمپنۍ په کار لګیا دي چي که دا کمپنۍ وتړل سي، نو ډېر خلک به بې کاره سي. مثلاً اول زه درې امنیتي کمپنۍ لرم، دغسي نور وزیران درواخله چي له دې لاري ډېر وزیران ، وبخښئ خوله مي خطاوته، ډېر خلک ډوډۍ پیدا کوي.

ولسمشر د تائید په ډول سر وښوراوه او ویې ویل : رښتیا هم چي زموږ د خلکو کار او روزګار ډېر ضروري دی او تر ټولو مهمه دا ده چي ماته د خپلو وزیرانو روزګار ډېر مهم دی، په تېره بیا د کورنیو چارو وزیر خو

ډېر راباندي ګران دی، ځکه چي پلار یې ډېر ښه سړی و. خیر دا موضوع دي پر همدې ځای پاته وي اوس به د مهاجرینو د وزیر خبري واورو. د مهاجرینو وزیر چي لا یې خبرو ته پوره چمتووالی نه درلود، وارخطا غوندي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوسيې پاڼي سره واړولې او ويې ويل : موږ غواړو په راتلونکي کال کي د شلو زرو کورنيو د راستنېدو پروګرام جوړ کړو چي ددې کار لپاره پنځه سوه ميليونه افغانيو ته ضرورت لرو. ده لا خپله خبره نه وه پوره کړې چي د کليو پراختيا وزير يې په خوله کي ور ولوېد او ويې ويل : وزير صاحب که شل زره کورنۍ په يوه کال کي افغانستان ته راستانه سي نو موږ ته به ګرانه وي چي ددوی لپاره د اوسېدو ځايونه برابر کړو. ولسمشر وويل چي ښه سمه ده د مهاجرينو خبره به بيا ګورو. بيا يې د کورنيو چارو وزير ته مخ ور واړاوه او ويې ويل : ښه ځوانه وايه تا خو هم ښه ډېر کاغذونه مخ ته ايښي دي.

د کورنيو چارو وزير خپلي پنډو ښيښو والا عينکي پر سترګو کړې او ويې ويل : رئيس صاحب تاسې ته خو معلومه ده چي د لويو لارو امنيت ډېر خراب دی، نو موږ غواړو چي په نوي کال کي د لويو لارو د ساتلو لپاره درې زره نوي پوليس استخدام او وروزو چي لګښت يې پنځوس ميليونه افغانۍ کېږي. ددې خبري سره سم د ټرانسپورټ د وزير رنګ سور سو او ويې ويل : رئيس صاحب تاسي ته خو ډېره ښه معلومه ده چي له کومي ورځي راهيسي د لويو لارو امنيت خراب سوی نو ډېری خلک په طيارو کي سفرونه کوي، چي

له دې لاري زموږ عوايد لس برابره لوړ سوي دي، نو که د لويو لارو امنيت وساتل سي ښکاره خبره ده چي زموږ په داخلي هوايي پروازونو کي کموالی راځي او ډېر تاوان کوو . اوس ټول شتمن خلک په طيارو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سفرونه کوي او غريب خلک که په موټرو کي هم سفر وکړي څوک څه نه ورته وايي. ولسمشر وخندل او ويې ويل: ياره وزير صاحب دا خودي ډېره ښه خبره وکړه، زما خو دې خبري ته هيڅ پام نه و، موږ بايد دولتي عوايد نور هم لوړ کړو چي ملي اقتصاد مو پياوړی سي.

ورپسې د سرحداتو وزير غاړه تازه کړه او ويې ويل : موږ غواړو خپلي سل سرحدي تاڼې چي د تېرو جګړو پر مهال له منځه تللي وې، بيرته فعالي کړو چي ددې کار لپاره څلور سوه مليونه افغانيو ته اړتيا لرو. له نشه يي توکو سره د مبارزې وزير وويل : رئيس صاحب که چېري د افغانستان ټولي سرحدي تاڼې فعالي سي نو د ترياکو د قاچاقو مخه نيول کېږي او په نتيجه کي يې ترياک ارزانه کېږي، کله چي ترياک ارزانه سول خلک يې نه کري، د ترياکو کښت چي بند سو ښکاره خبره ده چي زموږ وزارت ته هيڅ اړتيا نسته. زه فکر کوم چي د يوه فعاله او ډېر ضروري وزارت لغوه کېدل يوه لويه ضايعه ده. افغانستان چي تر اوسه بې سرحدي تاڼو خدای ساتلی و، تر دې وروسته به يې هم خدای وساتي.

ولسمشر وخندل، د نشه يي توکو د مبارزې د وزير پر اوږه يې لاس کښېښود او ويې ويل : بې غمه اوسه

زوروره، ما خو مخکي لا وويل چي ماته د خپلو وزيرانو روزګار ډېر مهم دی. که ما دا وزارت لغوه کولای نو پخوا به مي لا لغوه کړی وای، ځکه چي ددې وزارت له جوړېدو سره د ترياکو کښت څو برابره ډېر سوی دی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو زه دا کار نه کوم.
تر دې وروسته د لوړو زده کړو وزير وويل : موږ په پام کي لرو چي سږکال په بېلابيلو ولايتونو کي درې نوي پوهنتونونه جوړ کړو. د کار او ټولنيزو چارو وزير يې خبره ونيول او ويې ويل : زه فکر کوم چي دوی په لوی لاس موږ ته جنجال جوړوي، موږ بايد دومره محصلين جذب کړو چي تر فراغت وروسته کارونه ورکړو. که دا درې نوي پوهنتونونه جوړ سي ښکاره خبره ده چي هر کال به د فارغانو په شمېر کي ډېروالی راځي. زه چي خپلو امکاناتو ته ګورم نو نورو فارغانو ته کارونه نه سو ورکولای.
ولسمشر وخندل او ويې ويل : رښتيا هم چي دا کار به وزير صاحب ته جنجالونه جوړ کړي، اوس که خلک بېکاره دي او يا په داسي کارونو اخته دي چي لږ اجوره لري، دومره غټه ستونزه نه ده، ځکه چي باسواده خلک چندان نه دي بېکاره، خو که يو باسواده سړی ختګر او يا بېکاره وي نوټول خلک به ناري وهي چي وګوره باسواده سړی بې کاره دی او يا ختې کوي. اوس دي دا پروژه هم پاته وي، بيا به يې سره ګورو. ښه اوس به وګورو چي د کانو او سپکو صنايعو وزير صاحب څه وړانديزونه لري؟
د کانو او سپکو صنايعو وزير وويل : موږ د راتلونکي

کال لپاره دوې پروژې لرو. يو د جواهرو او بله د زمردو د يوه کان را ايستل دي چي لګښت مو يې درې مليارډه افغانۍ اټکل کړی دی. دوهمه پروژه مو د ښځو لپاره په کورونو کي د لاسي صنايعو د زده کړي کورسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي چې پر دې پروژه پنځه سوه ميليونه افغانۍ لګښت راځي.
د دفاع وزير وويل چي دا پروژه دي موږ ته راکړل سي، موږ يې ډېره ښه عملي کولای سو، ځکه چې موږ په دې اړه ډېره تجربه لرو. زموږ ځيني جنرالان چي پخوا جهادي قوماندانان ول د جواهرو او زمرودو څو کانونه را ايستلي دي، ان دا چي په دې هم ښه پوهېږي چي چيري يې خرڅ کړي. د ښځو د چارو وزيري پوړنۍ پر سر ټينګ کړ او ويې ويل : وزير صاحب زه په لومړۍ پروژه کي څه نه وايم ،خو دوهمه پروژه مو زموږ فعاليتونه له خنډ سره مخامخ کوي، موږ غواړو چي ښځي له کورونو څخه راووزي او له کوره د باندي په دفترونو او نورو برخو کي کار وکړي خو تاسي يې په کورونو کي مصروفه ساتئ.
د کانو او سپکو صنايعو وزير چي خوله خبرو ته جوړوله نو ولسمشر مداخله وکړه او ويې ويل : زه چي ګورم نو دا موضوع يو څه جنجالي ده، ښه به دا وي چي پرې يې ږدو، اوس به وګورو چي د نشه يې توکو سره د مبارزې وزير صاحب څه وايي. وزير صاحب ژر ژر د دوسيې پاڼې سره واړولې او ويې ويل : موږ غواړو چي د ترياکو د کښت پر ضد يو تبليغاتي کمپاين وکړو چي ددې کار لپاره پنځوس ميليونه افغانيو ته

ضرورت لرو. د ارشاد، حج او اوقافو وزير وويل چي دا ښه پروژه ده خو که د کوکنارو په کښت کي نابېره کمښت راسي نو د حاجيانو شمېر به هم ورسره کم سي، ځکه چي ډېر خلک د ترياکو په پيسو حج ته ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښځو چارو وزيري وويل چي که د ترياکو کښت کم سي نو ودونه به هم ورسره کم سي او ډېري نجوني به بې واده پاته سي ځکه چي ډېر خلک د ترياکو په پيسو ودونه کوي. ولسمشر په خندا وويل : فکر کوم چي ستاسي دواړو انديښنې پر ځای دي، بس دا پروژه دي هم د اوس لپاره پاته وي. ورپسې د کرهڼي وزير دولسمشر خواته وکتل او ويې ويل : موږ غواړو چي د ځينو مضرو حشراتو پر ضد يو پراخ کمپاين وچلوو، لکه د انارو مچ، ملخ او داسي نور چي لګښت يې پنځه سوه ميليونه افغانۍ دی. د دفاع وزير وويل چي زما د معلوماتو له مخي دغه مضر حشرات اکثره له پاکستان څخه راغلي دي. زه افغانستان ته ددغو مضره حشراتو راتګ تصادفي نه بولم، بلکي داسي فکر کوم چي دا به د پاکستان حکومت رالېږلي وي چي له دې لاري زموږ زراعت له پښو وغورځوي. هر هغه مضر موجود چي د پاکستان له خوا افغانستان ته رالېږل کېږي د القاعده او طالب حکم لري . تاسي ته خو معلومه ده چي د القاعده وو او طالبانو سره مبارزه د دفاع وزارت کار دی، نو که دا پروژه موږ ته راکړل سي موږ يې په ډېر بريالتوب سره مخ ته بېولای سو. ولسمشر تندی په ورغوي وواهه او ويې ويل : اوف ورک يې کړئ! څو واره مي درته ويلي دي چي دلته د

القاعده او طالب نوم مه اخلئ، نور ګردسره دا بحث پرېږدئ، دا پروژه دي هم اوس پاته وي، راسئ چي د عامي روغتيا وزارت پر وړانديزونو خبري وکړو.
د عامي روغتيا وزير په فاتحانه انداز سره غاړه اوږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه او ویې ویل : زموږ د څېړني له مخي د خلکو ډېري ناروغۍ، د ککړ چاپېریال لـه املـه دي. ددې ستونزي د حل لار دا ده چي باید د روغتیا په برخـه کـي د خلکـو د عامـه پوهـاوي کچـه لـوړه سـي، نومـوړ غـواړو د عامـه پوهاوي لپاره په یوه پراخ کمپاین لاس پـوري کـړو چـي لګښت به یې یو ملیارډ افغانۍ وي. له دې خبـري سـره ټولو وزیرانو نـارې کـړې او پـه یـوه خولـه یـې وویـل چـي وزیر صاحب ته خو موږ ټول په بلا اخته کوې. لـومړی د ټرانسپورټ وزیر وویل : که د خلکـو د روغتیـایي پـوهي سطحه لوړه سي نـو پـر مـوږ بـه د انتقـادونو بـاران جـوړ سي، ټول به وایي چي چاپېریال د موټرو د دود له املـه ککړ سوی دی .
د کرهڼي وزیر وویل چي خلک به وایي چـي د ځنګلونـو بیـا رغـوني تـه پـام نـه دی سـوی. د ښـار جوړولـو وزیـر وویل چي خلک به وایي چي د ښـلو پاکي اوبه نسـته او ښـار پـاکولو تـه پـام نـه دی سـوی. د سـوداګرۍ وزیـر وویـل چـي خلـک بـه وایـي چـي ټـول ښـار دود پـر سـر اخیسـتی دی،ځکـه چـي سـوداګر هیـواد تـه بـې کیفیتـه تېـل واردوي. نـورو وزیرانـو لا خپـل دلایـل نـه وه ویلـي چي ولسمشر مداخله وکړه او ویې ویل :بـس بـس نـور بحث ته ضرورت نسـته. ماتـه د خپـل مملکـت ثبـات تـر ټولو مهم دی. تر دې لا د خپلي کابینې ثبات ډېر راته

مهم دی. یـوه پـروژه چـي دومـره جنجالونـه جـوړوي، پـه تېره بیا زما د وزیرانو د خوابدۍ سبب کېږي، بیخـي یـې نه عملي کوو، زه خو وایم چي دا پروژه دي د تـل لپـاره پاتـه وي، ښـه اوس بـه د مـالیې وزارت پـر وړانـدیزونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبري وکړو. د مالیې وزیر وویل :
موږ او تاسي ټولو ته معلومه ده چي په افغانستان کي ورځ په ورځ امنیت خرابېږي، دولتي چارواکي، په تېره بیا وزیرانو ته ګرانه ده چي په بازار کي له عامو بانکونو سره معاملې وکړي، ځکه چي هلته نه موږ خوندي یو او نه مو پیسې. همدا اوس که په کابل کي وضعیت ناڅاپه خراب سي نو موږ نه سو کولای چي خپلي پیسې خارجي ممالکو ته انتقال کړو، نو موږ ددې اړتیا په پام کي نیولو سره غواړو په ارګ کي د ننه یو بانک جوړ کړو چي یو ملیارډ افغانۍ لګښت غواړي. دا بانک به پر نړیوالو معیارونو برابر وي چي یوازي به ولسمشر، د هغه مرستیالان او وزیران حسابونه پکښې ولري.
ولسمشر لا څه نه وه ویلي چي ټولو وزیرانو په یوه خوله وویل : یاره دا خو واقعاً ډېره ښه پروژه ده.
ولسمشر چي خوله یې له خندا ډکه وه، وویل : رښتیا هم چي ډېره ښه پروژه ده، زه یې همدا نن د منظورۍ فرمان لیکم، بس سبا په کار پیل وکړه. اوس غونډه پر همدې ځای پای ته رسوو، سبا به د نورو وزارتونو پر انکشافي بودیجې خبري کوو. غونډه په رسمي ډول پای ته رسېدلې ده خو زه به په پای کي یوه ټوکه ووایم. وایي چي یو وخت یو ډېر شتمن سړی مړ سوی و چي په اسقاط کي یې غریبانو ته ښه ډېرې

پیسې ورسېدې. په دې وخت کي یو غریب سړی چي زرګون نوټ ور رسېدلی و، وویل :
هر سړی هم پښې اوږدې کاندي وای مړ یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار قربان سم د حاجي صاحب تر مړي

نو زه هم وایم چي:

هر وزیر وایي زما پلان تر نورو ښه دی
جار قربان د مالیې وزیر تر پلان سم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان ته د نوبل جایزه ورکول کېږي

دکمیسیون مشر پر خپل سور او غوښن مخ دسمال راتېر کړ، د معدني اوبو بوتل یې پر سر پورته کړ، یو غټ تېغ یې وکیښ او بیا یې د غونډې برخه والو ته وویل : تاسي ته معلومه ده چي غربت د ډېرو بدمرغیو مور ده، لکه تراهګري، اداري فساد، جرمونه، قاچاق، بې سوادي او داسي نور. اول داچي که په هیواد کي غربت وي خپل موټر او کور به در پوري اور وي، ټولو به سترګي درته نیولي وي، وایي وګوره د نورو مامورینو په وچه ډوډۍ وس نه رسېږي او د دوی پیسې یې کړوسیان لا نه سي خلاصولای. نو له همدې امله زمونږ زړه سواند جمهور رئیس د ټولو وزارتونو له استازیو څخه دغه زمونږ کمیسیون جوړ او وظیفه یې راته

سپارلې چي د غربت ختمولو لپاره یو پلان جوړ کړو.

د حج او اوقافو د وزارت د استازي خوله ویړه سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ویې ویل : ښه دا ووایه چي پیسې پکښي سته کنه؟ د کمیسیون مشر په خندا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواب ورکړ : پیسې به ولي پکښې نه وي، تا نن بې پیسو یو کار لیدلی دی؟ ښه اوس اصلي موضوع ته راځو. هغه معلومات چې موږ ته په واک کې راکول سوي دادي چې، د افغانستان شپږ ملیونه خلک ډېر غریب او ژوند یې په خطر کې دی، موږ اوس پر دې خبري کوو چي څنګه کولای سو ددغو غریبو خلکو ژوند وژغورو؟

د کار او ټولنیزو چارو وزارت استازي چي تازه له تشنابه راوتلی او لاسونه یې لانده ول وار دمخه کړ او ویې ویل : زما په فکر که د کار زمینه ورته برابره کړو نو د دې غریبو خلکو ژوند به ښه سي. د کمیسیون رئیس یې په ځواب کي وویل : دولت به څومره خلکوته کار ورکړي؟ په امریکا کي د دې دومره امکاناتو سره سره بیاهم بې کاري سته. په هر حال بیا هم دولت خپل وس له چا نه دی سپمولی، په تېره بیا خپله جمهور رئیس صاحب. هر چاچي یو ځوک ورته معرفي کړی نو رئیس صاحب بې له دې چي ویې پېژني او یا یې اهلیت په پام کي ونیسي هغه یې خپل مشاور وزیر مقرر کړی دی. ان داچي اوس خپل ټول مشاور وزیران پېژني هم نه. اصلاً د رئیس صاحب هدف دادی چي خلکو ته کار پیدا سي کنه نو تا داسي لیدلي وي چي تر کلي یې نایان ډېر وي.

دکورنیو چارو وزارت استازي ځان په څوکۍ کي سره سم کړ او ویې ویل : زما نظر دادی چي تر څو په افغانستان کي سوله نه وي راغلې نو غربت به تر دې نور هم ډېر سي. د اقتصاد وزارت استازي پر خپله

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوتلې خبټه نیکټایي سمه کړه او ویې ویل : زه داسې فکر کوم چې سوله په خپله د غربت یو ستر عامل دی، که په افغانستان کې سوله وای نو دا دومره مرستې به له کومه کېدای؟ کېدای سوای چې اوس موږ خپله هم غریبان وای. په دې خبره د غونډې ټولو برخه والو د تائید په ډول سرونه وښورول.
ورپسې دکانو او صنایعو وزارت استازي چې پزي ته یې دسمال نیولی و وویل : دلته مخکې د کار او روزګار خبره یاده سوه، تاسې ته خو معلومه ده چې افغانستان د کانو له پلوه ډېر بډای هېواد دی، نو که دغه کانونه راو ایستل سي یو خو به زموږ ملي اقتصاد پیاوړی سي او بل به ټولو خلکو ته کار پیدا سي. د دفاع وزارت استازی چې خوب زنګاوه وویل : زه فکر نه کوم چې دادي یوه موثره لاره وي، ځکه د روسانو د اشغال پر مهال د افغانستان په یوه ولسوالۍ کې د قیمتي ډبرو ځو کانونه راوایستل سول خو له بده مرغه چې خپله د هغې یوې ولسوالۍ خلک هم په ماړه نه سول.
د زراعت وزارت استازي په پیپسي یو غټ خرپ وکړ او ویې ویل : د افغانستان ډېر خلک په کرنه او مالدارۍ بوخت دي، نو که موږ د اوبو بندونه ورته جوړ کړو اوبه به ډېري سي، خلک به په زراعت بوخت او په دې ډول به غربت ختم سي. دکورنیو چارو وزارت استازي خپله

خولۍ پر مېز کښېښوول، پر سر یې لاس تېر کړ او ویې ویل : ستاخبره بیخي سمه ده، تاته خو معلومه ده چې بندونه باید په کلیوکي جوړ سې خو کوم د نر زوی دی چې کلي ته سر ور ایسته کړي، موږ د کجکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بند ته ځيني سامان الات د شپږ زره کسيزه هـوايي او ځمکني قواوو په بدرګه يووړل.
د سوداګرۍ وزارت استازي پـر شـونډو ژبـه تېـره کـړه او ويې ويل : که موږ خپلو محصولاتو ته نړيوال بازار پيـدا کـړو زه فکـر کـوم چـي ډېـره ګټـه بـه وکـړو او غربـت بـه ورسـره خـتم سـي. د نشـه يـي توکـو پـر ضـد د مبـارزې وزارت استازي چي ترياک يې تر غاښ لاندي ايښي ول او خوله يې چړپوله وويـل : زه فکـر نـه کـوم چـي زمـوږ محصـولات دي لــه نړيوالــو محصــولاتو ســره رقابــت وکولای سـي، البتـه يـوازي زمـوږ تريـاک دغـه ميـدان ګټلای سي چي اوس هم دترياکو بازارونه ټول زموږ په واک کي دي. له ترياکو څخه لاس تـه راغلـي پيسـې د افغانستان د ملي اقتصاد دريمه برخـه جـوړوي چـي دا ټـول زمـوږ د وزارت لاس تـه راوړنـه ده، کلـه چـي زمـوږ وزارت نه و نو په افغانستان کي تريـاک بيخـي لـږ کـرل کېدل، خو کلـه چـي زمـوږ وزارت جـوړ سـو نـو د تريـاکو کښت څو برابره ورسـره ډېـر سـو. د کورنيـو چـارو وزارت استازي سترګه ورتـه ووهـل او سـوکه يـې وويـل : هغـه خــو زمــوږ او ستاسـي خپلمنځـي خبـره ده، پـه غريبـانو پوري اړه نه لري.
د کميسيون مشر لکه مارتـه چـي شـپېلۍ ووهـې غـاړه اوږده کړه او ويې ويل : زه لومړی ستاسي ټولوڅخه

يوه پوښـتنه کـوم. هغـه دا چـي کـه پـه افغانسـتان کـي تراهګر نه وای نو تراهګري به له کومه کېدای؟ ټولـو پـه يوه خوله ځواب ورکړ چي تراهګري به ګردسـره نـه وای.
د کميسيون مشر ورپسي زياته کړه : ښه نو بيا خو ټـول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېږو چې همدا تراهګر دي چې د تراهګرۍ اور یې بل کړی دی. دغسې که په افغانستان کې غریبان نه وای نو غربت به هم نه وای، زما په فکر ترڅو چې مو په افغانستان کې د غریبانو ریښې له بېخه نه وي ایستلي غربت به هیڅکله ختم نه سي. له دې خبرې سره سم د کمیسیون ټولو غړو چکچکې وکړې.
د دفاع وزارت استازي د خپلي نیکټایي غوټه ټینګه کړه او ویې ویل : دا خو واقعاً ډېر ښه نظر دی خو زما سره یوه پوښتنه سته، هغه داچې ایا نړیواله ټولنه، په تېره بیا امریکا به په دې کار کې زموږ ملا وتړي؟
دکمیسیون مشر په خندا لاس پورته واچاوه او ویې ویل : ته هم عجیبه خبري کوې؟ نړیواله ټولنه به ولې زموږ ملا نه تړي، دا د غربت له منځه وړلو لپاره هغه د انګرېزانو په اصطلاح (Short cut) یا لنډه لار ده، زه باور لرم چې نړیواله ټولنه په دې کار کې اوس هم زموږ ملګرې ده، ځکه چې په افغانستان کې هره ورځ پر غریبانو خلکو بمبارۍ کوي. د بهرنیو چارو وزارت استازي چې د سر وېښته یې ږمنځول وویل : دا پلان به څومره عملي وي او بل د افغانستان پارلمان به په دې کار کې زموږ ملاتړ وکړي؟
دکمیسیون مشر مېز په سوک وواهه او ویې ویل : دا پلان په سلو کې سل عملي دی، ځکه موږ ولیدل چې

کله موږ له شېرپور څخه غریبان وشړل نو هلته غربت هم ورسره ختم سو، که مو له هغوی سره مرستي کولای نو ملیونونو ډالرو ته اړتیا ول، خو اوس یوازي یوه بلډوزر دغه اړتیا پوره کړه، موږ او تاسي خو ټول هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کورونه لرو، اوس هلته د غربت هيڅ نښه نسته، بيخي اروپا غوندي ښکاري. پاتـه سـوه د پارلمـان خبـره، زه باور لرم چي پارلمان به پـه دې کـار ډېـر خـوښ سـي، ځکـه چـي اول خـو پـه پارلمـان کـي کـوم غريـب وکيـل نسته او بل داچي هغوی د ملت استازي دي، د هغـوی يـو هـدف هـم دغـه دی چـي پـه هېـواد کـي دي غربـت ختم سي او که غربت ختم سي، نو د پارلمـان د وکيلانو معاشات او نور امتيازات به هم څو برابره ډېر سي.

دکميسيون مشر چـي پـوه سـو چـي خبـري يـې پـر ټولـو ښـې لګېدي نو خپل اواز يې ډډ کړ او ورپسې زياته يـې کـړه : تاسـي ګـورئ نړيـوالي ټـولني پـه دې دومـره ډېـرو مرستو په افغانستان کي غربت ختم نه کړ، نو کـه مـوږ پـه خپلـو لږوامکانـاتو دغـه بريـا لاس تـه راوړو زه بـاورلرم چـي د سږکال د نوبـل جـايزه بـه خامخـا مـوږ تـه راکـړل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه څنګه ولسمشر سوم؟

سرکاتب زلمي خان شونډه تر غاښ لاندي کړې ول، ورو ورو يې له ځانه سره يوه سندره زمزمه کوله او د حاضرۍ د کتاب خواته ور تېر سو. د حاضرۍ په کتاب کي يې لا لاسليک نه و کړی چي د تيليفون ګړنګهاری پورته سو، مدير غمي خان د ټيليفون غوږۍ پورته کړه او بيا يې کرار زلمي خان ته وويل چي رئيس صاحب دي غواړي. زلمي خان شعبه دوه ګامه کړه او په منډه د رئيس دفتر ته ورغی. کله چي بيرته راغی نو بڼه يې الوتې ول، ويل زه يې له کاره ګوښه کړم. له دې خبري سره سم موږ ټول له خپلو ځايونو څخه ولاړ سوو او په يوه خوله مو وويل چي ولي؟ ده ويل نه پوهېږم. په دې کار موږ ټول خواشيني سوو او داپوښتنه راته پيدا

سوه چي سرکاتب صاحب خو ډېر فعال سړی و، خدای خبر چي ولي به يې له کاره ګوښه کړی وي؟

سبا سهار زموږ دفتر ته رئيس صاحب د مخه او ورپسې يو چپړاسي راغی چي يو بوډا سړی يې را په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شا کړی و. رئیس صاحب بوډا ته اشاره وکړه او و یې
ویل : دا ستاسي نوی همکار دی چي نصرو لالا نومېږي
او د سرکاتب زلمي خان پر ځای به کار کوي. دی که څه
هم سواد نه لري خو ډېر ښه سړی دی، خیر دی په
کارونو کي تاسي مرسته ورسره وکړئ. بېچاره ضعیفه
دی، دلته دریم منزل ته نه سي راپورته کېدای، چپراسي
به یې سهار مهال په شا راپورته کوي او د رخصتی پر
وخت به یې بیرته کښته کوي.
رئیس صاحب پکول د تندي خواته را وښویاوه او زیاته
یې کړه : ښایي ستاسي ټولو سره به دا پوښتنه پیدا
سوې وي چي زلمی خان څنګه داسي نابېره او بې
دلیله له کاره ګوښه سو؟ تاسي ته معلومه ده چي د
بن په کنفرانس کي پرېکړه سوې وه چي د افغانستان
دولت باید د ملي مشارکت د اصل پر بنسټ جوړ سي،
یاني د افغانستان ټولو قومونو ته برابره ونډه ورکښې
ورکړل سي، نو ماهم د یوه دولتي مامور په صفت
ځان مکلف وګاڼه چي دغه پرېکړه عملي کړم. ماچي
وکتل نو زموږ په ریاست کي د یوه قوم مامورین ډېر
او د بل قوم دا لږ ول، ځکه مو نو ځیني مامورین لیري
کړل چي په هغه ډله کي یو هم زلمی خان دی.
نصرو لالا د رئیس صاحب پخوانی باغوان او اوس ډېر
سپین ږیری سوی و، رېنګی سوربخنه ږیره یې وله او

یو زوړ پکول یې پر سر و، پر ملا را کړوپ او داسي ډنګر
و لکه د پرتوګاښ لرګی. کله چې به مو د عمر پوښتنه
ځني وکړه نو ده به ویل چي نور نه یم خبر خو زما مور
دي خدای وبخښي راته ویل به یې چي ته د سقاوی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال پيداسوی یې، اوس نو تاسي حساب ورته وکړئ چي دڅو کالو به یم. نصرو لالا به هره ورځ له ځانه سره خپل یو اووه کلن لمسی هم راوست چي ټوله ورځ به یې د شعبې په کمپيوټر کي ګېمونه کول.
یوه اوونۍ وروسته زمونږ په شعبه کي دا خبره راپورته سوه چي دا څنګه ملي مشارکت دی چي د یوه قوم استازی دي مدير او نور دي عادي مامور، پياده او ټايپيسټ وي؟ زمونږ مدير غمي خان که هر څومره د زده کړي، لياقت، رتبې او اهليت خبره کوله خو چا نه ورسره منله. تر ډېرو اوږدو بحثونو وروسته مو داسي پرېکړه وکړه چي مديريت به د یوې یوې مياشتي لپاره د شعبې د ټولو کار کوونکو تر منځ نوبتي وي. د پچي پر اساس لومړی زمونږ د شعبې چپړاسي، خيرو ماما مدير او غمی خان یې پر ځای چپړاسي وټاکل سو. خيرو ماما یو اتيا کلن سپين ږيری او په غوږو هم لږ دروند و چي د حاضرۍ په کتاب کي به یې ګوته لګوله. له کومي ورځي راهيسي چي خيرو ماما مدير سوی و نو په شعبه کي دومره کار نه و، بس ټوله ورځ به مو کيسې سره کولې چي اکثره به یې د خيرو ماما د عسکرۍ د و ختونو کيسې وې. که څه هم مونږ دغه کيسې له ده څخه څوڅو ځله اورېدلي وې خو داچي خيرو ماما اوس زمونږ مدير و، نو ناچاره و چي بيا یې

هم واورو. د شعبې پر دروازه مو وليکل چي غونډه روانه ده، لطفاً مزاحمت مه کوئ.
مونږ په شعبه کي ځان ته جلا دېګ پخاوه، یوه ورځ د ډوډۍ پر مهال خيرو ماما غاب ته وکتل، ويل اوهو دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

مو څومره ډېره مالګه ور اچولې ده؟ دا خو زما فشار لوړوي. پخواني مدير غمي خان چي اشپزي اوس ده کوله وويل : زه حيران يم چي د چا غوښتنه ومنم؟ که دېګ ته لږ مالګه ور اچوم نو نور همکاران وايي چي مالګه يې ولي لږ ده او که ډېره مالګه ور اچوم نو تاسي واياست چي مالګه يې ولي ډېره ده؟ خيرو ماما تندی تريو کړ او ويې ويل: اوس هغه پخواني وختونه تېر سوي دي، بايد زموږ ټولو غوښتني ومنل سي. بيا مو سره وويل چي جلا جلا دېګ خو نه سو پخولای او نه په يوه دېګ کي د ټولو ذوقونه ځايېدلای سي نو ښه به داوي چي تر دې وروسته به اشپزي هم په نوبت وي.
ما تر اوسه پوري دېګ نه و پوخ کړی، يوه ورځ مي دېګ له صابون څخه سم نه و پرېولی او کتغ مي پکښي پوخ کړی و. کله چي مو ډوډۍ وخوړه نو دسترخوان لا نه و ټول سوی چي نصرو لالا پر نس لاس تېر کړ او سوکه د تشناب خواته روان سو. دی لا نه و راوتلی چي غمي خان هم خپله ګېډه په لاس کښېکښېل او ځان يې د تشناب دروازې ته ورساوه. کله چي نصرو لالا را و نه ووت نو غمي خان تندی تريو کړ او په درد يې وويل : نصرو لالا ژر را ووزه، زه هم په تکليف يم، هله ژر کوه! زه چي وايم کولمې مي غوټي

غوټي پرې سوې. نصرو لالا لکه د غمي خان خبره چي يې ګردسره نه وي اورېدلې نور هم وځنډېد، غمي خان غاښونه سره وچيچل، د تشناب دروازه يې په زوره ور وډبول او ويې ويل : ژر را ووزه دا ستا دپلار تشناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چي یو ساعت پکښي تېروې؟ په دې تشناب کي خو موږ ټول حق لرو، داخو هغه پخواني وختونه نه دي. کله چي نصرو لالا له تشناب څخه راووت نو غمي خان په قهر پر ورمنډه کړه، نصرو لالا ځان یوې خواته کړ، غمی خان لکه غشی تشناب ته ننووت او دروازه یې په ځان پسې وتړله. تر دې وروسته مو یو مهالوېش جوړ کړ چي په هغه کي د هر قوم د مامورینو لپاره د تشناب وخت په دقیقو ښودل سوی و.

دوبی تېر سو او هوا سړه سوه. زموږ شعبې د لمر خواته یوه کړکۍ درلوده چي پخوابه غمی خان نژدې ورته کښېناست. دی له دې امله ګټمن و چي یو خو به ښه تود و او بل به یې د کړکۍ له لارې نسوار دباندي توف کول. یوه ورځ نصرو لالا د غمي خان پر ځای ناست و چي غمی خان راغی. کله چي یې نصرو لالا ولید چي د ده پرځای ناست دی نو په خندا یې ورته وویل: نصرو لالا اوس به نو تود سوی یې بس ده زما له ځایه ولاړ سه. پر نصرو لالا دا خبره بده ولګېده، تندی یې تریو کړ او په درد یې وویل : ولي ولاړ سم؟ دا ځای خو یوازي ستا په پچه نه دی ختلی، موږ ټول حق پکښي لرو، زما هم ساړه کېږي. تر دې وروسته پرېکړه وسوه چي کړکۍ ته به هم په نوبت سره کښېنو. د دې نوبت لپاره مو هم یو مهالوېش جوړ او

پر کړکۍ مو ونښلاوه. یوه ورځ نصرو لالا وویل: نن مراجعین اکثره دیوه قوم او یوې سیمې ول، دې خبرې ته هم پام په کار دی. بیا مو د هر قوم د مراجعینو لپاره یو مهالوېش جوړ او د شعبې پر دروازه وځړاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کومه ورځ چي به دیوه قوم د مراجعینو نوبت و، نو کار به یې هماغه یوه مامور کاوه او په شعبه کي به د هماغه قوم په ژبه خبري کېدې چي د شعبې نور مامورین به چندان نه په پوهېدل. دا چي په هماغه ورځ به نور مامورین بې کاره ول نو په خپلوڅوکیو کي به ارام ویده ول.

یوه ورځ چي موږ ټول ویده وو، د خیرو ماما دې خبري راویښ کړو: ایا دا انصاف دی چي یو مامور کار کوي او نور بېغمه ویده دي؟ بیا به مو داسې کول چي تر غرمې به مو کار کاوه او تر هغه وروسته به مو خوبونه کول. زموږ ټایپستي عایشه جاني چي به یو ساعت کار وکړ نو لاسونه به یې د کمپیوټر پر کیبورډ پراته او دا به خوب وړې وله. یوه ورځ په خوب کي له څوکۍ څخه پړمخي راولوېده او پزه یې ویني سوه. کله چي یې د پزي وینو ته پام سو نو په چیغو یې وویل: د خدای لپاره دا انصاف دی چي یو مامور په زړه او بل په نوې څوکۍ کي ناست دی. سبا زموږ د ریاست اداري مدیر موږ ټولو ته یوه یوه نوې ځرخي څوکۍ راوړل. اوس نو زموږ خولۍ په غوړو کي وې، په ځرخي څوکیو کي به مو ښه درانه خوبونه کول چي خرهاري به مو ټوله شعبه پر سر اخیستې وله، په تېره بیا عایشه جاني خو داسي خرهاری کاوه لکه غویی چي دي تازه حلال کړی

وي. اوس موږ د ملي مشارکت شعار په بریالیتوب سره عملي کړی و. که څه هم د خوب پر مهال زموږ خرهاري توپیر سره درلود خو په خوب کي مو داسې احساس کاوه لکه موږ چي ټول یو وجود یو، ځکه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ خوبونه او د هغه تعبیرونه یو ډول ول. یوه ورځ مي خوب لیده چې د ملي مشارکت اصل د افغانستان په ټولو ادارو کي عملي سوی دی. زده کړي، تجربې، تقوا او نورو کاري ځانګړتیاوو ته هیڅ اړتیا نسته، زه د خپل قومي نوبت له مخي مدیریت، ریاست، معینیت، وزارت او باالاخره ولسمشرۍ ته رسېدلی یم. دغه ډول خوب مي څو څو ځله ولید، یو عجیبه حالت و، کله چې به مو خپل خوب یو بل ته سره ووایه نو ټولو به یو ډول خوبونه لیدلي ول. زه په وینښه یو عادي مامور وم چې د یوې میاشتي معاش به مي تر بلي میاشتي پوري نه رسېده، خو چې سترګي به مي پټي کړې نو ولسمشر به وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارګ مېلمستيا ولي وځنډېده؟

په ارګ کي دا مېلمستيا د يو شمېر قومي مشرانو په وياړ جوړه سوې وه چي د کابينې غړيو، معينانو او واليانو هم برخه پکښې درلوده. ولسمشر په خورا خوښۍ د ډوډۍ خوړلو تالار ته راغی، خو کله چي د ډوډۍ خوړلو مېز ته کښېناست نو نابېره يې تندی تريو او له درده سور واوښت. له دې سره سم ټول وارخطاسول چي يا خدايه څه پېښه سوه؟
ولسمشر مخ ته پروت د قورمې غاب ورپورته کړ، بوی يې کړ او بيا يې په درب بيرته پر مېز کښېښود. له دې درب سره لکه ځانمرګی بريد چي سوی وي، د کابينې ټول غړي، معينان او واليان له خپلو ځايونو څخه ولاړ سول. يو وزير چي تر دې مهاله يې له لوري پرله پسې

اررمی کښلې، ناڅاپه يې خوله داسي کلکه بنده سوه لکه د يو چا ژامې چي د يخ له امله سره تېري سي.
ولسمشر وويل : اشپز چېري دی، ژر يې راوغواړئ؟
اشپز چي تر دې مهاله د ډوډۍ خوړلو د مېز تر څنګ ولاړ و، منډه کړه او ځان يې د يوه چاغ وزير شا ته پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ. دا چي ټولو کښته کتل نو د چا پام نه سو چي اشپز د وزیر شا ته پټ دی.
د ډوډۍ خوړلو په تالار کي چوپه چوپتیا خپره سوه، هیڅوک نه پوهېده چي څه پېښه سوه؟ د ولسمشر رنګ نور هم له درده سور سو او ورپسي زیاته یې کړه : له دې مملکت سره هیڅوک هم خواخوږي نه لري. دا چي موږ په خپل ارګ کي دومره بې پروا یو په ولایتونو کي به څه حال وي؟ دا حقیقت تاسي ټولو ته معلوم دی چي زموږ دولت د خیرات په پیسو چلېږي. زموږ یو دوست هیواد چي له تراهګرۍ سره په مبارزه کي زموږ کلک ملاتړی دی او زموږ سره یې بې قید وشرطه ملیونونه ډالره مرستي کړي، ولي یې داسي په اسانه له لاسه ورکړو؟ که دا کار کوو، نو ایا دا به له دې وطن سره جفا نه وي؟
ټولو په یوه خوله وویل : هو صاحب دا خو ربښتیا هم چي له وطن سره لویه جفا ده. ولسمشر ترخه خندا وکړه او بیا یې وویل : نو چي داسي ده بیا تاسي سترګي نه لرئ؟
له دې خبري سره سم په ټولو سرونه وځړېدل. ولسمشر بیا د قورمې غاب ورپورته کړ او ویې ویل : تاسي ته معلومه ده چي سبا زموږ د دوست هیواد هندوستان

ولسمشر کابل ته راځي. که تاسي سترګي درلوداى او یا مو ډیپلوماټیکه تربیه درلوداى، نو نن به مو د غوایي غوښي نه پخولاى. کېداى سي د غوایي د غوښو بوى تر سبا پوري هم له لوښو څخه لیري نه سي. که پر دې نازولي مېلمه د غوایي د غوښو بوى ولګېده نو زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو به پزه پرې سي.
تــر دې وروســته بايــد پــه ارګ کــي د غــوايي غوښــي ګردسره پخې نه سي. بل دا چي ټول لوښي دي لـه ارګ څخـه لـري يـووړل سـي او پرځـای دي يـې نـوي لوښـي رانيول سي، ځکه چي دا لوښي د غـوايي د غوښـو بـوی وهلـي دي. تـر دې وروسـته د خـوراک پـه برخـه کـي د افغانسـتان دولـت د سـبزي خوړلـو د سياسـت ملاتړ کوي. په هر صورت تاسي خپله ډوډۍ وخورئ زه يې نه خورم د خدای پـه امـان. لـه دې سـره سـم پـه تالار کـي ناسـت ټـول مېلمانـه يـو پـه بـل پسـي ولاړ سـول او د ډوډۍ خوړلو تالار خالي پاته سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاشکي د وزير صاحب وطندار واى

له مشرانو مي اورېدلي ول چي يو معلم او بل هم خورد ضابط پر يوه حال وي، خو عجيبه ده زه په دې دواړو کي يو هم نه يم بيا هم هيڅ مخ ته نه سم تلاى. يوه شپه مي خپل اروانښاد پلار په خوب وليد، ويل ګل جانه زويه څنګه يې؟ ما ويل پلاره بس پوښتنه مه کوه، يوه مي نه دوې کېږي. زموږ ددفتر نور کار کوونکي ورځ په ورځ مخ ته ځي، خو زه هغه د چا خبره پياز په ګنډه په ډوډۍ پسي ګرځم، پلار مي وپوښتل : نو ولي مشکل څه دى؟

- مشکل دادى چي زه يوه داسي نيمګړتيا لرم چي زموږ په دفتر کي يې هيڅوک نه لري، که دا نيمګړتيا مي نه درلوداى نو اوس به زما هم خولۍ په غوړو کي

واى.

- څه نيمګړتيا لرې؟ که پوهنتون دي مطلب وي نو هغه خو دي ويلى دى.

- نه بابا پوهنتون خو خپله زموږ رئيس، نصرو لالا هم نه دى ويلى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- انګرېزي او کمپیوټر یادوې؟
- نه یو بل شی مي کم دی
- څه شی دي کم دی؟ پوهنتون دي ویلی دی، په انګرېزۍ او کمپیوټر پوهېږې، ښه ذهن لرې، نور څه غواړې؟
- کاشکي دایو کمال مي هم نه درلودای، خو یوازي د نصرو لالا وطندار وای بس.

که سواد مي نه درلودای هم به مي ښه کار جوړ وای. نصرو لالا که څه هم بې سواده دی خو دا چي د وزیر صاحب وطندار دی، هیڅوک د سواد پوښتنه نه ځني کوي.

سواد خو لا څه کوې، که عقل مي هم نه درلودای نو تر اوسني حال به مي ژوند ښه وای. د نصرو لالا ورور جمال یو مخ له عقله خلاص، په اصطلاح بیړا دی خو هغه دی نر غوندي زموږ اداري مدیر دی، د چا پلار یې مخ ته نه سي درېدای. یاره زه خو وایم که خدای په غوږو کوڼ پیدا کړی وای هم مي هیڅ پروا نه کېده. د نصرو لالا وراره، کوڼ سردار که څه هم په دواړو غوږو نه اوري خو د خریدارۍ مسئول دی.

ځیني انډیوالان مي راته وایي چي ته د بلبلانو په شان خوږه ژبه لرې خو څه فایده؟ کاشکي ګردسره ګونګی

وای خو د وزیر صاحب وطندار وای. ګونګی نعیم چي د نصرو لالا باجه دی خدای بخت ورکړی دی، زموږ لوژستیک مدیر دی.

خلک وایي چي ځواني لوی نعمت دی، خو ځواني له بخت سره خوند کوي، کنه تر دې ځوانۍ خو سپین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږيرتوب ښه دی. د نصرو لالا خوابښې (ګل ببو) چي ووينې نو داسي کباړ سوې، لکه د چمن او کوټي د لاري بس چي ډېر زوړ سي او په اصطلاح له اخ و ټوخه ولوېږي نو خاوندېې څوکۍ ځني وکاږي او بيا غوايي پکښي وړي، خو ګل ببو د نامي لور بيا هم د خپل لوړ بخت له برکته له ده کاره نه ده لوېدلې او زمور د استخدام مديره ده. څوک څه خبر دي چي دا به د اوياوو کالو وي. مخ يې کندي کندي دی، خو دا لکه بولډوزر هره ورځ دغو کندو ته خورا ډېر پوډر ور اچوي. ظاهري ښه يې د خپل کمال له برکته برابره ده او دفتري کار يې ټوله زه کوم.

مسلک او تجربه دي مي هم په اور پسې سي، لوېشتکی اسلم تر پرونه پوري پنچرمين و، خو داچي د رئيس صاحب د خاله زوی دی اوس چپړمين، ياني زمور عمومي مدير دی.

کله نا کله مي په زړه کي راوګرځي چي کاشکي خو مي مور د وزير صاحب وطنداره وای. د نصرو لالا مرستيال اکبر ته ګوره چي يو موټر اخلي او بل خرڅوي. يوه مياشت مخکي ځارنوالی د يو مليون افغانيو پر غلا ونيو، خو دا چي د وزير صاحب خوريی دی، درې ورځي وروسته بيرته راخوشي او اوس د پخوا

په شان پر خپل ځای کار کوي.

زمور د دفتر ټول مامورين سره خپلوان دي، لکه په تولسي ډرامه کي د (ګويندر ويراني) غوندي يوه کورنۍ ده، نور يې څه کوې زمور رياست تيار (شانتي نيکيتن) دی. په دوی کي يوازي زه بلا وهلی هم د بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولایت یم او هم له ویراني کورنۍ سره خپلوي نه لرم. اوس دي هم پر ما افرین سي چي د بل ولایت سړی یم او ځان مي ساتلی دی. یو متل دی چي وایي : شاباش دي پر انا سي چي له نهو منو اوړو څخه یې یوه پتیره پخه کړه. په دې باب مي ډېر چورت وهلی دی چي څنګه وکولای سم د ویراني کورنۍ غړی سم؟ خو څه وکړم ماته چل نه راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوانتنامو پارک!؟

د کندهار هوايي ډګر :

د تحقيق په شعبه کې يو خارجي سړی او يو افغان ترجمان ناست ول. د خارجي مخ تک سور او داسې چاغ و لکه پر مخ چې څو غالبوزو(غومبسو) چيچلی وي خو ترجمان بېچاره بيا داسې ډنګر او نری و لکه د بايسکل پمپ. خارجي قلم او کاغذ راپورته کړ، ويل نوم دي څه شی دی؟ ما ويل نوم مې جانان دی. خارجي زما د نوم په اورېدو له ځايه ولاړ سو، په زوره زوره يې وخندل، په چاغ مخ کې يې تنګې سترګې نوري هم تنګې سوې، دومره تنګې چې نژدې و پټې سوې وای. بس نور به نو څه درته ووايم داسې خوشاله سو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپي ته چي غوږ هډوکی ورواچوې، خونابېره یې تندی تریو سو، لکه ښځي ته چي د لنګون درد ورولاړسي، مخ یې په سره رنګ کي شنه لمبه وکړه، غاښونه یې سره وچیچل او په ډېر اواز یې وویل: ښه نو ته ملاجانان یې؟

- نه ملا نه یم، زه د اروزګان ولایت د چارچینو ولسوالۍ یو بزګر یم

- درواغ مه وایه! ته د طالبانو د حکومت په دوهم کال کي د هرات والي نه وې؟

- نه صاحب، زه د طالبانو د حکومت تر پایه پوري په پاکستان کي وم او بل هغه وخت زه د څوارلسو کالو وم، تا د څوارلسو کالو هلک لیدلی وي چي والي وي؟

- که ته هرڅونه کوښښ وکړې چي ځان پټ کړې موږ دي بیا هم پېژنو

- قسم په خدای که درواغ درته وایم، که مو زړه ته نه لوېږي راځئ زموږ د مسجد له ملا او د کلي له ټولو خلکو څخه پوښتنه وکړئ

- ملا او کلیوال پرېږده، موږ ډېر اسناد لرو چي ته ملا جانان یې، هغه ملا جانان چي زموږ پر ضد یې په ډېرو عملیاتو کي برخه اخیستې ده.

- دا تاسي څه وایاست ؟ زما په ټول ژوند کي مي په ټوپک والله که یو ټک هم کړی وي، خپله خواري او غریبي کوو، چا ویل چي ما ستاسي سره جنګونه کړي دي؟

- دا به وروسته درته ووایم چي موږ ته چا ویلي دي. اوس یوه بله پوښتنه درڅخه کوم. وړمه شپه ستاسي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کور مخ ته زموږ بې پیلوټه الوتکو د طالبانو یو موټر وویشت، ته دا ووایه چي په دې موټر کي څو طالبان مړه سول او د چا نفر ول؟
- صاحب هغه د طالبانو موټر نه و، بلکي زموږ غوا وه
- ورک سه، ته وا موږ غوا او موټر نه سره پېژنو؟ زموږ څخه د شپې په تیاره کي یو انچ شی نه خطا کېږي، ژیړ رنګه دوه سیټه بای فور موټر نه و؟
- درواغ نه درته وایم، قسم په خدای چي غوا وه.
خارجي تندی تریو کړ او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی اوس بوزه.

د باګرام هوایي ډګر :

کله چي مي له سر څخه توره کڅوړه لیري کړل سوه نو ګورم چي په یوه کوټه کي یم او یو خارجي سړی مي مخ ته ناست دی، خارجي د سترګې مشي په ډول لاس رااوړد کړ، ویل زما نوم جان دی. په پوښتنو یې لا شروع نه وه کړې چي خوله یې د خندا په ډول ویړه سوه، ما چي ده ته وکتل نو ما هم ورسره وخندل. زما خندا به نو څه وه چي ځان مي په لوی جنجال کي واچاوه. جان راولاړ سو او پر مخ یې یو څو چپلاخي ووهلم، ویل بې ادبه ته پر ما خاندې؟ ما ویل پر تا مي نه دي خندلي، ما چي ویل ته خاندې، ما هم درسره وخندل. ترجمان په تریو تندي راته وویل چي مه خانده، د جان خوله دغسي ده سړی چي وایي راته خاندي. جان قلم او کاغذ مخ ته کښېښوول او ویې ویل: ښه ملا جانانه! ته اول موږ ته دا ووایه چي ملاعمر چېري دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د خدای لپاره زه په ملاعمر څه خبر یم او بل چا ویل چي زه ملا جانان یم؟
- تا خپله وویل چي نوم دي جانان دی او ملا جانان ځکه یې چي زموږ سپي درته غپلي دي
- نو سپی خو هسي هم غاپي؟
- زموږ سپی ډېر هوښیار دی، هیڅکله بې ځایه چاته نه غاپي، تراهګر ډېر ښه پېژني. تا ولیدل چي په شلو نفرو کي یې یوازي تاته وغپل.
- صاحب زما تر نیولو یو ساعت مخکي زموږ کور بمبارد سو چي زما پلار او مور پکښې شهیدان سول، ښايي زما له کالیو به د باروتو بوی ولاړیده، ځکه یې راته غپلي دي.
- یه داسي نه ده، زموږ سپی هیڅکله زموږ خپلو باروتو ته نه غاپي. ښه اوس دا راته ووایه چي وړمه ورځ چي ته د چارچینو پر سړک ولاړ وې او په بوجۍ کي دي ماینونه اچولي ول، هغه دي چېري ښخ کړل؟
- صاحب قسم په خدای چي هغه زموږ د پالېز ژیړ کدوان ول چي بازار ته مي د خرڅولو لپاره وړل.
جان تر دې پوښتني وروسته پر مخ یوه کلکه څپېړه راکړه او ترجمان ته یې اشاره وکړه چي دی راځخه وباسه .

د ګوانتنامو زندان :

لس ورځي پرله پسې یې د اوسپني په یوه تابوت کي اچولی وم، په تابوت کي داسي توره تیاره وه چي دلاس ګوتي نه ښکاریدې، تابوت هیڅ سوری نه درلود،

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازي یې یوه توربخنه ښیښه درلوده، کله چي به مو شکایت کاوه نو پر دغه توره ښیښه به مو لاس تېر کړ او عسکر به راغی. لسمه ورځ زما د تابوت سر خلاص سو او یوه ترجمان راته وویل چي راځه! ترجمان او یوه عسکر تر اوږو ونیولم او یوې کوټې ته یې بوتلم. په کوټه کي یوه پنډه ښځه ناسته وه چي قلم او کاغذ یې مخ ته پراته ول. که څه هم دې خندل مګر زه نه پوهېږم چي راته خندل یې او که راباندي خندل یې، خو ما زړه نه سوای کولای چي وخاندم. هغې وویل : اسامه او ملاعمر چېري دي؟

- نه یم خبر

- د پنټاګون او واشنګټن په پېښه کي د چا لاس و؟

- قسم په خدای که زما لاس پکښې و؟

- په یمن کي چي پر کښتۍ برید وسو او څوارلس امریکایان پکښي ووژل سول، هغه مهال ته چېري وې؟

- نه یم خبر، ماپه خدای که په ټول ژوند کي کښتۍ لیدلې هم وي

- ته پوهېږې چي موږ ولي بندي کړی یې؟

- نو دا خو تاسي راته وواياست چي ولي مو بندي کړی یم؟ تاسي خو واياست چي ته ملاجانان یې او زه ملاجانان نه یم

- نو که ته ملاجانان نه یې، ملاجانان چېري دی؟

- زه څه خبر یم چي ملا جانان چېري دی

- ګوره دا کار ستا په خیر دی، یا خو ووایه چي ته خپله ملاجانان یې او که ملا جانان نه یې نو د ملاجانان په باره کي موږ ته معلومات راکړه، که دا معلومات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکړل نو بس په هغه ورځ دي خوشي کوو.
کله چي ما له دې دواړو خبرو څخه نټه (انکار) وکړ نو خارجي ښځي پر سترګو یوه کلکه څپېړه ووهلم او عسکر ته یې اشاره وکړه چي راځخه ویې باسه. عسکر په سر توره کځوړه راواغوستله او په یوه تنګ قفس کي یې واچولم. خوب، خوراک او هر څه مي په همدې قفس کي ول. څنګ ته مي دغسي نور قفسونه هم ول. ددې قفسونو ښه والی دا و چي یو بل ته نژدې ول، یوه بندي د څنګ ملګری هم لیدای سوای او هم یې خبري ورسره کولای سوای. کله چي به سهار راویښ سولو نو چا به ماشومان، چابه خپلوان او چا به خپل کور کلی په خوب لیدلي ول. له زندانه څخه خوشي کېدل خو به مو هره شپه په خوب لیدل.
یوه شپه مي خوب لیده چي په یوه لوی او ښایسته پارک کي یم، داسي یو پارک وي چي هرډول اسانتیاوي لري، نور یې څه کوې چي د هیڅ شي کمی پکښي نه وي. سهار مي دغه خوب خپل یوه ګاونډي بندي ته ووایه، هغه راته وویل چي انشاء الله خدای به دي ازاد کړي.
په همدې شکنجو او ظلمونو کي دوه کاله رابانـدي تېر سول. یوه ورځ یې زما یو همسایه و ایست او پر ځای یې بل بندي هغه قفس ته راوست. همسایه ته مي وویل چي ته د کوم ځای یې؟ هغه راته وویل چي زما نوم ملا جانان دی او د کندهار ولایت دپنجوایي ولسوالۍ اوسېدونکی یم.
په خبرو خبرو کي پوه سوم چي دا هغه ملاجانان و

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي زه یې دده په نوم راوستلی وم. ملا جانان ته مي وویل چي د خدای پر پار، زما سره مرسته وکړه، ته خو هسي هم په بلا اخته سوی یې، زه یې ناحقه ستا په نوم راوستلی یم. ملاجانان وویل چي ما خو خپل نوم نه دی اړولی او نه مي خپل کارونه ځني پټ کړي دي. له ملاجانان سره مي جوړه کړه چي دا وار به دواړه ورته وایو چي اصلي ملاجانان مخکي لا ګوانتنامو ته راوستل سوی دی.

یوه ورځ یې تحقیق ته وغوښتلم چي دا وار د تحقیق په شعبه کي نوی خارجي ناست و. مخ ته پراته کاغذ ته یې وکتل او بیا یې وویل: موږ په تېر تحقیق کي درڅخه غوښتي ول چي یا وواېه چي ته ملاجانان یې او یا د ملاجانان په اړه معلومات راکړه. اوس دي څنګه خوښه ده؟ ما ویل زه خو ښکاره خبره ده چي ملاجانان نه یم خو ملاجانان په لاس درکولای سم. په دې خبره خارجي دومره خوشاله سو چي تر خوله یې لکه غویی لویي لویي رمباړي ووتلې. ماته یې وویل چي هله ژر راته وواېه چي ملاجانان چېري دی؟

- په همدې زندان کي دی
- ټوکي مه کوه، سمه خبره وکړه
- ټوکي نه کوم، راځئ چي درته ویې ښیم، هغه په خپله خوله اقرار کوي چي زه ملاجانان یم
- تا پر موږ د بې عقلانو ګمان کړی دی او په خپلو چټیاتو زموږ وخت ضایع کوې.
- چټیات نه دي،راځئ په خپله یې وګورئ، زما څنګ ته په فلاني قفس کي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خارجي ته درد ورغی او عسکر ته يې اشاره وکړه چـي دی بوزه. عسکر هـم تـر لاس ونيـولم او د اوسپني پـه تـابوت کـي يـې واچـولم. سـبا يـې لـه تـابوت څخـه راوايستلم او د تحقيـق شـعبې تـه يـې بـوتلم. د تحقيـق مامور راته وويل چي مبـارک دي سـه، خوشـي کېږې،بيـا يـې يـو کاغـذ راوړانـدي کـړ او ويـې ويـل : دلتـه ګوتـه ولګوه!

- زه خو يـې نـه سـم ويلای، دلتـه څـه شـي ليکـل سـوي دي؟

- دلته ليکل سوي چي زه د طالبانو او القاعـده شـبکې مهـم غـړی وم او اوس وعـده کـوم چـي بيـا بـه پـه تروريستي عملياتو کـي برخـه نـه اخلـم. زه د امريکـا لـه متحده ايالاتو څخـه مننـه کـوم چـي پـه ګوانتنـامو پـارک کي يې زما ډېره ښه مېلمه پالنـه کـړې، پـه خپلـو پيسـو يـې دې پـارک تـه راوسـتلی او اوس مـي هـم بيرتـه پـه خپلو پيسو کور ته استوي.

- د خدای لپاره زه کله طالب او القاعده وم؟

- ته خو څکه طالب او القاعده يې چي کله زموږ سـپي پر تا بوی وکيښ نو تا چيغه ورته ويلي دي او رټلی دي دی، بل دا چي په بوجۍ کـي دي ماينونـه اخيسـتي ول او غوښتل دي چي زموږ ټانکونو ته يې ښخ کړې.

- دا درواغ دي، هغه خو کډوان ول

- کډوان ول او که روميان، خـو زمـوږ سـره د مـاينونو پـه نوم ثبت دي.

ما ورتـه وويـل چـي تاسـي ټـول درواغ واياسـت، زماسـره مو ځومره ظلمونه وکړل، ما ته مو بيخي د سړي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

سترګه نه دي کتلي او اوس واياست چي ته په پارک کي اوسېدلې؟ خارجي په خندا يو کوچنی ټايپ ريکارډ راپورته کړ او ويې ويل: دا دی تا خپله ويلي دي چي زه په پارک کي اوسېږم او ډېر خوشاله يم. بيا يې زما هغه خوب چي انډيوالانو ته مي ويلی او دوی په غلا ثبت کړی و راته واوراوه. وروسته يې راته وويل چي ستا خوښه ده که ګوته نه لګوې نو د تل لپاره به دلته بندي يې او که ګوته لګوې نو خوشي کوو دي، خو په دې شرط چي چاته به نه وايې چي زه په زندان کي وم، بلکي ورته وايې به چي زه د امريکايانو په مالي لګښت د سيل او چکر لپاره د کيوبا هيواد ته تللی وم. زه هم ناچاره سوم، ګوته مي ولګوله او له زندانه راخوشي سوم.

اوس مي کله کله په زړه کي راوګرځي چي ياره جانانه که پوليس وای نو د دنيا په هيڅ کونج کي به څوک درڅخه ورک سوی نه وای، وګوره ناټو، ايساف، امريکايان او ددوی انډيوالان څومره باټي ولي چي موږ داسي تخنيک لرو او هيڅوک نه سي راڅخه پټېدای، بيا يې هم ملاجانان پيدا نه کړ خو ما په يوازي سر او تش لاس ملاجانان پيدا کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د ولسمشر فرمان نه چلېږي

ولسمشر په مجلس کې په نوبت د هرچا ستونزوته غوږ نیوه، کله چې زما نوبت راغی نو په لوړ اواز او فاتحانه انداز یې راته وویل : معلم صاحب اوس خو به دي زړه پر ارامه سوی وي؟ څنګه سو پر هغه نومره ځمکه دي کور جوړ کړ کنه؟

- نه صاحب که ربتیا درته ووایم نو هغسي سرګردانه او لالهانده ګرځم

- ولي ولي خدای دي یې خیر کړي؟ ماخو فرمان درکړی و

- صاحب زه به نو څه درته ووایم، ښاروال دومره زورور سړی دی چي زه یې له وېري شکایت هم نه سم کولای

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په دې کي د وېري څه خبره ده، ووایه!
- خبره داسي وه چي ستا فرمان مي یو کال شعبه په شعبه وګرځاوه، خو هیڅ ګټه یې و نه کړه، اخیر ښاروال سپینه خبره راته وکړه، ویل قسم په خدای چي پنځه زره ډالره را نه کړې که په ځمکه کي ستا کولنګ ووهل سي. ما ویل د خدای پر پار دا دی د ولسمشر فرمان راسره دی، ده ویل زه دي نه ولسمشر منم او نه یې فرمان، ورځه لاس دي خلاص!
ددې خبري په اورېدو سره ولسمشر تک سور سو، یو سوړ اسوېلی یې وکیښ، یو ګیلاس اوبه یې پر سر پورته کړې او بیا یې وویل :
معلم صاحب ته بېغمه اوسه! دادی دا ټول خلک شاهدان دي، تر څو چي مي دا اوس اوس ستا کار نه وي در خلاص کړی، والله که یا خوب وکړم او یا خوراک، تا ماته مخکي ولي نه ویل؟ اوف اوف څومره به سرګردانه سوی یې! ته دا بدبختي وګوره، یو معلم بېچاره چي د اولاد په وچه ډوډۍ یې وس نه رسېږي پنځه زره ډالره به له کومه کړي؟ د مجلس خلکو ته یې وویل چي تاسي دلته اوسئ ،زه ډېر ژر بیرته راځم.
ولسمشر زه تر لاس ونیولم او خپل دفتر ته یې بوتلم. هلته یې خپل سکرټر ته وویل چي هله ژر کوه فلانی راخبر کړه! یاره که رښتیا ووایم نو له ډېري وارخطایۍ څخه مي د بدن وېښتان جګ جګ ودرېدل، ما ویل ښاروال به خامخا اعدام کړي، ځکه چي د ولسمشر او قانون سپکاوی یې کړی دی، بیا به مي ویل چي څه ښه دی چي دا رشوت خوره خو اعدام کړي، خلک به

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې له شره خلاص سي، ده هم د چا دا نه منل، وايـي :
بـازي بـازي بـه ريـش بابـا بـازي؟ بيـا مـي ويـل چـي دې
ښاروال خوښه ډېري پيسې ټولي کړي دي او ډېر زورور
سړی هم دی، داسي نه وي چي په رشوت ځان خلاص
کړي، سبا به تاته يوجنجال جوړ کړي. بيا به مي ځان تـه
په خپله ډاډ ورکاوه، ما ويل کلـه چـي يـو ولسمشـر يـوه
موضوع دومره جدي وګڼي او دوسيه يې هـم پـه خپلـه
فيصله کړي نـود ښـاروال بـه څـه حـال وي؟ خـدای خبـر
چي دومره موقع به پيدا کړي چي ځان خلاص کړي .
په زړه کي مي کرل او رېبل چـي د سکرټر اواز مـي تـر
غوږ سو او هغه سړی يې راوسـت چـي ولسمشـر ورتـه
ويلي ول. د ولسمشر تندی وغوړېده، راولاړ سو زه يـې
په غېږ کي ونيولم او راتـه ويـې ويـل: يـو متـل دی چـي
وايي : غوټـه چـي پـه لاس خلاصـېږي غـاښ تـه حاجـت
نسته، له ښاروال صاحب سره نور جنجال مه کوه، ستا
خو هسي هم ځمکه مطلب ده، نـه دده محاکمـه کـول،
زه به پنځه زره ډالره درکړم او ور يې کړه .
کله چي مي پيسې په جېب کي واچـولې نـو ولسمشـر
لاس پـر اوږه راکښېښـود او پـه خنـدا يـې راتـه وويـل :
ګـوره بيـا ونـه وايـې چـي پـه دولتـي ادارو کـي د خلکـو
کارونـه ځنـډېږي، دادی سـتا کـار پـه نـيم سـاعت کـي
خلاص سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان اپریل فول سو

واشنګټن : السلام علیکم
کابل : وعلیکم السلام، یاره لکه چي عمر مو ډېر دی، دا اوس مو یاد کړئ، هغه و چي تاسي ټلیفون راوکړ. ښه څنګه یاست؟ دلته خو خیر و خیر یت دی، الحمدلله نن مو ستاسي د عسکرو په اړه کوم بد خبر نه دی اورېدلی .
واشنګټن : بد خبر سته خو تاسي ځان ناګاره اچوئ
کابل : قسم په خدای که درواغ درته وایو، موږ هر سهار تر خپل ملت د مخه لومړی ستاسي د سلامتی خبر اخلو، نن بیخي خیر و خیریت دی
واشنګټن : تاسي هم عجیبه خبري کوئ، په نن ورځ کي هم تاسي وایاست چي خیر وخیریت دی، لر په مسئولیت زموږ پوښتني ته ځواب راکړئ، موږ ټوکي نه کوو، جدي موضوع ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل : صاحب هيله کوو، تاسي خبره لږ واضح کړئ!
واشنګټن : ډېر د افسوس ځای دی چي يوه موضوع په نړيوالو رسنيو کي راځي، موږ دلته په واشنګټن کي په خبرېږو او تاسي هلته نه ياست خبر .
کابل : تاسي خو موږ ته ووايا ست چي څه خبره ده؟ موږ خو په خپله ګناه هيڅ پوه نه سولو
واشنګټن : خبره دا ده چي نن سهار په اروزګان کي سبي (Sabi) ورکه سوې ده؟
کابل : سبي څوک ده؟
واشنګټن : سبي د استراليايي ځواکونو يوه ماين پاله سپۍ ده
کابل : څه بابا! موږ چي ويل سړی ورک سوی دی، له سپۍ څخه مو هم دومره لويه کيسه جوړه کړه.
واشنګټن : ګورئ دا يوه جدي موضوع ده. که بله ورځ مو داسي خبره وکړه، نو استراليا څه چي موږ به هم له افغانستان څخه خپل عسکر وباسو، موږ ته خپله يوه سپۍ هم ډېره مهمه ده.
کابل : نه نه، هسي يوه ټوکه مو وکړه، بيا دا سي خبره نه کوو، خو ګورئ چي له افغانستان څخه عسکر و نه باسئ، که نه زموږ نهه منه اوړه به يوه پتيره سي.
واشنګټن : تاسي ته به خپلي ملي ګټي ټوکي ښکاري، خو زموږ ګټي هيڅ وخت د ټوکو په ژبه مه مطرح کوئ، کنه بيا خو پوهېږئ چي موږ څه کوو
کابل : زموږ ټوکه يوازي د سپۍ په اړه وه او هغه مو هم ځکه وکړه چي موږ او تاسي خو سره انډيوالان يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن : انډیوالي منډیوالي نسته، انډیوالي یوازي د ګټو وي او نن زموږ د ګټو خبره ده، یاني یوه غربي سپۍ ورکه سوې ده او دا ستاسي مسئولیت دی چي باید ژر تر ژره یې پیدا او موږ ته یې را وسپارئ
کابل : تاسي لطفاً یوه دقیقه تلیفون په غوږ کي ولرئ چي موږ امنیتي ارګانونو ته حکم وکړو چي ستاسي د سپۍ لټون پیل کړي
واشینګټن : نه بابا موږ یوه دقیقه نه سو کتلای، تر تلیفون وروسته ورته ووایاست
کابل : ښه سمه ده خو که اجازه وي یوه خبره کولای سو؟
واشنګټن : خبره مو وکړئ!
کابل : تاسي به مو په انډیوالانو کي ګڼئ یانه، خو پر موږ ډېر ګران یاست، ګورئ څه موده مخکي ستاسي ځواکونو په شینډنډ کي زموږ ګڼ شمېر ملکي خلک ووژل خو موږ ستاسي څخه په رسمي ډول یوه تشه ګیله هم و نه کړه.
واشنګټن : دا په تاسي پوري اړه لري چي د خپلو خلکو پوښتنه کوئ کنه، خو پر موږ خپل خلک څه چي خپل سپي هم ډېر ګران دي. ما مخکي هم درته وویل چي دا یوه غربي سپۍ ده او غربي سپۍ خاوند لري. زما د خبري مطلب دا دی چي ددې کار پړه ستا سي پر غاړه ده
کابل : وبخښئ څنګه زموږ پر غاړه ده؟
واشنګټن : ځکه چي تاسي په دې اتو کالو کي یوازي امنیت هم را نه وست، که تاسي سیاسي کفایت او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظرفیت درلودای نو نن به زموږ یوه باتجربه سپی نه ورکېده
کابل : نو په دې کي زموږ څه ګناه ده؟ امنیت خو نړیوالو تراهګرو خراب کړی دی
واشنګټن : نو تاسي خو هم یوازي نه یاست، نړیواله ټولنه اوږه پر اوږه درسره ولاړه ده، ان دا چي ارګ مو هم نړیواله ټولنه ساتي
کابل : د یوې خبري اجازه ده؟
واشنګټن : هو! خو په دې شرط چي تکراري خبره به نه وي
کابل : نه که مو خوا بدېږي نه یې کوو
واشنګټن : خبره مو وکړئ!
کابل : که په ټول ژوند کي د یوې بې ادبی اجازه راکوئ نو موږ به ووایو چي نړیوالي ټولني هم په دې برخه کي خپلي ژمني نه دي پوره کړي.
واشنګټن : کومي ژمني یې نه دي پوره کړي؟
کابل : مثلاً په دومره وخت کي به په افغانستان کي تراهګر وځپو، ستاسي اردو او پولیس به در جوړ کړو، اقتصاد به مو پیاوړی کړو، افغانستان به له سره داسي ورغوو لکه جرمنی، دا به وکړو او ها به وکړو.
واشنګټن : پوهېږئ چي زموږ دغه وعدې په کوم تړون پوري اړه لري؟
کابل : دا خو ښکاره خبره ده چي د بن په تړون پوري اړه لري
واشنګټن : نه د بن په تړون پوري اړه نه لري، که ستاسي یاد وي نو موږ د بن له تړون څخه یوه میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکي تاسي ته وويل چي موږ په هر ډګر کي ستاسي سره ولاړ يو
کابل : هو زموږ ياد دي، نو بيا ولي اوس نه راسره درېږئ؟
واشنګټن : اې ساده ګانو! موږ دا منو چي ستاسي سره مو دغه وعدې کړي دي خو پوهېږئ چي هغه کومه نېټه وه؟
کابل : ياره نه مو ده ياد
واشنګټن : ستاسي يوه کمزوري دغه ده چي حافظه مو چندان کار نه کوي، موږ دغه خبره د اپريل د مياشتي پر لومړۍ نېټه درته کړې وه، تاسي ته خو معلومه ده چي د اپريل لومړۍ نېټه د درواغو نړيواله ورځ ده.
کابل : نو تاسي خو تر هغه وروسته هم خپلي ژمني نه دي پوره کړي
واشنګټن : زموږ ټولي ژمني په هماغه يوه تړون پوري اړه لري چي د اپريل پر لومړۍ نېټه مو درسره کړی و
کابل : اوف ! ياني موږ اپريل فول سولو؟
واشنګټن : نو ستاسي څه خيال دی؟ دا چي په دغه ورځ په ټوله نړۍ کي خلک درواغ وايي دومره مهمه نه ده، مهمه دا ده چي سړی په دغه ورځ ټوله نړۍ وغولوي. لکه څنګه چي امريکايان په نورو ډګرونو کي تر ټولو مخکي دي، دا دی په درواغو کي يې هم لومړی مقام وګاټه، دې ته نو اپريل فول وايي!؟
کابل : اوس تاسي خو دا سيالي وګټله، موږ به ملت ته څه ځواب ورکوو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن : که په دروا‌غو وي نو چل يې ډېر اسانه دی، خو که په رښتيا ويلو وي نو تاسي خپله يوه د حل لاره ورته پيدا کړئ!
کابل : په دروا‌غو څنګه ملت ته ځواب ورکړو؟
واشنګټن : واه واه! عجيبه خبره مو وکړه، لکه تاسي چي تر اوسه پوري خپل ملت ته هيڅکله دروا‌غ نه وي ويلي.
کابل : دروا‌غ، دروا‌غ، اخير نور لا څونه دروا‌غ ؟
واشنګټن : ګورئ موږ او تاسي خو يو بل ښه سره پېژنو، موږ تاسي او تاسي خپل ملت ته دروا‌غ واياست، داسي ښه غوښن او ښکرور دروا‌غ .
کابل : موږ خو تل ستاسي خوښي ته ګورو، ان دا چي دروا‌غ مو هم تل ستاسي په خوښه ويلي دي، اوس هم ستاسي خوښه ده، ايا دروا‌غ بيخي پرېږدو؟
واشنګټن : نه بابا، دروا‌غ مه پرېږدئ ، داسي وکړئ چي يو يې موږ ته مه واياست او بل د يوه رسمي فرمان له لاري د اپريل لومړۍ نېټه د دروا‌غو ويلو لپاره رسمي ورځ اعلان کړئ
کابل : هغه متل دی چي وايي ورانه به يې کړې، جوړه به يې نه کړې. وېرېږو چي په بلا مو اخته نه کړئ
واشنګټن : وارخطا کېږئ مه، تاسي اوس هم ددې ډګر اتلان ياست، ستاسي د حکومت په اړه دا مقوله ډېره مشهوره ده چي وايي : که ستاسي ټولي غوړي وعدې راټولي کړل سي نو دومره غوړي ځني ايستل کېږي چي يوه فابريکه يې هم نه سي توليدولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل : هو صاحب ستاسي خبره رښتيا ده، خو دا فابريکه هم ستاسي په همکارۍ جوړه سوې ده، ښه اوس دا وواياست چي ددې کار ګټه به څه وي؟
واشنګټن : ګټه به يې دا وي چي که کومه مهمه ژمنه مو کوله نو په همدې ورځ به يې کوئ، مثلاً که د خپل کار کلنی راپور مو ورکاوه او يا مو خپله کومه نوې طرح اعلانول نو بايد د اپريل پر لومړۍ نېټه يې اعلان کړئ، بيا که مو خپلي ژمني پوره هم نه کړې نو ملت به ګيله نه درڅخه کوي.
کابل : خو...
واشنګټن : خو مه پکښې راباسئ، دا د نړيوالي ټولني امر دی، پوه سوئ؟
کابل : نه مطلب مي دا نه و چي ستاسي خبره نه منو، موږ ويل چي په ګټو يې لږ پوه سو
واشنګټن : ياره تاسي خو په نيمه هيڅ نه پوهېږئ، هسي په موږ سپيني خبري کوئ. نه وينئ چي موږ د تراهګرۍ په نوم په افغانستان کي څنګه خپل نظامي حضور ته مشروعيت ورکړی دی؟ دغسي تاسي هم خپلو درواغو ته مشروعيت ورکړئ. نن داسي يو وخت دی چي بايد سړی د هر کار لپاره جواز ولري. تاسي ګورئ نن ورځ که څوک غواړي چي په افغانستان کي خلک مړه او يا برمته کړي نو امنيتي کمپنۍ جوړوي، که غواړي چي غلا وکړي نو (اينجوګاني) جوړوي. تاسي هم لومړۍ د درواغو لپاره يو د اوړو پزه جوړه کړئ او بيا يې نر غوندي واياست!
کابل : پر غبرګو سترګو دغسي به وکړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

واشنګټن : دا کار ډېر ژر تجربه کړئ، موږ باور لرو چي خامخا ښه نتیجه ورکوي، ښه نور نو د خدای په امان

کابل : په مخه مو ښه، ډاډه اوسئ چي ستاسي سپی به هیڅکله ضایع نه سي، له ټلیفون کولو څخه مو ډېره ډېره مننه .

سبا سهار له ارګ څخه یو فرمان صادر سو. په فرمان کي د اپریل لومړی نېټه چي د وري د میاشتي له دوولسمي نېټې سره سمون خوري د درواغو ویلو لپاره د رسمي ورځي په صفت اعلان سوه. په فرمان کي دا هم راغلي وه چي په دې ورځ کي دولتي چاروا‌کي، سیاسي ګوندونه، مدني ټولني او اینجوګاني د درواغو ویلو اجازه لري خو د ملت لپاره درواغ ویل ګناه ده. څه موده وروسته د حساب ورکولو ورځ د اپریل لومړی نېټه وټاکل سوه، دغه ډول په همدې ورځ د نوي منتخب دولت طرح هم اعلان سوه چي امنیت، له طالبانو سره خبري اتري، د تراهګری پر وړاندي مبارزه، د کوکنارو کښت، د فساد له منځه وړل ، بیا رغونه او د ملي اردو او پولیسو جوړول یې مهمي برخي وې.

(۱) : ازادی راډیو خبر ورکړ چي یوه بم موندونکې استرالیایي سپی چي د (۲۰۰۸) میلادي کال په سپټمبر کي په اروزګان کي د جګړې پر مهال ورکه سوې وه، څوارلس میاشتي وروسته، یاني د ۲۰۱۰ میلادي کال د نوامبر د میاشتي پر (۱۲) نېټه پیدا او بیرته د استرالیایي ځواکونو اډې ته ورسول سوه.

د استرالیا صدراعظم (کیون رډ) په دغه ورځ نابېره اروزګان ته سفر وکړ او د خپلي وطنداري سپی په راخوشي کېدو یې خورا ډېره خوښي وښوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ړندو حکومت

په افغانستان کي په هر یوه ساعت کي شپږ لوړپوړي دولتي چارواکي په سترګو ړندېږي. دغه خبره په افغانستان کي د نړیوال روغتیایي سازمان استازي ډاکټر پیټر ګراژ د لید د نړیوالي ورځي په مناسبت وکړل، ده زیاته کړه چي ددغو ړاندو په سلو کي شل یې بهرنیان او پاته نور یې افغانان دي. په بهرنیو ړاندو کي ملکي خلک هم شامل دي، خو افغانان ټول لوړپوړي دولتي چارواکي او یا په دولت پوري تړلي خلک دي.

یاد سوي ړانده اکثره د دوبي په موسم کي د افغانستان د کابل په شیرپور، وزیر اکبر خان مېنه، خوشال خان مېنه، کارته سه، کارته چار، کارته پروان او خیر خانه مېنه کي اوسېږي خو په ژمي کي دبی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

امريکا، انګلستان، جرمني، بنکاک، سويس او داسي نورو بهرنيو هيوادونو ته ځي. د دوی کاروبار ډېر سترِی دی، ځکه چي ټوله ورځ د ډالرو جواليتوب کوي او يو ګړی هم ارام نه کښېني. دغه ړانده خلک د دولت په مهمو پوستونو کي کار کوي، لکه په ولسي جرګه کي د دولت پر کړنو د څار کميسيون، د قانون پر پلي کېدو د نظارت کمېټه، د فساد پر ضد د څار کمېټه، له افغانستان سره د بهرنيو مرستو د څار کمېټه، د انتخاباتو د څار کمېټه، پر رسنيو د نظارت کمېسيون، د محبسونو د نظارت کميسيون، د اروپايي ټولني له خوا د افغانستان پر انتخاباتو د نظارت اداره، ملي امنيت، لويه څارنوالي، يوناما، د بشري حقونو د څار کميسيون او نورو مهمو ادارو کي کار کوي.

ډاکټر ګراڅ وويل چي ددغو ناروغانو پر سترګو لومړی د ډالرو پردې غوړېږي چي بيا يې ورو ورو ليد کمېږي او په پای کي يو مخ ړندېږي. کله چي ړوند سو بيا يوازي ډالر او د ډالرو پيدا کولو لار او ګودرويني. ډاکټر ګراڅ اندېښنه وښووله چي دا ستونزه په افغانستان کي مخ پر ډېرېدو ده، ځکه چي دا ناروغي ساري او ميراثي ده، ياني هم له مور او پلار څخه اولاد ته لېږدول کېږي او هم هغه څوک په اخته کېږي چي له دوی سره يو ځای کار کوي. که څه هم نوري ساري ناروغۍ د تماس، هوا، ګډ خوراک او نورو لارو له ناروغ څخه روغ سړي ته ورځي خو دا ناروغي يوازي د ګډ فکر او کار کولو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاري روغ انسان ته لېږدول کېږي. ډاکټر ګراژ وويل چي په دې ناروغۍ هغه خلک ډېر ژر اخته کېږي چي پخوا يې پر سترګو د ايراني تومنو، پاکستانۍ کالدارو او روسي روبلو پردې غوړېدلي وي. په دې ناروغۍ که څه هم په هر موسم کي انسان اخته کېدای سي خو د ولايتي شوراګانو، ولسي جرګې او ولسمشرۍ انتخاباتو او له افغانستان سره د مرستو په باب کنفرانسونو پر مهال په دې ناروغۍ د اخته کېدو چانس تر بل هر وخت ډېر دی.
اتيا کلن بوډا چي د نوم له ښوولو يې ډډه کوله وويل چي زوی يې په غبرګو سترګو ړوند دی، دی وايي چي زوی يې مخکي په سترګو جوړ او هر څه يې سم ليدای سوای، خو له کومي ورځي راهيسي چي يې د انتخاباتو دکميسيون د نظارت په څانګه کي کار شروع کړی نو ورځ په ورځ يې د سترګو ليد کمېده چي وروسته بيخي ړوند سو . دی وايي چي که څه هم دوی اوس په بوجيو بوجيو ډالر لري خو ستونزه دا ده چي زوی يې يوازي ډالر ويني او ډالر پېژني، نور نه مور او پلار پېژني او نه هم نور خپلوان ، ان دا چي خپل ولس بيخي ځيني هېر سوی دی. دغه سړی وايي چي زوی يې نه يوازي دا چي له ډالرو پرته څوک نه ويني، بلکي څه اوري هم نه، بس يوازي هغه څه اوري چي د ډالرو په باب وي.
يو روغتيايي کارپوه چي ده هم له نوم ښوولو ډډه وکړه ددې ناروغۍ د نښو نښانو په باب وويل چي، دا ناروغي د ډالرو په اندازې او سياسي موقف پوري اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، ياني کله چي د يو چا ډالر بيخي ډېر او سياسي دريځ يې لوړ وي، نو نه يوازي دا چي په سترګو ړندېږي، بلکي په غوږو کوڼ او پر دې سربېره يې يوه سترګه هم رپېږي. دی زياتوي چي دا ناروغي يو څو کاله يوازي له سترګو سره کار لري خو وروسته د انسان عقل هم اغېزمن کوي، ياني وروسته د ناروغ عقل يوازي د ډالرو په اړه کار کوي اوبس.

د جمهوري رياست يوه وياند وويل چي په دې ورځو کي د نړيوالي ټولني له خوا پر افغان دولت فشار ډېر سوی چي په دولت کي اداري فساد ډېر سوی او دولت پر خپلو فعاليتونو واک او کنټرول له لاسه ورکړی دی، ځکه نو دولت پرېکړه کړې چي د دولت پر مهمو پوستونو ګانده خلک وګماري چي د دولت او بهرنيانو ټولي کړني او فعاليتونه په خپلو سترګو ووينې او په دقيقه توګه يې وڅاري.

د افغانستان د دولتي روغتيا وزارت وايي چي دا ناروغي په دولت کي دومره ډېره سوې چي ان تر ارګه پوري هم رسېدلې ده. دا وزارت اندېښنه ښيي چي که ددې ناروغۍ مخه و نه نيول سي نو په راتلونکو څلورو کالو کي به د دولت ټول مامورين په سترګو ړانده او په غوږو کاڼه سي.

له بلي خوا ولسي خلک ددې ناروغۍ په اړه ژوره اندېښنه لري. د کابل ولايت يو ځوان چي ګرالبي يې شکېدلي او د ميرويس ميدان پر چوک د مزدورۍ لپاره ولاړ دی وايي چي دی له يوې اوونۍ راهيسي د خوارۍ او مزدورۍ لپاره راځي خو کار نه مومي او بيرته کور ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړی ترې ځي، دی وايي چي دولتي چاروکي په سترګو ړانده سوي او د دوی لوړه ، تنده او بېوزلي ګردسره په سترګو نه ويني.
د کندهار د شاه وليکوټ ولسوالۍ يوه سپين سرې ښځه چي د بهرنيو ځواکونو په بمباريو کي يې ټوله کورنۍ وژل سوي او خپله يې هم يو لاس پرې سوی وايي چي، دولتي چارواکي نه يوازي دا چي په سترګو ړانده سوي، بلکي په غوږو هم کاڼه سوي دي، ځکه چي د دوی ژړاوي او نارې اسمان ته رسېږي خو چارواکي يې نه اوري.
اوسمهال عام افغانان په دې فکر کي دي چي څنګه ددې خطرناکي ناروغۍ مخه ونيسي، خولا تر اوسه ددې ناروغۍ کوم موثر علاج نه دی موندل سوی. په افغانستان کي د يوه خصوصي بانک مشر، ډالر پوه زمری خان وايي چي دا ناروغي هيڅ علاج نه لري، خو دا چي ملت ناخوښه دی نو يوه لاره يې دا ده چي نړيواله ټولنه له افغانستان سره خپلي ډالري مرستي نوري هم زياتي کړي، ددې کار په نتيجه کي به د ټول ملت پر سترګو د ډالرو پرده وغوړېږي، بيا به نو ټول ملت ړوند وي او د افغان دولت او نړيوالي ټولني کړه وړه به نه ويني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د پیسو کڅوړي راغلې ...

مدعي : قاضي صاحب دا سړی درواغ وايي، دا ځمکه زما ده او ده په زوره راڅخه نیولې ده، ها دا یې قباله ده!
قاضي : څه بابا قواله مواله په درد نه خوري، ورسه شاهدان راوله!
مدعي : سمه ده صاحب، د دوو شاهدانو پر ځای به شل شاهدان راولم
قاضي : ګوره پام دي وي چي د افغانانو شاهدي نه منل کېږي، باید بهرني شاهدان راولې او بل دا چي په دې مسئله کي د نړیوالي ټولني اجماع هم ضروري ده
مدعي : قاضي صاحب شاهدان پېژنم، خو دا جماع یې څه شی ده؟
قاضي : بدبخته جماع نه، اجماع . اجماع دا ده چي باید څو زره نفره شاهدي ورکړي چي دا ځمکه رښتیا ستاده

مدعي : نه سي کېدای چي د خارجي شاهدانو پر ځای افغاني شاهدان راولم؟
قاضي : که مور خپلي لانجې خپله اوارولای سوای نو بیا نړیوالي ټولني ته څه ضرورت و؟ ته تر اوسه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

فیل په غوړ کي ویده یې، اوس هیڅ مسئله له نړیوالي ټولني پرته نه حل کېږي، پوه سوې؟
مدعي : قاضي صاحب د خدای پر پار یوه لاره خو را وښیه، زه اوس څه وکړم؟
قاضي : لاره دا ده چي زر نفره امریکایي شاهدان راوله، دا شاهدان باید اوږدې څڼي ولري خو باید ږیره او برېتونه یې پاک خریلي وي او که دا کار نه سې کولای نو بیا بل کار وکړه!
مدعي : کوم کار؟
قاضي : اتیا زره پاکستاني شاهدان راوله، دې شاهدانو باید ږیري او برېتونه خریلي او قره قلي خولۍ یې پر سر وي، خو که دا کار هم نه سې کولای نو یوه بله لار هم سته
مدعي : کومه لاره؟
قاضي : یو ملیون ایراني شاهدان راوله، دا شاهدان باید ښه مبارکه سپینه ږیره او برېتونه ولري او ددې تر څنګ یې باید توري لنګوټې هم تړلي وي
مدعي : قاضي صاحب ستا قربان سم، زه په ټوله ژوند کي خارج ملک ته نه یم تللی، دومره شاهدان به څنګه راولم؟
قاضي : خارج ته ولي ځې؟ وطن له امریکایانو، ایرانیانو او پاکستانیانو ډک دی، هر څومره چي وغواړې پیدا

کېږي، خیر زه به لاره دروښیم، پولیسه ورسه دی پوه کړه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پولیس : پر غبرګو سترګو قاضي صاحب
پولیس تر لاس ونیولم، یو ګوښه ځای ته یې بوتلم او په خندا یې راته وویل : ځومره ساده سړی یې، قاضي صاحب ځو واره په اشاره کې درته وویل، خو ته سر نه خلاصوې. له امریکایي شاهدانو څخه د قاضي صاحب مطلب دا و چې زر امریکایي ډالره راوړه او له پاکستاني شاهدانو څخه یې هدف اتیا زره کالداري دي، دغه ډول ایراني شاهدان دا مانا چې یو ملیون تومنه راوړه. ګوره سر خلاص کړه، که په دې محکمه کې دي دعوه بایلول، نو په بله محکمه کې تر دې ډېر شاهدان در څخه غواړي، نور نو ستا خوښه ده. ته بیا هم بختور سړی یې چې دوسیه دي په یوه عادل قاضي پوري اړه لري، ددې محکمې په ټولو قاضیانو کې تر دې بل عادل او زړه سواند قاضي نسته. ما وپوښتل چې یو څه افغانۍ لرم، قاضي صاحب ولي افغانۍ نه اخلي؟ پولیس په خندا وویل : په ټول دولت کې دغه حال دی، ان دا چې زموږ ارګ ته هم په کڅوړو کې ډالر، کالداري او تومنونه راځي، دا نن هم ځو کڅوړي ارګ ته راغلې. زه هم له محکمې راووتم چې د قاضي صاحب لپاره پیسې برابري کړم، دا چې پیسو ته مي ډېره اړتیا درلوده نو د پیسو کڅوړي مي له یاده نه وتلې، ورو مي له ځانه سره وویل :

بیا د پیسو کڅوړي راغلې
یا به ډالر وي یا روپۍ یا تومنونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تېلو ولاړ ټانکرونه او د ارګ روان باندړارونه

قهرجن مظاهرچيان د سفارت مخ ته راټول سوي ول، د (مړ دي وي) چيغي لا نه وې ارامي سوي چي د هغه هيواد د ولسمشر له عکس څخه لمبې پورته سوې، وروسته پر سفارت د ورستو هګيو باران جوړ سو او د سفارت پر دروازه ځړول سوی عکس په هګيو تک ژېړ سو، د هګيو په باران کي خلکو نوري هم په زوره چيغي کړي :

- يوه ورځ يې نه ده، دا ملک هره ورځ زموږ سره ناروا کوي
- کله زموږ خلک په ګوليو ولي
- کله يې په زندانو کي اچوي
- کله يې اعداموي
- کله يې پر مخ تېزاب ورپاشي
- لا يې زړه نه دی سوړ سوی، دا دی اوس يې زموږ د تيلو ټانکرونه درولي دي، خو موږ يې هم نه پرېږدو او خپل کسات خامخا ځني اخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ارګ کې په دې باب د کابینې بیړنۍ غونډه رابلل سوې وه، ولسمشر په ډډ اواز وویل : ایران خو نه زموږ د ګاونډیتوب او نه د انډیوالۍ خاطر وکړ، ان دا چي ما خپل لومړی مرستیال ور واستاوه، یوازي مرستیال نه، بلکي مارشال مي هم ورواستاوه، داسي یو مارشال چي د ټولي نړۍ پوځي ځواکونو ته یې لاس ورکړی دی، که نور څه نه وي نو د مارشال صاحب د الوتکي ټانکۍ خو به یې له تېلو ور ډکه کړې وای، زړه مي غوړي چي د هلمند اوبه پر بندي کړم.
د اوبو او برېښنا وزیر په ړیره کي ګوتي تېري کړې او ویې ویل : صاحب پام کوه پام! اوس خو یې یوازي تېل را باندي بند کړي دي، خو که دا کار مو وکړ نو زما څخه به وزارت هم واخلي. د ولسمشر دوهم مرستیال پر سر لنګوټه ټینګه کړه او ویې ویل : وزیر صاحب ښه وایي، هغوی پر دې کار هم ډېر په قهر دي چي زموږ خلکو ولي د دوی د سفارت مخ ته مظاهره کړې ده؟ اوس هم که هغوی خبر سول چي موږ په دې اړه د وزیرانو غونډه رابللې ده، نو ما به له مرستیالیه لیري کړي او پر تاسي به خدای دي یې نه کوي د پیسو کڅوړي بندي کړي. ولسمشر یې خبره ونیول او ویې ویل : نه نه نه! ډېر پام به کوئ چي کڅوړي بندي نه سي، باید ددې غونډي راپور هم په رسنیو کي خپور نه سي، کنه نو زموږ یو من اوړه به یوه پتیره سي.
د اطلاعاتو او فرهنګ وزیر څو واره ژبه پر شونډو تېره کړه، د قره قل د پوستکي پکول یې پر تندي راښکوږ کړ او ویې ویل : رئیس صاحب تاسي بېغمه اوسئ، تر څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي زه په دې وزارت کي يم نو له دولتي رسنيو څخه به هيڅ داسي څه خپاره نه سي چي په هغه ايران خوابدی کېږي، ان دا چي موږ د سفارت مخ ته د مظاهرو راپور هم خپور نه کړ. د ولسمشر تندی ورين سو او ويې ويل : افرين! دې ته نو ډيپلوماسي وايي، خو په هر صورت بايد يوه د اوږو پزه جوړه سي چي ملت ارام سي، بيخي يې غوږونه راوخوړل.
په دې وخت کي د بهرنيو چارو وزير په غاړه کي ژيړه نيکټايي ټينګه کړه او ويې ويل : رئيس صاحب تاسي ډېر مهربانه ياست او په دې برخه کي له ګاونډي هيواد سره ډېر له زړه سوي ډک چلند کوئ خو زه دومره حوصله نه لرم، ته نه يې خبر، ما داسي غاښ ماتوونکی ځواب ورکړ چي تر اوسه به هيڅا نه وي ورکړی. ناڅاپه د ولسمشر او وزيرانو سرونه د بهرنيو چارو د وزير خواته کاږه سول او يو په بل پسي چيغي پورته سوې : خدايه فضل وکړې، څه دي وکړل؟
ولسمشر په وارخطايي وپوښتل : خدای دي خوار کړه لکه چي کور دي پر چرګه رابار کړ که څنګه؟ د بهرنيو چارو وزير په فاتحانه ډول غاړه اوږده کړه او ويې ويل : کله چي د سفارت مخ ته مظاهره وسوه نو د ايران د بهرنيو چارو وزير ما ته وويل : په يوه ساعت کي په دې باب څېړنه وکړه چي ددې مظاهرې تر شا د چا لاس و او بيا دغه معلومات او اسناد موږ ته را وسپاره، خو ما يې هم داسي څپلۍ پر پښو ور سمي کړې چي څه درته ووايم. ولسمشر په وارخطايي وويل : د ظالم زويه ژر ووايه څه دي ورته وويل ؟ د بهرنيو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارو وزیر سوکه وویل : ما رښتیا هم په یوه ساعت کې څېړنه وکړل، خو دوی ته مې دا معلومات او اسناد د یوه ساعت پر ځای دوه ساعته وروسته ور وسپارل البته دا خبره دې یوازې ستاسې سره وي، تر اوسه هیڅوک نه دي خبر.
ولسمشر په خندا وویل : یاره افرین! ډېر دې ښه کړي دي، دا ستا تر خبرې پورې ما ته یوه کیسه رایاده سوه. وایي چې د یوه چرسي غوړو ته موږک ورلوېدلی و، چرسي ملا ته راغی ویل، ملاصاحب غوړو ته مې موږک ور لوېدلی دی یوه چاره راوښیه؟ خو ګوره پام دې وي چې غوړي مردار نه کړې، نور نو ستا خوښه ده. ملا بېچاره حیران سو چې اوس څه وکړي؟ تر لږ چورت وهلو وروسته یې چرسي ته وویل : راغلي او پېچلي دي په کتابو کې د متاخرینوچې که یوه موږک منډې وهلې له وېرې د پیشي، پام یې نه و او ولوېدئ په غوړو کې د یو چا، پوره و اجل ددغه موږک او هلته مړ سو، نو پس موږک پاک شهید دی او د شهادت له برکته یې غوړي هم حلال دي، الا په مانا د لاکن ده، لاکن دومره خبره ده چې که موږک غوښتل وخوري غوړي بې اجازې او دا موږک مړ سو په غوړو کې، نو د ګېډې مختار ملاصاحب وایي چې موږک حرام خوره دی، نو په دې صورت کې موږک مردار، خو غوړي حلال دي. له دې کیسې سره ټولو وزیرانو وخندل، ولسمشر وویل: یاره وزیر صاحب تاسې هم داسې کار کړی دی چې غوړي مو نه دي مردار کړي، یانې د پیسو له کڅوړو سره مو هیڅ غرض نه دی کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

یوه وزیر چې خوله یې بې خونده نیولې وه او داسې ښکارېده چې خندا نه ورځي خو د نورو لپاره خاندي، ترخه خندا وکړه او ویې ویل : دا زموږ او ستاسې غوړي به ثنګه سي، دا حلال دي که مردار؟ دې غوړو ته خو د یوه پر ځای څو موږکان ورلوېدلي دي. د حج او اوقافو وزیر یې خبره ونیول : څرنګه چې دا یوه فقهي مسئله ده نو په دې باب به زه یو څه رڼا واچوم. خبره دا ده چې دا موږکان حلال دي، ځکه چې د مضرو او مردارو موږکانو مخه یې نیولې ده، نو یو شی چې خپله حلال وي بل شی نه مرداروي. ورپسې د عامې روغتیا وزیر وویل : وزیر صاحب رښیتا وایي، دا لکه د انسان په وجود کې چې یو ډول ګټور مکروبونه سته، دا مکروبونه داسې خوی لري چې مضر مکروبونه خوري او له منځه یې وړي، نو انسان ته ددغه ډول مکروبونو موجودیت ضروري خو څه، چې بیخي لازمي دی. د مالیې وزیر ورپسې وویل : اې وروره، ستا ولې زړه درد کوي؟ که موږکان پردي دي نو غوړي خو هم زموږ نه دي، یوازې د غوړو ټیم (ډبه) زموږ ده.

په دې وخت کې یو چا د پیسو یوه کڅوړه د ولسمشر مخ ته کښېښووله، دا کڅوړه د افغانستان له بیرغ څخه جوړه سوې وه، ولسمشر په داسې حال کې چې په برېتو کې یې خندل په کڅوړه ګوتې ووهلې، ټولو وزیرانو په کڅوړه کې سترګې داسې ښخې کړې لکه د نانوایي مخ ته چې غریبان راټول وي او ډوډۍ ته یې سترګې نیولي وي، تر لږ ځنډ وروسته کڅوړه خلاصه سوه، خو خبره بل ډول وه، دا ځل کڅوړه له پیسو نه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکي له تیلو ډکه وه. لکه د پیریانو په مجلس کي چي بسم الله وویل سي، ټول وزیران پټه خوله کنښېناستل او وارخطا وارخطا یې یو بل ته سره وکتل، د ولسمشر دوهم مرستیال د خبرو وار ونیو او په ژړغوني اواز یې وویل : موږ او تاسي یوه لویه اشتباه وکړه چي خپل دوست هیواد ته مو یو ساعت ناوخته معلومات ورکړل، ځکه خو هغوی دا ځل موږ ته په کڅوړه کي د پیسو پر ځای تېل راواستول، تر دې خبري وروسته په مجلس کي چوپتیا خپره سوه او غونډه هم پای ته ورسېده.

کله چي وزیران له ارګ څخه راوتل نوپه دې وخت کي تېز باد چلېده، خو د ارګ پر لویه دروازه ځړول سوی ملي بیرغ نه رپېده، لکه افغان دولت چي د ګاونډي هیواد په خوښه پر خپل ملي غرور تېل شیندلي او اوس نیت لري چي اور ور واچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنرال فیل

په مسجد کي د فاتحې کمبلي اواري دي، قاري په لوړ اواز قرائت وايي،خلک لیکه لیکه ورته ناست دي، په چا سر څرېږي او چا بیا سر پر زنګانه ایښی دی، ټول پټه خوله ناست او قرائت ته یې غوږ نیولی دی. یوه شیبه وروسته قرائت خلاص سو، دعا هم تمامه سوه، له دې سر ه سم د خلکو اوازونه پورته سول، اکثرو خلکو د وژل سویو خلکو د ژوند په باب خبري سره کولې. دا فاتحه د هغو ملکي خلکو لپاره وه چي پرون د بهرنیانو په هوایي برید کي وژل سوي ول. یو څو دقیقې وروسته بیا قاري غاړه تازه کړه او قرائت یې پیل کړ، په مسجد کي چوپتیا خپره سوه، خو ډېر ژر د والي د تیلیفون زنګ دغه چوپتیا ماته کړه. والي وویل : بلې! جنرال فیل : د سپیشل فورس له دفتر څخه جنرال فیل خبري کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي : اوهو جنرال صاحب جوړ په خير، جوړ په خير، امر وکړئ صاحب!
جنرال فيل : موږ هم د ولسي خلکو په وژنه سخت خواشيني يو او غواړو چي تاسي او د وژل سويو خلکو خپلوانو ته فاتحه درکړو
والي : نو تاسي به موږ ته فاتحه څنګه راکړئ؟ ځکه چي فاتحه په مسجد کي ده او خلک نه غواړي چي تاسي دي مسجد ته راسئ
جنرال فيل : نو داسي به وکړو چي دغه خلک به خپل دفتر ته راوغواړو او دلته به فاتحه ورکړو، خو دوه نور ټکي هم واوره!
والي : مهرباني وکړئ!
جنرال فيل : موږ په پام کي لرو د وژل سويو خلکو له وارثينو سره مرسته وکړو او ددې تر څنګ پر هغوی يو ښه زېری هم وکړو
والي : د څه شي زېری؟
جنرال فيل : دا زېری د هر افغان هيله ده، خو دا زېری ستا لپاره نه دی
والي : بس ستاسي خوښه ده، اوس امر وکړئ چي زه په دې لاره کي څه کولای سم؟
جنرال فيل : تاسي د يو څو مهمو قومي مشرانو او شهيدانو د وارثينو يو لست جوړ کړئ، هغوی ته ووایاست چي سبا زموږ مېلمانه دي، تاسي هم ورسره راسئ
والي : پر غبرګو سترګو صاحب، همداسي به وکړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپيشل فورس يا د ځانګړو قواوو په دفتر کي قومي مشران، د شهيدانو وارثين او بهرني جنرالان ناست دي.
جنرال فيل ستيج ته راولاړ سو او ويې ويل : موږ د ملکي خلکو په وژنه سخت خواشيني يو، خدای دي دوی وبخښي او تاسي ته دي د زړه صبر درکړي. زموږ په کلتور کي د خواشينۍ څرګندولو لپاره يو څو دقيقې پټه خوله کښېنو خو نن دا کار نه سو کولای، ځکه چي موږ ته وخت ډېر مهم دی، ستاسي د امنيت، سولي او خوشاله ژوند په باب ډېر مسئوليتونه راپه غاړه دي، نو ښه به دا وي چي دا پنځه دقيقې وخت هم ستاسي په خدمت کي ولګوو. تاسي يې وينئ چي د تالار مخ ته زموږ سپی ولاړ دی او ډېر غاپي، موږ د خپل سپي غپا هم نه بندوو، ځکه دی هم زموږ په شان درونډ مسئوليت لري او ستاسي د خدمت لپاره افغانستان ته راغلی دی، خو دا چي ستاسي سل نفره مړه او يونيم سل نور ټپيان دي نو ستاسي سره د خواخوږۍ او غم شريکۍ په اړه يو کار کولای سو، هغه داچي د پنځو دقيقو لپاره به سپی يو څه ليري بوزو چي تاسي يې غپا وا نهورئ.
تر دې وروسته د هر مېلمه مخ ته يو يو ترلی کارتن کښېښوول سو. جنرال فيل وويل : موږ ستاسي سره وعده کړې وه چي مرسته به درسره کوو او ددې تر څنګ به يو ښه زېری هم درباندي کوو. دا دی موږ نن خپله وعده پوره کړه. زېری دا دی چي دلته به سوله راځي، ان دا چي سوله به ستاسي کورونو ته راځي. په هر کارتن کي يو دانه کاغذ پاد دی چي سوله پر ليکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوې ده، کاغذباد مرسته ده او پر کاغذباد د سولي کلمه زېرى دى. دا کاغذبادونه د هغو څو میلیوني مرستو له جملې څخه دي چې زموږ هیواد د سولي راوستلو لپاره ستاسي سره کړي دي. ګورئ دا کاغذبادونه د کوچنیانو لپاره نه، بلکې د مشرانو لپاره دي، که تاسي دا کاغذبادونه په خپلو کورونو کي وساتئ نو دا به دا مانا ولري چې موږ ستاسي کورونو ته سوله راوړې ده.

د رخصتۍ پر مهال جنرال فیل والي ګوښه کړ، په غوږ کي یې یوڅه ورته وویل او بیایې یو پاکټ ورکړ. والي چي پاکټ خلاص کړ نو ژر یې په جېب کي واچاوه، داړي یې جنګي کړې او دومره خوشاله سو لکه سپي ته چي هډوکى ور واچوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان پنچرمېن

د قوماندان پنچرمين اصلي نوم غلام جان و، پخوا يې په کابل کي د پنچرۍ نيولو دوکان درلود، کله چي په کابل کي تنظيمي غويو ښکرونه يو د بل په خيټو سره ننه ايستل نو ده هم دوکان پرېښود، ځو جنګي غوايي يې سره راټول او د نورو په شان يې لار ونيوله. غلام جان اوس پنچرمېن نه، بلکي چپرمېن دی، بيخي يې سر ته لاس نه رسېږي،اوس نو هيڅوک هم هغه ته مخامخ د پنچير مينۍ خبره نه سي ور يادولای، خو پشلا (په غياب) کي يې اوس هم قوماندان پنچرمين بولي . کله چي په بن کي د جنګي تنظيمونو لپاره غوا لنګه سوه، نود غلام جان خوله هم د يو چا پر لاس ددې غوا تيو رودلو ته جوړه سوه، ددې غوا شيدې دومره برکتي وې چي په لږ وخت کي قوماندان پنچرمين لومړی د پوليسو د يوې حوزې قوماندان او

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د یوه مهم ولایت د امنیې قوموندان وټاکل سو. په حقیقت کي قوماندان پنچرمېن اوس هم پنچرمېن دی، توپیر یې یوازي دومره دی چي پخوابه یې په خیرنو او غوړو کالیو کي د موټرو پنچری نیولې خو اوس د جنرالۍ په دریشۍ کي د پخوانۍ پنچر سوي ډیموکراسۍ پنچري ور نیسي، بل توپیر یې دا دی چي دا نوې پنچر مېني خورا ډېره مزدوري لري، ځکه چي د یوه ملت د سرنوشت خبره وه، همدا دلیل دی چي قوماندان پنچرمېن په لږ وخت کي څو کورونه رانیول او داسي مزی او چاغ سو لکه د لاندي مږ، هغه د چا خبره داسي څټ یې وکړ چي تر شا نه سي کتلای.
قوماندان پنچر مېن چي پر ټټر یې د اتلولۍ څو مډالونه ځړېدل، راولاړ سو، پر لاري ځولۍ ځولۍ کېده، بس ایله یې ځان تر سټیج پوري راورساوه، پر سټیج یې تکیه ولګوله، غاړه یې تازه کړه او ویې ویل : خدای مو راوله، خدای مو راوله
تاسي مو نن ددې لپاره راغوښتي یاست چي ستاسي سره خپلي دوې لویي بریاوي یا لاس ته راوړني شریکي کړو. تاسي ته خو معلومه ده چي زموږ زړه ورو او مېړنیو ملي پولیسو هیڅ وخت د خپلو هیوادوالو د ساتني په لاره کي خپل وس نه دی سپمولی، تل یې جنایتکاران او د وطن دښمنان نیولي او د قانون منګولو ته سپارلي دي. یوه خبره خو دا ده چي نن موږ یو ټن شراب نیولي دي، تاسي ګورئ یو ټن شراب په خوله یادېږي داسي لږ شی یې مه ګڼئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا قیمتي شراب له یوه بهرني هیواد څخه راوارد سوي او په یوه کانټینر کي ځای پر ځای سوي وو. عجیبه دا ده چي دغه شراب د ګمرک مامورینو هم کتلي او هم یې محصول کړي دي، خو دې ته یې نه دي پام سوي چي دا شراب دي، مګر زموږ ویښو پولیسو دغه شراب کشف او ونیول چي دا دی ستاسي په مخ کي پراته دي. بله لاس ته راوړنه مو دا ده چي یو ډېر خطرناکه ځانمرګی مو نیولی دی. دا ځانمرګی چي په ځان پوري یې چاودېدونکي توکي تړلي وو، غوښتل چي د والي صاحب دفتر ته ننوزي او ځان والوزوي، خو له نېکه مرغه زموږ پولیسو په ډېر مهارت دی ونیو. ځانمرګی اوس ډېر وارخطا دی او خبري نه سي کولای، موږ به لومړی له ده څخه پلټني وکړو، بیا به تاسي ته معلومات درکړو، خو اوس تاسي کولای سئ چي شراب له نژدې وګورئ.
خبریالان کېمرې په لاس د شرابو پر کارتنونو راټول سول، هر کارتن چي به یې کوت نو هغه به خالي و، په دې وخت کي یوه خبریال وویل چي قوماندان صاحب شراب چېري دي؟ دا کارتنونه خو ټول خالي دي! د قوماندان پنچرمېن تندی تریو سو، خپل مرستیال ته په غوږ کي وبونګېده او بیا یې وویل : زه څه خبر یم چي شراب څه سول، ما خو به نه وي څښلي؟ دا زما سره ولاړ ټول پولیس شاهدان دي چي موږ یو ټن شراب ونیول خو دا چي اوس ولي نسته زه هم نه پوهېږم، کېدای سي چي په لاره کي لوېدلي وي. کله چي خبریالانو ځان نورو پوښتنو ته جوړاوه نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان پنچرمېن وویل : زه بخښنه غواړم پر ما ډېر
ناوخته دی، یو ډېر ضروري کار لرم، کېدای سي چي په
دې اړه نور معلومات په ټیلیفون کي درسره شریک
کړم، د اوس لپاره د خدای پامان.
قوماندان پنچرمېن له ولاړېدو سره سم خپل لاسي
بکس تر لاستي ونیو او پورته یې کړ، خو د بکس
ځنځیر خلاص پاته سوی و، له پورته کېدو سره سم
دوې پلې سو او د شرابو یو ښه غټ بوتل ځني
راولوېد. په دې وخت کي له قوماندان پنچرمېن څخه د
خولې چم هېر سو، خوله یې ویړه ونیول او خبریالانوته
یې وویل : تاسي ته خو معلومه ده چي دښمنان تل
موږ ته په کمین کي ناست دي، دا دی یو بوتل یې زما
په بکس کي ایښی دی او غواړي چي ما تور کړي، خو
دا ارمان به یې هیڅکله پوره نه سي. په هر صورت
وایي بنده حیران خدای پر مهربان، زه حیران وم چي د
شرابو یو بوتل به له کومه کړم چي تاسي ته یې د
بېلګي په ډول درښکاره کړم، بس دا دی یو بوتل پیدا
سو، تاسي کولای سئ چي دا بوتل له نژدې وګورئ، نور
نو داسي یې وبولئ چي ټول شراب همداسي ول.
قوماندان پنچرمېن یوه شیبه شا و خوا کتله، کله چي
کوم خبریال د بوتل کتلو لپاره ور ولاړ نه سو نو ده لکه
مار ته چي شپېلۍ وهې غاړه اوږده کړه او ویې ویل :
زه کولای سم چي همدا اوس دا بوتل ستاسي په مخ
کي مات کړم، خو دا یو مردار شی دی، هم دا ځای
چټلوي او هم بد بوی کوي، بیا به یې په یو مناسب
وخت او مناسب ځای کي مات کړم، که مي په یاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سول د ماتولو پر مهال تاسي هم راغواړم. له دې سره سم يې د شرابو بوتل بيرته په لاسي بکس کي کښېښود او په چټکو ګامونو د خپل موټر خواته روان سو. يو څو ګامه چي يې واخستل بيرته يې خبريالانو ته مخ راواړاوه او ويې ويل : کله چي د ځانمرګي په اړه زموږ پلټني بشپړي سوې خامخا تاسي ته معلومات درکوم، بس يو ساعت وروسته دستي زنګ درته وهم.
تر دې وروسته زه خپل دفتر ته ولاړم او راپور مي چمتو کړ، غوښتل مي خپل مرکز ته يې ولېږم چي په دې وخت کي قوماندان پنچرمېن زنګ راوواهه، ما وويل بلې!
- د امنيې قوماندان خبري کوم
- قوماندان صاحب جوړ په خير
- ګوره زه او ته خو سره انډيوالان يو، يوه ځواني به نه وکړې؟
- ولي نه، پر دواړو سترګو، مهرباني وکړئ!
- هغه د خبري کنفرانس راپور مه خپروئ، ځکه شراب خو تاسي وليدل، پاته سو ځانمرګی، موږ چي پلټنه وکړه نو هغه ځانمرګی نه، بلکي لېونی و
- لېونی و؟
- هو لېونی و، يوازي لېونی نه، بلکي ګونګی هم و، خبره داسي وه چي دا لېونی د ولايت دفتر ته ورغلی او په دروازه کي پوليسو راګرځولی و
- ښه کيسه کوه
- پوليسو چي پوښتني ځني کولې لېوني ځواب نه ورکاوه، بس پوليسو داسي فکر کړی و چي دا به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانمرګی وي، خو خیر نور دا دغم خبري پرېږده بله خبره واوره!
- کومه خبره؟
- ما خو تاسي ته وویل چي زه هغه دشرابو بوتل په یو مناسب ځای او مناسب وخت کي ماتوم، دا دی اوس مي هغه بوتل مات کړی دی، که راځې راسه، خو ګوره بل څوک مه خبروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاروال الوتلای هم سي

يو چا راته وويل چي زموږ ښاروال هر ماځيګر له دفتر څخه تر رخصت کېدو وروسته دوبی ته ځي او سبا سهار بيرته خپلي وظيفې ته راځي. کله چي مي دا خبره واورېده نو د کندهار کوټ بابا مي را په ياد سو. زه لا ډېر کوچنی وم چي هغه مهال د کندهار په ښار کي د کوټ بابا په نوم يو لېونحاله سړی اوسېده. دده به خيرن کالي اغوستي او لږ خبري به يې کولې. خلکو به ويل چي کوټ بابا د خدای دوست او د کندهار ولايت متصرف دی، ځکه يې نو ډېرو خلکو درناوی کاوه او دښه سړي په سترګه يې ورته کتل. دده د کرامتونو په باب له پخواراهيسي ډېري خبري کېدې، خو دا يوه خبره ډېره مشهوره وه چي کوټ بابا د ماښام لمونځ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار او د ماخوستن لمونځ په کعبه شریفه کي کوي، خلکو به ویل چي کوټ بابا څو واره په کعبه شریفه کي لیدل سوی هم دی. کوټ بابا اوس مړ دی، خو په کندهار کي څو ځایونه دده په نوم نومول سوي دي.
زه هغه مهال ډېر کوچنی وم، په کرامت مرامت نه پوهېدم، بس یوازي به مي دنیایي نقلیه وسایل سترګو ته درېدل، لکه خر، اس، اوښ، بایسکل، موټر سایکل، موټر او الوتکه. له خپل پلاره مي اورېدلي ول چي سعودي عربستان له افغانستان څخه ښه ډېر لیري دی، ځکه به نو تل دا پوښتنه راسره وه چي کوټ بابا خو یو ملنګ سړی دی، نه الوتکه او نه هم دومره پیسې لري چي په الوتکه کي دي عربستان ته ولاړ سي، بیا نو څنګه هره شپه سعودي عربستان ته ځي او سبا سهار بیرته راځي؟ دا پوښتنه مي تر ډېره وخته پوري په زړه کي ګرځېده، حقیقت دا و چي د اولیاوو کرامو د کرامت او د هغوی د نامریي ځواک په باب مي تر اوسه کومه ژوندۍ بېلګه نه وه لیدلې، کله چي ځوان سوم نو بیا مي هم ددې سوال ځواب پیدا نه کړ، خو کله چي اوس د ښاروال صاحب له کیسې خبر سوم نو دغه پوښتنه مي حل سوه.
ربښتیا هم تاسي وګورئ ښاروال صاحب څنګه هره ورځ دوبی ته ځي او سبا سهار بیرته پر وخت خپلي وظیفې ته راځي؟ دومره معاش خو نه لري چي هره ورځ دي په الوتکه کي ولاړ سي، ځکه چي دده میاشتنی معاش او نور امتیازات دوبی ته د یوه سفر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټکټ پیسې هم نه کېږي، نو ښکاره خبره ده چي ښاروال صاحب هم د کوټې بابا غوندي بزرګ او د خپل معنویت په وزرو هره ورځ دوبی ته ځي.
د ښاروال صاحب بل کرامت له نړیوالو معیارونو سره برابر د کابل ښار جوړول دي. که کوټې بابا هره شپه مکې مکرمې ته د عبادت لپاره ته، نو ښاروال صاحب هم خوشي هره ورځ دوبی ته نه ځي، بلکي د ملت د خدمت لپاره یې شپه پر سر کړې ده، زما په اند دی ددې لپاره هره ورځ دوبی ته ځي چي د دوبی ښار ښه په ځیر وګوري چي سړکونه، مارکیټونه، شنه ساحه او نوري برخي یې څنګه جوړي سوي دي؟ کله چي ثوک دوبی ته ولاړ نه سي، هلته خپل کور او ژوند و نه لري نو د کابل ښار به څنګه د دوبی غوندي جوړ کړي؟ دا د ښاروال صاحب ددغه ډول د سفرونو برکت دی چي نن د کابل ښار کټ مټ د دوبی غوندي جوړ سوی دی. د ښاروال صاحب پورته دوه کرامات ښیي چي هغه یو بزرګ او د خدای دوست دی، نو ویلای سو چي پر ده د فساد تورونه مطلق بېځایه دي، که چېري خدای مه کړه پر ښاروال صاحب لګېدلي تورونه رښتیا وای، نو د افغانستان محکمې ولي خوشي کاوه؟ بیا هم که خدای مه کړه په محکمه کي کوم قاضي رشوت خوړلی وي ،نو ولسمشر صاحب ولي ویل چي ښاروال صاحب ډېر ښه سړی دی او بې ځایه ځورول سوی دی؟
ګورئ دا چي د اوسني دولت له یوه ښاروال څخه دومره لوی کراماتونه صادرېږي، خدای خبر چي رئیسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وزیران به یې څومره لوی اولیاء کرام وي؟ وایي چې دلته یې دومره کسان مړه کړل هلته به څه حال وي!؟ بله خو لا دا چې خپله ولسمشر صاحب به څومره سپېڅلی انسان او لوی ولي وي چې دغسي سپېڅلي اشخاص یې پیدا کړي او په کار ګومارلي دي؟ د لویي څارنوالۍ دا تور بیخي بېځایه دی چې وایي، د نوي کابینې ځیني وزیران په فساد ککړ دي.

راسئ چې موږ خپله قضاوت وکړو، که چېري دغه نوي وزیران په فساد ککړ وای نو ایا هغوی ته ولسمشر صاحب په نوې کابینه کې ځای ورکاوه؟ ایا تاسي د ولسمشر صاحب په انډیوالانو کي کوم مفسد او جنایتکار شخص وینئ؟ که فرضًا له ولسمشر صاحب څخه سهواً په دولت کي کوم ناوړه شخص تېر هم سي نو له نړیوالي ټولني څخه به څنګه تېر سي؟ ځکه بهرنیان خو له افغانستان سره ډېره خواخوږي لري او نه غواړي چې افغانستان دي د مافیایي ډلو او جنایتکاروانو لاس ته ولوېږي، موږ او تاسي ټولو ولیدل چې د بن په کنفرانس کي یې د افغانستان واک داسي اشخاصو ته وسپاره چې هر یو یې د تقوا له مخي تر کوټې بابا کم نه و.

یاره زه چې ورته ګورم نو ددې دولت هر غړی هغه د چا خبره د فراه کاڼی دی، یاني هر یو یې ولي او تر کوټې بابا کم نه دی، د کوټې بابا په نوم خو یوازي په کندهار کي یو څو ځایونه یادسوي دي، خو د ولسمشر صاحب د ملګرو په نوم ډېر ځایونه نومول سوي دي، لکه شیرپور، وزیر اکبر خان او داسي نور، ان دا چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرنیو هیوادونو کې هم ډېر ځایونه ددوی په نوم یادېږي، لکه په دوبی، امریکا، سینګاپور، فرانسه او داسې نورو هیوادونو کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ګېډه کي جګړه

د شپې مې تلويزيون چالان کړ چې يوه خبريال له ولسمشره وپوښتل : د افغانستان د اساسي قانون له تصويب څخه يو کال تېر سو خو ملي سرود لا نه دی جوړ سوی، که د اساسي قانون د هري مادې عملي کول يو کال وخت ونيسي نو اساسي قانون خو (۱٦۲) مادې لري، آيا ټول اساسي قانون به (۱٦۲) کاله وروسته عملي کېږي؟ ولسمشر ځواب ورکړ : اې وروره! د قانون عملي کول اسانه کار نه دی، په تېره بيا د پښتو ملي سرود جوړول خو بيخي سخت کار دی، هغه د پېښوريانو خبره (ټايم به لګي او خرچه به پې راځي)، د يوې ورځي کار خو نه دی، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

سبا سهار یوې دولتي ادارې ته ورغلم، د شعبې مامور راته وویل چي یوه هفته وروسته راسه. ما ویل دخدای لپاره زه له ډېر لري ځایه راغلی یم، ولي څه خبره ده؟ مامور صاحب یوه شیبه ټوخي شین کړی و، کله چي یې ټوخی لږ ودرېده نو خپله شوړېدلې قره قلي خولۍ یې د څټ خواته وښویوله او ویې ویل : مشکل دادی چي زما عینکي په کور کي پاته سوي دي. حیران سوم چي څه وکړم؟ مامور صاحب تر لږ ځنډ وروسته وویل : بیا هم یوه لاره سته، هغه داچي ماته یوه جوړه عینکي رانیسه بس کار به دي وسي.

_ ښه سمه ده درته رابه یې نیسم، د سترګو نومره مو څو ده؟

_ ته ځان مه په تکلیف کوه، ماته یې پیسې راکړه زه یې خپله رانیسم

_ څو افغانۍ کېږي؟

_ زر افغانۍ کېږي، بیه یې ځکه لږ لوړه ده چي یو خو دا د نظر عینکي دي او بل نو د خلکو ډېر کارونه ور پوري تړلي دي، مثلاً اول دا ستا کار دی، که عینکي نه وي نو نه کېږي.

زه هم ناچاره سوم زر افغانۍ مي ورکړې، مامور صاحب ولاړ. پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوي چي عینکي یې ایښې او شعبې ته رانووت. په رېږدېدلو لاسونو یې پر درخواست لاسلیک وکړ او ماته یې وویل چي ها دادی واخله، ګوره بیا و نه وایې چي ناځوانه یې، دادی کار مي در وکړ. بیا یې وویل : هی هی، زما نو یو ځواني وه چي تېره سوه، اصلاً مفلیسۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ کړم کنه نو زما خو داسي تېز نظر و لکه د شاهين، عينکو ته مي هيڅ ضرورت نه درلود. خو خير خدای مهربانه دی که هره ورځ مي د نن په شان تېره سي نو ان شاء الله چي سترګې به مي بيرته نظر پيدا کړي، خو دا ديوې ورځي کار نه دی، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهيسي جګړه روانه ده.
کله چي کور ته راغلم نو د کوچنيانو مور راته وويل چي سړيه يوه مياشت کېږي چي ښوونځي پيل سوي دي، خو دا زموږ هلک وايي چي زموږ درسونه نه دي شروع سوي، ته يې معلومات وکړه چي دا خبره رښتيا ده که دی هسي ځان له ښوونځي څخه خلاصوي. ماهم زوی ترلاس ونيو او ښوونځي ته يې ورغلم. سرمعلم ته مي وويل چي ايا دا زما د زوی خبره رښتيا ده؟
- هو! مکتب شروع سوی دی خو زموږ معلمين لا تر اوسه نه دي راغلي.
- نو ولي څه خبره ده؟
- ته خو خبر يې چي د معلمينو معاش ډېر لږ دی، بيا ما دوی ته وويل چي زما خو بله مرسته په وس نه ده پوره، يوازي دومره درسره کولای سم چي د حاضرۍ حساب به نه درسره کوم، تاسي کولای سئ چي ځان ته شخصي کارونه پيدا کړئ. بس دوی هم زما خبره ومنله، اوس دمياشتي په پای کي يوځل راځي حاضري امضاء کوي، خپل معاش اخلي اوځي.
- نو دا زموږ د اولادونو درسونه به څنګه سي؟
- تاسي هم څومره ناشکره خلک ياست، ومو نه ليدل چي دطالبانو په وخت کي د مکتبونو څه حال و؟ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

نجونو مکتبونه خو ګردسره تړلي ول، نن داهم غنیمت دی چي ستاسي اولادونه له کوڅو راګرځېدلي دي، لږ تر لږه په یوه تعلیمي فضا کي خو سره راټول سوي دي. نن یې صنفونه جوړ سول، سبا به یې له خیره سره کتابونه پیداسي، بله ورځ به یې معلمین راسي او بله ورځ به یې درسونه شروع سي، یو څو کاله صبر وکړه، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.
کله چي کور ته راغلم نو غاښ مي سوکه سوکه درد شروع کړ، ما هم ځنډ و نه کړ او دغاښونو ډاکټر ته ولاړم، هغه چي مي غاښ وکوت نو په لوړ اواز یې وویل : اوهو دا خودي ټول غاښونه چینجو خوړلي دي، باید ډک سي. که رښتیا ووایم نو ډېر واخطا سوم چي په ځوانۍ کي مي څنګه ټول غاښونه چینجو وخوړل او بل نو د هر غاښ ډکېدلو څلور زره افغانۍ غوښتې. په خبرو خبرو کي مي ډاکټر ته وویل چي زما پلار دي خدای وبخښي د شپېتو کالو به و خو د عمر تر پایه یې نه پر یوه غاښ درد سو او نه یې هم یو غاښ ووت، دا اوس څه بلا راغله چي د خلکو غاښونه په ځوانۍ کي چینجي خوري؟ ډاکټر په خندا وویل : ولي تاته جګړه تر بلا کمه ښکاري؟ دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.
له ډاکټره چي راتلم نو راپه یاد مي سول چي ما خو خیاط ته یوه جوړه کالي ورکړي دي، ما ویل که یې جوړ کړي ول ځني را وابه یې خلم. خیاط ته چي مي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو کالیو خبره وریاده کړه نو هغه د یوه کمیس او یوه پرتوګ پرځای دوه پرتوګونه راته کښېښوول. ما ویل ماخو یو کمیس او پرتوګ غوښتی و؟
- وروره وبخښه غلطي سوې ده.
- غلطي ولي وسي؟ تا لیدلي وي چي یو څوک دوه پرتوګونه غواړي او بل نو دپرتاګه او کمیس اندازې مو جلا جلا په کتابچه کي یاداښت کړې.
- وروره اصلاً موږ هم ملامت نه یو، د جګړو له لاسه مو تر اوسه هم فکر پر ځای نه دی، تاته خو معلومه ده چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.
تر هغه وروسته ستړی ستومانه کورته راغلم، کښېناستلی به لا نه وم چي کوچنی زوی مي په ژړا کورته راغی، سر یې مات او پر مخ یې ویني لاري لاري رارواني وې، ویل فلاني هلک په ډبره وویشتلم سر یې رامات کړ. ښځي مي راته وویل چي سړیه ددغه هلک پلار په ارامه پوه کړه، یوه ورځ یې نه ده، دغه جنګړه هلک هره ورځ زموږ له هلک سره جنګ کوي.
له زوی سره د هغه هلک پلار ته ورغلم او ورته ومي ویل چي وروره دا زوی خو دي لږ پوه کړه، وګوره دا زما د زوی سر یې ورمات کړی دی. دهلک پلار د دې پر ځای چي کره غاړه وکړي او عذر وغواړي په بې پروایی یې وویل : ورورہ ما خپل زوی ډېر ښه روزلی دی، زما زوی ګردسره له چا سره جګړه نه کوي، ستا له زوی سره به بل چا جګړه کړې وي، زه نه پوهېږم چي ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

څنګه داسي خبره کوې؟ ما ورته وویل چي وروره دا خو ښکاره خبره ده چي ستا زوی جګړه ورسره کړې ده، ټولوکوچنیانو لیدلی دی. سړي سر وښوراوه او ویې ویل : زمونږ او ستاسي هم یو عجیبه وطن دی، داسي یوه خبره به واورې چي بیخي به یې عقل نه مني، بس نو سړی څه ووایي، دا ټول د جګړې له لاسه، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

سبا سهار په کوم کار پسي له کوره راووتم، ګورم چي زمونږ یوه ګاونډي د خپل کور چټلي زمونږ د کور مخ ته واچول او غلی روان سو، د شا له خوا مي ورپسې نارې کړې چي اې وروره! دا چټلي دي ولي زمونږ د کور مخ ته واچول، دا ځای د چټلیو دی؟

_ نو چیري یې واچوم؟ بل ځای نسته

_ ولي پخوا دي چېري اچول؟

_ پخوا خو ښاروالي فعاله وه، هره ورځ به یې وړل، اوس هم که ښاروالي بیرته فعاله سوه ستا دکور مخ ته یې نه اچوم، نور څه غواړې؟

_ ښاروالي نو څه معلومه ده چي څه مهال به فعاله سي؟

_ دنیا په امید خوړل کېږي، ټول کارونه خو په یوه ورځ نه سمېږي، په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

ماښام زما د یوه انډیوال کره مېلمه وم، تر ډوډۍ خوړلو وروسته مي په نس کي ګوړهاری شروع سو. پر نس مي لاس تېر کړ او څنګ ته ناست ملګري ته مي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چي زما خو پخوا ډېره ښه هاضمه وه، اوس نه پوهېږم چي ولي مي په نس کي ګوړهاری جوړ سو؟ هغه راته وویل چي هګۍ او غوښه په خپلو منځو کي بد سره وړي او تا دواړه یو ځای سره وخوړل، ځکه دي په نس کي ګوړهاری پیدا سو. له ځانه سره مي وویل چي، یاره تر دې مهاله خو ټول وطن جګړې پر سر اخیستی و، اوس یې لکه چي زما نس ته هم لاره موندله، خو خیر زما په نس کي جګړه څه د حیرانی خبره نه ده، ځکه چي په دې وطن کي له دېرشو کالو راهیسي جګړه روانه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاهکار ادبي بهیر

د شاهکار ادبـي بهیر اوونیـزه غونـډه د (۱۳۸۷) لمریـز کال د وري دمیاشـتي پـر اوومـه نېټـه پـه شـاهکار تالار کـي جـوړه سـوه. د غونـډي مېلمـه پروفیسـر مصـطفی اکبري، مشر یې مولانا محمد علي نقشبندي او د دریځ چـاري د ښـاغلي نجیـب کوشـان پـر غـاړه وې. غونـډه د قاري سید عبدالله مزمل له خوا د قرآن عظیم الشان د څو آیتونو په تلاوت پیل سـوه. لـومړی د بریـالي هنریـار لـه خـوا د تېـري غونـډي ګـزارش ولوسـتل سـو او بیـا ښـاغلي عبـدالرافع غیـرت خپـل غـزل کـره کتنـي تـه وړاندي کړ چي مطلع یې په دې ډول ول:

هر ګناه چي په توبه په استغفار ځي
له هغه ګناه به څه په زړه کي ډار ځي

استاد ګل حبیب فدایي وویل چي موږ بایـد بهیـر تـه یـو داسي اثر وړاندي کړو چي پر هغه علمي بحث وسي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان شاعران یو څه ځني زده کړي. زما نظر دادی چي کله یو څوک بهیر ته یو اثر راوړي نو باید اول یې دلته یو څو تنه مشران تائید کړي چي ایا دا اثر په دې ارزي چي سړی دي وخت پر ضایع کړي؟ ما چي په اصطلاح دا غزل واورېد نو دا هسي یو ساده شی دی، نه یې فورم معلوم دی او نه هنریت پکښې دی، هغه د چا خبره املا غلط، انشاء غلط، کلش سر تا پا غلط. خو کمال الدین نعیمي یې خبره رد کړه او ویې ویل چي فورم یې ښکاره خبره ده چي نظم دی. ډاکټر جبار کړاو وویل چي هره ګناه په استغفار نه ځي، مثلاً یو سړی به قتل وکړي نو ایا په توبه د دې ګناه له عذابه خلاصېدای سي؟ خو جمال سلطانزي یې خبره پرې کړه او ویې ویل چي په توبه سړی له هري ګناه پاکېدای سي. ملا دوران وویل چي له لومړي بیت څخه د سیکولریزم بوی راولاړېږي.

د غزل دوهم بیت په دې ډول و:

ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډي
تر چشمانو دي ځارېږم چي بهار ځي

معلم اکبر زړه ور وویل چي د دې بیت لومړی مصرع باید داسي جوړه سي: ساقي راشه سره شراب دشونډو راکړه. حاجي اسماعیل وویل چي ساقي، شراب او شونډي ډېر کلیشه یي او سولېدلي کلمات دي، باید نور په شعر کي رانه وړل سي، خو ملا دوران یې خبره ونیوله او ویې ویل چي دا ټول د جنت نعمتونه دي چي خدای مور ته په دې دنیا کي راکړي دي. د جنت نعمتونه خو ښکاره خبره ده چي هیڅکله نه کلیشه یي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي او نه سړی په مړېږي، که رښتيا ووايم نو زما خو همدا اوس لاخولې اوبه ورته وکړې.
ډاکټر سليم همدرد د دې بيت د دوهمي مصرع په باب وويل چي که د چشمانو پر ځای سترګي او د بهار پر ځای ځواني راسي نو ښه به وي، ځکه چي شراب او شونډي د کال په هر فصل کي ښه خوند کوي او که د بهار پر ځای عمر راسي مانا به يې داوي چي ساقي ژر سره شراب او سرې شونډي راوړه چي عمر مي تېرېږي.
دغزل دريم بيت په دې ډول و :
د خپل زړه خبري واړه ويراني کا
يار هغه چي همېشه په زړه د يار ځي
استاد لعل محمد وويل چي د دې بيت لومړی او دوهمه مصرع تر خپل منځ هيڅ تړاو نه سره لري.
استاد کمال الدين نعيمي بيا د څلورم بيت په باب وويل چي د دې بيت منطق ضعيفه دي، ځکه کېدای سي چي د يار خبري هم د ويرانی سبب سي، زه خو خپله د يار له لاسه تباه تباه يم، کله راته وايي چي کريډيټ کارډ راواستوه او کله بيا وايي چي زه له وروره ډارېږم اوس دي نه سم ليدای، په اخرت کي به له خيره سره ګورو. که د شاعر هدف داوي چي نجلی دي همېشه د يار په خوله وکړي بيا دا خبره سمه ده خو ډاکټر سليم همدرد بيا د کمال الدين نعيمي خبره رد کړه او ويې ويل چي د شعر پيغام بايد د هلکانو او نجونو دواړو لپاره وي، موږ بايد د جنډر موضوع هم له پامه و نه غورځوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزل څلورم بيت په دې ډول و :
جهان ځای د خوښۍ نه دی دناورين دی
چي توتا له ګلستانه په چغار ځي
معلم اکبر وويل چي دا خبره سمه نه ده چي دنيا د خوښۍ ځای نه دی، دا زموږ انډيوال څلور ودونه کړي دي، دوه کورونه او سراچه موټر هم لري. تردې لا بله خوښي وي؟ حاجي اسمعيل وويل چي شاعر څه خبر دی چي توتا له ګلستانه په چغار ځي، ښايي توتا خوشاله وي. معلم اکبر وويل چي توتا يې بايد توتي ليکلی وای. ملا دوران وويل چي دابيت د شاعر خپل تخليق او فکر نه دی، بلکي دا حديث يې ترجمه او په نظم اړولی چي وايي: دا دنيا د مسلمان لپاره دوزخ او د کافر لپاره جنت دی.
دغزل پنځم بيت په دې ډول و :
په وار وار چي په دنيا باندي راغلي
عاقبت به ځني واړه په وار وار ځي

ملادوران وويل چي دابيت هم د دې ايت شريف ترجمه ده چي وايي: هر ژوندی شی به د مرګ خوند وڅکي. ډاکټر سليم همدرد وويل چي ټول خلک دنيا ته په وار وار نه دي راغلي، ځيني ماشومان غبرګوليان او ان کله نا کله خو يوه مور اووه ماشومان هم په يوه وار زيږوي. استاد لعل محمد وويل چي دلته معلومه نه ده چي د شاعر څوک مطلب دی، دنيا ته خو حيوانات او نور ژوندي موجودات هم راځي. که هدف

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې پېريان او حيوانات وي نو دا خو چندان د خواشينى خبره نه ده.
د غزل شپږم بيت په دې ډول و :
که له درده مي خبر نه دي وګړي
چي مي سرې ويني تر سترګو په رخسار ځي
حاجي اسماعيل وويل چي د دې بيت لومړى مصرع بايد داسي وويل سي: ولي خلک زما له حاله نه خبرېږي. استاد عطاء وويل چي پنځم او شپږم بيتونه سړى ناهيلى کوي، شاعر بايد ژوند ته هيله من وي او که ووايو چي هنر د ژوند لپاره دى نو بايد په شعر کي د خلکو لپاره د اميد او هيلي پيغام نغښتى وي. ما چي دا بيتونه واورېدل نو د انا مرګ مي راپه ياد سو. بريالي هنريار وويل چي د انا مرګ دومره ناهيلي نه ده، ځکه په پښتو ژبه کي يو متل دى چي وايي : په غمو کي د انا غم اسانه دى.
دغزل اووم بيت په دې ډول و :
د هغه طبيب نوم څه اخلې په ژبه
چي بيمار ورلره راشي او بيمار ځي
ډاکټر سليم همدرد وويل چي په دې بيت کي د ډاکټرانو غيبت سوى دى، کېداى سي چي يو ناروغ د يو ډاکټر په دوا جوړ نه سي او کېداى سي بل ناروغ بيا د همدغه ډاکټر په دوا جوړ سي. ملا دوران يې هم خبره تائيد کړه او ويې ويل چي جوړه په خداى پوري اړه لري، هيڅ يو ډاکټر د يو ناروغ د علاج تضمين نه سي کولاى.
دغزل اتم بيت په دې ډول و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مي پېژنې هغه لېونی زه یم
چي نادان را لره راشي او هوښیار ځي

ډاکټر سلیم همدرد وویل چي په اوسني عصر کي طبیب او ډاکټر سره جلا دی، که د شاعر هدف یوناني طبیب وي نو هغه خو نه سم علاج کولای سي او نه اوس چندان خلک ورځي او که هدف یې ډاکټر وي نوباید ډاکټر وویل سي. بله خبره دا ده چي که یو ډاکټر خپله لېونی وي، نو د بل لېوني علاج به څنګه وکړي؟ حاجي اسماعیل بیا وویل چي د لېوني کلمه دي په لېوه واړول سي، یاني داسي دي وویل سي: که مي پېژنې هغه لېوه زه یم، د ډاکټر همدرد صاحب مخ ته دي لاس وي، ځیني ډاکټران هم تر لېوانو کم نه دي، کله چي له یو ناروغ څخه ډېر فیس واخلي نو د ناروغ سد پخپله سر ته راسي. ډاکټر جبار کړاو وویل چي که په دې بیت کي د لېوني کلمه په لېوه واوړي نو وزن یې خرابېږي. کمال الدین نعیمي بیا وویل چي په دې بیت کي ډېري باټې راغلي دي، یاني زه یو داسي ډاکټر یم چي که څه هم خپله لېونی یم خو لېوني پر سد کولای سم، دا که روغ ډاکټر وای نو څومره د نامي زوی به وای.

دغزل نهم بیت په دې ډول و :

دروغجن به همېشه وي په خزان کي
د رښتینو په مخ هر کله بهار ځي

بریالي هنریار د نهم بیت په باب وویل چي دا بیت له واقعیت څخه لیري دی، نن ددنیا ټول کار وبار پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا‌غو ولاړ دی، درواغجن خلک ډېر شتمن دي او موږ چي رښتيا وايو سپېرې شوندې ګرځو او هر هغه څوک چي رښتيا وايي نو د خولې سر يې سوری دی، همدا اوس په دې غزل کي دومره غلطۍ سته چي که زه رښتيا ووايم، ياني هغه ټولي غلطۍ په ګوته کړم نو غيرت صاحب به راڅخه خفه سي او په ژوند کي به يوه خبره هم راسره و نه کړي. اول خو يې د دې غزل ځمکه زما څخه غلا کړې ده، هغه زما يو غزل دی چي وايي :
هه هه هه... ته ودرېږه اوس راڅخه هېر سو، خو په هر صورت ځمکه يې دغسي ده. بل داچي ټولي قافيې يې غلطي دي، د فکر او پيغام په لحاظ هم يو کمزوری غزل و، نور نو يوه لمن ګرامري غلطۍ يې درلودې، اوس ناوخته دی که زه دا ټولي خبري دلته کوم نو مشاعرې ته وخت نه پاته کېږي، زه به دغه يادابښتونه غيرت صاحب ته ورکړم چي په درد يې وخوري.
شېر جان کاکا بيا وويل چي غيرت صاحب يو ځوان استعداد دی، خير که نن يې کمزوری غزل وليکه سبا به ښه او په ټول پوره غزل وليکي. تر هغه وروسته د غونډې مشر مېلمه ته بلنه ورکړل سوه چي دغونډې په باب خپل نظر ووايي. د غونډې مشر وويل، ښايي تاسي هيڅ باور و نه کړئ چي ما تر اوسه دغسي علمي او له شخصي عقدو پاکه کره کتنه نه وه ليدلې، زه وياړم چي موږ نن په ځوان کهول کي د ښو شاعرانو او ليکوالو تر څنګ ښه نقادان او کره کتونکي هم لرو. ما د ښاغلي غيرت صاحب نثري ليکني

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوستي وې، ډېري هنري او ښې لیکني کوي، خو تر اوسه مي یې شعرونه نه وه اورېدلي، زه نه پوهېږم چي د غیرت صاحب ولي په زړه کي ورتېر سوه چي باید شعر هم ولیکي. زما په فکر هماغه نثر یې بس و، بیا هم که دی غواړي شعر ولیکي نو لومړی دي ادبي فنون او وروسته دي کلاسیک شعر مطالعه کړي، په تېره بیا خوشال بابا خو باید ډېر په دقت مطالعه کړي، له دې غزل څخه خو یې داسې ښکاري چي د خوشال بابا نوم یې ګردسره نه دی اورېدلی. زه نه پوهېږم هغه څوک چي خوشال بابا یې نه وي مطالعه کړی څنګه دا جرئت کوي چي شعر ولیکي.

وروسته خپله له ښاغلي غیرت صاحب څخه وغوښتل سوه چي د کره کتونکو په باب خپل نظر څرګند کړي. ښاغلي غیرت صاحب وویل چي زه ټولو هغو دوستانو ته د زړه له کومي کور ودانی وایم چي زه یې خپلو غلطیو ته متوجه کړم. یوه غلطي چي همدا اوس زما ورته پام سو، هغه داده چي د خپل غزل پر ځای مي د خوشال بابا غزل کره کتني ته وړاندي کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپي څنګه تاريخي اثر غلا کړ؟

يوه ورځ مي د خپل محصل زوی ليکچر نوټونه وليدل، ګورم چي کټ مټ هغه زموږ د وختونو ليکچر نوټونه دي. په دې منځ کي پنځوس کاله تېر سوي ول خو په دې دومره وخت کي يې لږ توپير کړی و. زموږ په وخت کي هغه استادان چي دغه ليکچر نوټونه يې ترتيب کړي ول ځينې يې ژوندي ول، که کوم ځای به ګونګ و، نو له هماغه استاده به مو پوښتنه وکړه خو اوس هغه ټول استادان خدای دي يې وبخښي وفات سوي ول. بل توپير يې داو چي هغه وخت د دې ليکچر نوټونو د کاغذ کيفيت يو څه ښه و، فوټوکاپي به يې هم يو څه روښانه وه، خو اوس يې فوټوکاپي هم داسې وه، لکه تر ميلاد د مخه د کوم ډېرليک عکس چي دي اخيستی وي. کاپي يې لا څه کوې اصل يې هم داسي و، تا چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل د غوا پر خرمن لیکل سوی دی.
لـه دې سـره سـم د اطلاعـاتو او فرهنـګ وزارت هغـه اعلان را یاد سو چي ویل یې، تاریخي اثار که له هر چا سره وي مور یې په لوړه بیه څني رانیسو. نور یـې څه کوې له خوشالیه باغ باغ سوم، ما ویل یاره شېرجانه که دا لیکچرنوټونه په لاس درغلل نو بس خـولۍ دي په غوړو کي سوه.
بس هغه دم روان سوم او ځان مـي کابل پوهنتـون تـه ورساوه. د پوهنتون رئیس ته چي مـي د لیکچـر نوټونـو خبره ور یاده کړه نو اسمان تـه یـې ټوپ کـړه، ویـل تـه لېونی سوی یې، لیکچر نوټونه څنګه درکړو؟ نـه وینـې چي مور یې همدا اوس تدریسوو؟ ما ویل، زه پوهېږم، خـو زه بـه یـې کمپیـوټري درتـه ولـیکم چـي هـم اسانه ولوستل سي او هم که یو وخت مو چاپول نـو د کمپـوز کــار بــه یــې ســوی وي. د رئــیس صــاحب وروځــي راوځړېدې، یوه شیبه یې زنه په مټ کـي ونیـول او بیـا یې وویل :
ښه سمه ده، یوه فوټو کاپي به یې درکړو
_ نه فوټو کاپي یې نه غواړمه، که اصل یـې راکړئ ښـه به وي.
_ اصل یې څه کوې؟ هغه خو مور تدریسوو.
_ ځکـه زه چـي هـر وخـت دا لیکچـر نوټونـه وینـم نـو د خپلي محصلۍ وختونه رایادېږي او بـل داچـي دا زمـا د خدای بخښلو استادانو د لاسو ښي هم دي.
_ نـو کـه درڅخـه ورک سـول زمـوږ خـو بـه کـور پـر چرګـه رابار کړې، بیا د چا په وسه پوره ده چي نوي لیکچر

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټونه وليکي؟

_ صاحب تاسي بېغمه اوسئ، نه راڅخه ورکېږي.

د رئيس په تندي کي ناڅاپه ګونځي پيدا سوې، له ځوکۍ څخه را جګ سو او په درد يې وويل: څه ورک سه! ولي يوازي پر تا خپل استادان ګران دي؟ موږ هم غواړو چي د خپلو استادانو د لاس نښانۍ او يادګارونه ولرو؟ زړه مي له ګرومه ډک سو او له پوهنتون څخه ناهيلی کور ته راروان سوم. کور ته لا نه وم رسېدلی چي يوې ربړۍ (کراچۍ) ته مي پام سو. په ربړۍ کي يو چرګ چي بېچاره له رنګه تک تور اوښتی و، په يوه پښه راځړېده او لاندي د ښوروا يوه لويه کاسه ورته پرته وه. ربړۍ والا به د کاسې له ښوروا څخه يو ګيلاس ډک کړ او پر چرګ به يې توی کړ. که څه هم چرګ له مودو مودو راهيسي همداسي په يوه پښه راځړېده، خو کله به چي د پاسه نوې ښوروا پر توی سول نو داسي توښ (بخار) به يې پورته سو تاچي ويل دا او س تازه يې له دېګ څخه را وايست. ربړۍ والا چي به هر وار پر چرګ ښوروا توی کړه نو نارې به يې کړې : (د چرګ تازه ښوروا، ګيلاس په پنځه افغانۍ، وڅښئ دا تازه ښوروا! وا وا قسمت خوره به يې خوري).

له خپل مرحوم پلاره مي اورېدلي ول چي کله موږ کوچنيان و او مکتب ته تلو، نو دغه ربړۍ والا به پر دغه ځای يخني خرڅول. چرګ نو خدای دي مي غاړي نه بندوي چي هغه پخوانی او که به بل چرګ وي. د دې چرګ په ليدو مي زموږ د کوڅې يو پوډري لعل ګل

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپه یاد سو. هغه چي به کله په کوڅه کي یو تازه مردار سوی چرګ پیدا کړ، نو پاک به یې کړ او بیا به یې پر یخني والا خرڅاوه. یو وخت یو چا ورته وویل چي بدبخته په خلکو مردار چرګان خورې؟ ده په خندا ورته وویل : (عجیبه ده، یو چرګ چي د انسان په لاس مړ سي، هغه حلال دی او بل چرګ چي خدای پاک په خپله وژلی وي، هغه مردار دی. زه خو وایم چي تر دې بل حلال چرګ نسته). ما ویل خدای خبر چي دا به څنګه چرګ وي. خو په هر حال دا چرګ اوس د افغانستان په تاریخي اثارو کي ګڼل کېده. ما ویل که نور اثار په لاس نه درځي، ونیسه دا چرګ خو رانیولای سې.

رېړۍ والا ته چي مي د چرګ وویل نو هغه نټه (انکار) وکړ، ویل موږ یوازي د چرګ ښوروا خرڅوو، ولاړ سه بل ځای چرګ رانیسه. لکه زما په مطلب چي پوهېدلی وي، ویل څه وروره چرګ بیخي نه خرڅوم. ما اورېدلي ول چي تاریخي اثار زرګونه ډالره بیه لري، بس څو زړونه مي یو کړل او له رېړۍ والا څخه مي چرګ د غوايي په بیه رانیو، په یوه پلاستیکي کڅوړه کي مي واچاوه او د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت خواته روان سوم. پر لاري ډېر تږی سوم، یوه دکان ته ودرېدم، کڅوړه مي څنګ ته کښېښوده او دکاندار ته مي وویل چي یو بوتل اوبه راکړه. په دې وخت کي ګورم چي یو کوڅه ډب سپی راغی او چرګ یې له کڅوړي سره یووړ. په سپي پسي چي مي هرڅومره منډي وکړې په لاس رانه غی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنابونه او د ښوروا بويونه

زموږ شعبه د تشناب څنګ ته وه، هر همکار چې به تشناب ته ورتېرېده، نو يو وار به يې موږ ته د سترګو تر کونجو وکتل، کله چې به مو ورته پام نه و، نو غلى به ننووت او که به مو ورته پام سو، نو سلام به يې راواچاوه. کله چې به د تشناب دروازه بنده وه، نو شعبې ته به راغى او زموږ سره به يې ځان په خبرو بوخت کړ. کله چې به يې د تشناب د دروازې کړپ واورېد، نو سمدلاسه به ولاړ سو او موږ ته به يې وويل : ښه نور مو وخت نه نيسم، بس يوازي ستاسي احترام ته راغلم.

لومړى موږ ته ددغو همکارانو خبري ستړي کوونکي وې او هسي به مو سر ورسره ښوراوه خو ځينو همکارانو به داسي په زړه پوري کيسې کولې چي سوکه سوکه موږ هم ورسره عادت سولو، تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته به مور خپله د تشناب خواته سترګي نیولي وې چي که کوم څوک ووینو چي باندار ورسره وکړو. کله چي به مو سهار له کوم همکار سره سترې مسې نه وه کړې نو پر همدغه وخت به مو راونیو او په غېږ کي به مو داسي کلک ونیو، لکه په کلونو کلونو چي مو نه وي سره لیدلي.
کله چي به یوه همکار نوي کالي اغوستي ول، نو مور ته به یوه نوې موضوع وه، هغه بېچاره که به څه هم پښې سره مښلې او پرنس به یې لاس تېراوه خو ناچاره و چي مور ته دخپلو نویو کالیو په باب پوره معلومات راکړي. د ورځي مو اته ساعته کار کاوه چي څلور ساعته به یې د تشناب له لارویانو سره په سترې مسې کي تېرېدل. تشناب یوه کړکۍ هم درلوده چي یوه کورته ورخلاصه وه.
یوه ورځ د نوموړي کور خاوند راغی ویل، ستاسي د تشناب بدبویۍ مور ډېر تنګ کړي یو. د شعبې چپړاسي رمضان اکا مي راوغوښت او ورته ومي ویل چي دا تشناب ولي داسي بد بوی کوي، نه یې مینځې که څنګه؟ هغه وویل چي قسم په خدای هر سهار یې مینځم، خو خیر تر دې وروسته به یې په ورځ کي دوه ځله مینځم. تر دې وروسته رښتیا هم د تشناب بد بویي یو مخ ورکه سوه.
یوه ورځ مي د ښوروا بوی تر سږمو سو، ښه چي ځیر سوم نو بوی له تشناب څخه راته، کله چي ورغلم نو ګورم چي په تشناب کي غوړ لوښي پراته دي. رمضان اکا ته مي وویل چي دا غوړ لوښي دلته د څه لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراته دي؟ هغه وويل چي په اشپزخانه کي اوبه نه وې، ما ويل غوړ لوښي به دلته پرېمينځم، ښايي دغوړو لوښو بوی به وي.
بله ورځ زموږ يوه همکار راته وويل چي له تشناب څخه د اچارو بوی راځي، کله چي ورغلم نو د اچارو يو مرتبان مي پيداکړ چي سر يې خلاص و. ما ويل له يو چا څخه به پاته سوی وي. بله ورځ غرمه چي تشناب ته ورغلم نو د پېرکيو بوی مي تر سږمو سو، رمضان اکا ته مي وويل چي دا څه کيسه ده؟ هغه وويل چي د ګاونډيانو کره پېرکي پخېږي او تر کړکۍ يې بوی زموږ تشناب ته راځي.
تر دې وروسته به هره ورځ له تشناب څخه د ډول ډول خوړو او مېوو بوی راته، چي ورسره د تشناب د مراجعينو شمېر هم ډېرېده. اوس نو تشناب داسي يو ځای و چي کله به ورغلې او دا بويونه به دربانـدي ولګېدل نو داسي فکر دي نه کاوه چي دادي تشناب وي، تاچي ويل د کابل د (ښار نو) د کبابيانو په کوڅه کي يم، دسړي هيڅ زړه نه غوښت چي بيرته دي ځني راووزي. يوازي دغه يو تشناب نه و چي د ښوروا بويونه ځني پورته کېدل، بلکي د دفتر د ټولو تشنابونو دغه حال و.
يوه ورځ مي د تشناب له دننه څخه د څو نفرو خبري واورېدلې، حيران سوم چي دا څه خبره ده؟ تر دې مخکي مي ښځي ليدلي وې چي په ډله ييز ډول تشناب ته ورځي او ان داچي هلته کيسې هم کوي خو په ډله ييز ډول د نارينه وو ورتګ راته نوې خبره ول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشناب ته نژدې یو ځای ورته پټ سوم چي دا ښاغلي مراجعین وپېژنم. کله چي د تشناب دروازه خلاصه سوه نو ګورم چي څلور نفره شپربرېتي ځوانان راووتل، په خندا مي ورته وویل چي یارانو خیریت و؟ دوی ویل نن تشناب ته اوبه نه راتلې موږ ویل و به یې ګورو چي څه علت لري؟ زه چي تشناب ته ورغلم نو ګورم چي د تشناب پایپونه بیخي جوړ دي.

وایي چي د مسکین بخت یو ګړی وي، زموږ دغه ښې ورځي هم اوړدې نه سوې، یوه میاشت وروسته بیا تشناب هغسي بد بوی کاوه، رمضان اکا مي راوغوښت، ورته ومي ویل چي دا تشناب بیا ولي داسي بدبوی کوي، لکه چي سم یې نه مینځې که څنګه؟

_ نه قسم په خدای چي د ورځي یې دوه واره مینځم.

_ نو دا یوه میاشت خو دي هم هره ورځ دوه ځله پرېمنځه، هغه مهال یې ولي داسي بد بوی نه کاوه؟

_ صاحب هغه وخت خو دورځي څو واره پرېمنځل کېده. دوه ځله به ما پرېمنځه او شپږ اووه ځله به نورو همکارانو پرېمنځه.

_ نو دا همکاران چي پر تا دومره زړه سوی لري اوس یې ولي نه مینځي؟

_ صاحب هغه خو ټول د روژې برکت و، اوس خو روژه تېره سوه، هغوی اوس په تشناب کي ډوډۍ نه خوري، بلکي د ډوډۍ خوني ته ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نازوکړی شاعر

په یوه راډیو کې د ادبي خپروني پروډیوسر وم. یوه ورځ زموږ ایډېټر راغی او یوه نوې چاپ سوې شعري مجموعه یې راکړه، ویل د دې کتاب په باب په خپرونه کي یو ګردی مېز جوړ کړه، ځوان شاعر دی ښه دی تشویق به سي.

ما چي د کتاب پر پښتۍ د شاعر ژوندلیک ولوست نو عمر یې (٦٠) کاله و، دا چي په اصطلاح ځوان شاعر د ایډېټر شخصي انډیوال و، نو زه هم مجبوره وم چي هغه په خپرونه کي د ځوان شاعر په نوم معرفي کړم. تر خپروني وروسته څو نفرو ټلیفونونه راته وکړل، ویل دا خو زوړ سړی دی او تاسي د ځوان شاعر په نوم معرفي کړ، ما ورته وویل چي یو خو یې شعرونه د ځوانۍ د زمانې دي او بل نو داسي باغي او مسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

شاعري یې کړې ده چي ځوانان یې په څپلۍ پسې هم نه سي رسېدای.
د بلـي اوونـۍ د خپرونـي لپـاره زمـوږ ایـډېټر یـوه بلـه شـعري مجموعـه راوړل، ویـل دا کتـاب پـه خپرونـه کـي معرفـي کـړه، ځـوان شـاعر دی دایـې لـومړۍ شـعري مجموعـه ده، ښـه دی و بـه هڅـول سـي. د کتـاب پـر پښتۍ چي مي د شاعر ژوندلیک ته وکتل نو عمـر یـې اتلس کاله و. حیران سوم چي (٦٠) کلن شاعر خـو مـي په ځوان معرفي کړ اوس دا شاعر په کوم نـوم معرفـي کـړم؟ تـر ډېـر چـورت وهلـو وروسـته مـي پـه زړه کـي راوګرځېده چي دې شاعر ته نازوکړی شاعر ووایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهاند صاحب غابښ څنګه ووت؟

بلې!

_ پوهاند صاحب زه فرید خبري کوم، هلئ ژر له کوره راووزئ چي زلزله کېږي

_څه شی زلزله کېږي! چاویل؟

_ ایساف اعلان کړی دی، ژر راووزئ چي وخت ډېر کم دی.

پوهاند صاحب د موبایل له بندولو سره سم خپلي مېرمني فاطمې ته چي د ده څنګ ته ناسته وه او کالي یې اوتو کول وویل : هله فاطمه جاني درمنده کړه چي زلزله کېږي! له دې سره سم پوهاند صاحب دوې پښې دغه، دوې یې نوري پور کړې او د کور پر دروازه یې ور منده کړه، کله چي دالېز ته راووت نو چیغه یې کړه : هلئ زلزله کېږي! له دې سره سم یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زینو کي منډه کړه خو دوې درې زینې لا نه و کښته سوی چي نوک یې وواهه او مخ پر کښته پړمخي ولوېد، چي د مخ یو غاښ یې ووت، خو د زلزلې له ډاره یې د غاښ وتلو ته پام نه سو او ډېر ژر بیرته راپورته سو او په منډه په زینو کي کښته سو. کله چي له بلاک څخه یو شل ګامه لیري سو نو په لوړ اواز یې نارې کړې : فاطمه جاني څه سوې؟ هله ژر راووزه! اې خلکو ژر راووزئ چي زلزله کېږي! په دې وخت کي فاطمه هم په منډه راوره سېده، ورپسې نور ګاونډیان هم راکښته سول. په لږ وخت کي د بلاک ټول خلک دباندي راووتل، چا بړستنه پر سر را اخیستې، چا یو بکس او چا بیا صندلي را اخیستې وه، د وارخطایی کار و، د چا چي هر شی لاس ته ورغلی و بس هغه یې را اخیستی و. هوا ډېره سړه وه او پر ځمکه یوه لوېشت واوره پرته وه. د تلواري کار و، پوهاند صاحب د فاطمې توره لمن چي تازه یې اوتو کړې ول پر سر ټینګه ترلې وه.

پنځه دقیقې لا نه وې تېري سوي چي د شاوخوا بلاکونو خلک هم راکښته سول. داسي غالمغال جوړ سو لکه د مینا بچي چي له ځالي را اخلې. یوه بوډۍ ښځه چي سا یې لنډه لنډه کېده، له یوه درانده بکس سره راورسېده، پر زړه یې لاس نیولی او یوې بلي ښځي ته یې وویل : وی خوري که زلزله وسوه زما خوبه زاره وچوي، دا اوس مي هم د زړه درزا په خپلو غوږو اورم. یوه بله بوډۍ ښځه چي له یخنی څخه یې لاسونه لړزېدله د موبایل نومره ووهله :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلې!

_ ملالۍ لوري هله ژر له کوره راووزه چې زلزله کېږي.

_ څه شی زلزله کېږي! چا ویل؟

_ نه یمه خبره خو زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي

_ موري دا به درواغ وي

_ درواغ به څنګه وي، زموږ د بلاکونو ټول خلک راوتلي دي، نور یې څه کوې چې پوهاند صاحب هم راوتلی دی، پوهاند صاحب خو به نه تېروزي

_ زلزله څه مهال کېږي؟

_ بس نن شپه کېږي، ډېري پوښتني مه کوه ژر راووزه!

یو سړی چې مدیر اسلم خان نومېده او یخنۍ رېږداوه، پوهاند صاحب ته ورنژدې سو او ویې ویل :

پوهاند صاحب تاسې خو ډېر معلومات لرئ او تل خبرونه هم اورئ، دا چا ویل چې نن شپه زلزله کېږي؟

_ ایساف اعلان کړی دی.

_ ښه ښه ایساف اعلان کړی دی، نو زموږ دولت خو تر اوسه په دې باب هیڅ هم نه دي ویلي

_ زموږ دولت بېچاره د فیل په غوږ کې ویده دی، خو زه د ایساف تر اعلان پنځه دقیقې وروسته دستي خبر سوم، زه فکر کوم چې دولت به تر اوسه هم نه وي خبر.

_ نو ایساف څنګه خبرېږي چې نن شپه زلزله کېږي؟

_ ایساف خو پر مختللې ټیکنالوژي لري، بیا نو په ایساف کې هغه هېوادونه هم شامل دي چې هلته ډېري زلزلې کېږي، لکه ترکیه، امریکا او... هغوی په دې باب ډېري ښې تجربې او پرمختللي وسایل لري.

_ نو د دغو هیوادونو حکومتونه چې د زلزلې په باب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره پرمخ تللي وسایل لري، ولي تر زلزلې د مخه نه خبرېږي چې خلک خبر سي او دتلفاتو مخه ونیول سي؟
_ دا حکومتونه تر زلزلې دمخه خبرېږي او اعلانونه هم کوي خو ټول خلک یې نه ورسره مني، لکه زموږ خلک چې وایي په دې نو ایساف څه خبر دی.
یو سړی چې زلمی نومېده او یو کوچنی یې په غېږکي نیولی او خپله کورتۍ یې پر غوړولې وه، وویل : خدای دي فضل وکړي، دا به څه کوو؟ ته دې خلکو ته وګوره له اکثرو سره یې نه بړستنه سته او نه کمپله، یوازي په هاخپلو دریشیو کي راوتلي دي، که په دې سړه هوا کي تر سهاره پاته سو نو یخني به مو مړه کړي، موږ خو لاخیر دا کوچنیان به څه په کوو؟ یو سړی چي خندا ورتله او پرخوله یې لاس نیولی و، زلمي ته ورنژدې سو او په غوږ کي یې ورته وویل : مدیر صاحب بخښنه غواړم، بده خبره هم ده چي درته وایم، داپطلون دي ماته داسي ښکاري لکه چپه چي دي اغوستی وي.
هیچا زړه نه سوای کولای چي کور ته ولاړ سي، کله چي به چا له ځایه حرکت کاوه نو داسي به په تکلیف و تا چي ویل په ختو کي خېژي. فاطمې پوهاند صاحب ته وویل چي زه به په منډه یو ځل کورته ولاړه سم، پیسې او خپل زر به راواخلم. پوهاند صاحب یې غوږ ته خوله ورنژدې کړه او په ناز یې ورته وویل : ګرانې ماته ستا ژوند زموږ تر ټولي شتمنۍ مهم دی، ماته نه ګورې چي خپل د ډوکتورا برۍ لیک، مډالونه، کتابونه او لیکچرنوټونه مي ټوله پرېښوول او یوازي مي خپل سر را وایست، خو ته په پیسو پسي ځان په لوی لاس د بلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خوله کي ورکوې؟ موږ خو لږ پیسې نه لرو چي ته داسي وارخطایې، خو فاطمې پر خپله خبره ټینګار کاوه، ویل خیردی ژر بیرته راځم. فاطمه چي کورته روانه سوه نو پوهاند صاحب هم د شا له خوا په نیولو ګامونو ورپسي روان سو خو بڼه یې داسي الوتې وه تاچي ویل ځانمرګی برید کوي. کله چي به یې ځلور پنځه ګامه واخیستل نو و به ودرېد، فاطمې ته به یې مخ راواړاوه، ویل ګراني ته ودرېږه لکه چي زلزله شروع سوه. کله چي کور ته ورسېدل نو لومړی سالون ته ورننوتل، ګوري تلویزیون لا هماغسي چالان دی. دوی چي تلوېزیون ته وکتل نو په دې وخت کي د تلوېزیون له لاري دا اعلان خپور سو : هغه کابل ښاریان چي د زلزلې له ډاره یې خپل کورونه پرې ایښي، بیرته دي خپلو کورونو ته راستانه سي، ځکه دغه اوازه په بشپړ ډول ناسمه او د یوې ډلي حرفوي غلو دسیسه ده. د دې دسیسې په نتیجه کي غلو څو کورونه لوټ کړي، خو له نېکه مرغه چي پولیس په دغه دسیسه خبر او د دې ډلي دوه تنه غله یې نیولي دي. دې غلو اقرار کړی چي دا کار یې د دې لپاره کړی چي خلک خپل کورونه پرېږدي او دوی په اسانۍ سره د خلکو کورونه لوټ کړي. د دې اعلان په اورېدو سره فاطمې په وارخطایۍ د الماری خواته ورمنډه کړه، ګوري چي د الماری دروازه خلاصه ده، په الماری کي چي یې وکتل نو یوه لویه چیغه یې تر خوله ووته : هله پوهاند صاحب راسه چي خاوري مي پر سر سوې! غلو ټولي پیسې او زر وړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به بله ورځ درته ووایم

زمونږ د دفتر په ټولو ښځینه همکارانو کې مژګان په خپلو وېښتانو ډېره نازېده. دا نوره هم ښکلې وه او هغه د چا خبره سترګه په ډکېده خو د هغې اوږدو او ژیړو وېښتانو ډېر زړ د سړي پام ځان ته ور اړاوه. دې به نه یوازي دا چې د خپلو همزولو په مخکې خپل وېښتان یوې او بلې خوا ته څنډل، بلکې کله نا کله به د نارینه وو په مخکې هم په داسې ناز و نخرو تېرېده چې غوړېدلي وېښتان به یې تر پوړني راوتلي او تر زنګنو به تېر ول.

کله چې به د وېښتانو خبره کېده، نو د دې نوم به یې په سر کې یادېده. ددفتر هري ښځې چې به غوښتل د مژګان وېښتان له نژدې ووینې نو هغې به بخیلې کوله او اجازه به یې نه ورکوله چې د هغې وېښتان دې له نژدې وګوري، ان دا چې د خپلو وېښتانو د پالنې او ساتنې په باب به یې هم چاته معلومات نه ورکول.

کله چې به له هغې څخه چا د وېښتانو په باره کې پوښتنه وکړه نو دې به کله ویل چې زما مور او ټولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سياسي عينکې

خوېندي دغسي ښه وېښتان لري او کله به يې ويل چي بيا بـه بلـه ورځ درتـه ووايـم. زمـوږ د دفتـر ټولـو ښـځو غوښتل چي د مژګان وېښتان له نژدې ووينې او په دې راز پوه سي چي د هغې وېښتان ولي دومره ښکلي او اوږده دي؟

يوه ورځ مژګان دفتر ته ناوخته راغله. سر يې په پـوړني کلک تړلـی او بڼـه يـې هـم الـوتې وه. لـه دې سـره سـم زموږ د دفتر ښځي پر راټولي سوې، ويل خدای دي يـې خيـر کـړي څـه پېښـه ده؟ مژګـان ويـل هـيڅ هـم نـه ده پېښـه، يـوازي مـي سـر لـږ درد کـوي. پـه دې وخـت کـي زمـوږ د سـهارنۍ غونـډي وخـت راغـی او مـوږ ټـول د غونډي تالار ته ولاړو. غونـډه لا نـه وه پيـل سـوې چـي زموږ د دفتر چپړاسي ګل خان لالا يـو مصـنوعي چـوټي راوړ، ويل دا دچادی؟ ما چي نن سـهار د دفتـر دالېزونـه جارو کول پيدا مي کـړ. پـه دې وخـت کـي مـوږ ټولـو يـو وار د مژګان وېښتانو او بيا د ګل خان لالا په لاس کـي چوټي ته وکتل.

په زړه کي مي راوګرځېده چي يـاره ژونـد هـم پـه سـړي عجيبه کانې کوي، هغه چوټي چـي تـر پرونـه پـوري يـې ډېرو نجونو او هلکانو د نژدې ليـدلو ارمـان درلـود، نـن د ګل خان لالا په لاس کي دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس اصلي خبري ته راځم

د دوبي په تکنده غرمه کي مي درنه غوټه په شا او د کور خواته روان وم. کور ته نژدې زموږ یو کلیوال، سالو اکا راباندي پېښ سو. زما په لیدو یې رامنده کړه او په غېږ کي یې ټینګ ونیولم، ویل زوروره دا څو ورځي نه ښکارېدې او زما د زوی په واده کي هم نه وې، خیریت و؟ ما ویل هو خیریت و د یو دریو ورځو لپاره کابل ته تللی وم. ښه خیر، مبارک دي وي، د زوی واده دي په خیر تېر سو؟ دا پوښتنه به نو څه وه چي ځان مي په لوی لاس په جنجال اخته کړ. سالو اکا له خوشالیه باغ باغ سو او راته ویې ویل چي تابه هم ډېر ودونه لیدلي وي خو زما د زوی عجیبه واده و، یوه عجیبه خبره پکښي پېښه سوه. که خبر سې نو له حیرانتیا به دي خوله وازه پاته سي. ما ویل خدای دي خیر کړي، څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره پکښي پېښه سوه؟ له دې سره سم سالو اکا د خپل زوی د واده کیسه بیخي له مرکې څخه راته شروع کړه.
کیسه ښه اوږده سوه، ما غوږنه پر له پسې له یوې اوړې څخه بلي ته اړوله خو د سالو اکا کیسه نه خلاصېده. اخر مي ورته وویل چي ستا کیسه ډېره په زړه پوري ده، هغه اصلي خبره چي تا ویل ډېره عجیبه وه، هغه راته وکړه، اوس مي غوږنه ډېره درنه ده، نوره کیسه به بیا بله ورځ له خیره سره راته وکړې. سالو اکا وخندل، ویل ته ودرېږه زوروره دا دی اوس اصلي خبري ته راځم. تر نیم ساعت پوري یې بیا هم نه هغه خبره راته وکړه او نه د واده کیسه خلاصه سوه.
زما بېچاره دا خواري په پیڅکه وه چي یو مي غوږنه ډېره درنه وه او بل نو ستړی هم وم، په تېره بیا پښې مي ډېري وچي سوي وې. سالو اکا ته مي وویل چي زه اوس ډېر ستړی یم، هغه عجیبه خبره ژر راته وکړه، ماپښین به له خیره سره نوري خبري کوو. ده ویل ته ودرېږه زوروره اوس اصلي خبري ته راځم، تر اوسه خو مي یوازي د مرکې کیسه درته کوله. تر دې وروسته یې بیا خپله کیسه پسې وغځوله. په دې وخت کي مي داسي احساس کړه چي کمیس مي د شا له خوا ټول لوند سوی دی، کله چي مي غوټي ته لاس ور وړ نو پوه سوم چي په هغه کي ټوله واوره (یخی) ویلي سوی دی.
سالو اکا ته مي وویل چي ډېر ستړی یم او ډوډۍ مي هم نه ده خوړلې، زما ستا سره وعده ده چي ماپښین

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خپله ستا کورته درځم، ټوله کيسه به راته وکړې. سالو اکا په خندا وويل چي زوروره، زه چي ستا غوندي ځوان وم په سټړيا او لوږه کي مي ګردسره چورت هم نه واهه، ته ودرېږه اوس اصلي خبري ته راځم.
له سره تر نوکانو پوري په خولو کي لوند خيشت سوم، پر سترګو مي تياره راتله، نور نو په ولاړي نه سوای درېدای، اخر مجبوره سوم چي کښېنم. زما له کښېناستو سره سم سالو اکا له جېبه د نسوارو دبلی (قطی) را وايست، ښه غټه کپه نسوار يې خولې ته واچوله او خپلې کيسې ته يې دوام پسې ورکړ. نور په ځان نه پوهېدم چي سالو اکا څه راته وايي، بس يوازي مي ښه، ښه، ورته ويل. سالو اکا يو څو ګامه ګوښه سو ويل ته لږ صبر وکړه زه به دا نسوار تو (توف) کړم، ته مه ځه چي اوس اصلي خبري ته رارسېدلی يم. سالو اکا چي مخ بلي خواته وګرځاوه، نو ما وخت غنيمت وګاڼه، دوې پښې مي خپلې وې، دوې مي نوري پور کړې او په يوه منډه مي ځان کور ته ورساوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما پوهنتون نه دی ویلی

په یوه مجلس کې یو ځوانکی ناست و چې ټولو ډاکټر صاحب ورته ویل، څنګ ته ناست ملګري یې ورته وویل چې ډاکټر صاحب زه دا څوکاله کېږي چې قبضیت لرم. ده هم بې له دې چې لږ تر لږه د ناروغ پر ګېډه لاس راتېر کړي له جېبه یې کتابچه را وایسته او هغه ته یې یو ډول څاڅکي او دوه ډوله شربت ور ولیکل.

تر دې وروسته ناروغ موږ ته مخ راواړاوه، ویل دا ډېر ښه ډاکټر دی، زده کړې یې په امریکا کې کړې دي. له دې سره سم لکه موټر چې ټکر سې چا پر نس، چا پر سر، چا پر تشي او چا پر ملا لاسونه ونیول، هر یوه ویل چې ډاکټر صاحب زه هم څندان جوړ نه یم. ډاکټر صاحب هم چاته (نې) نه ویل، ټولو ته یې ښه په ورین تندي نسخې ور ولیکلې چې ماته یې هم د اعصابو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارامېدو لپاره دوه ډوله شربت را ولیکل. په مجلس کي یو سړی چي خلکو انجنیر صاحب ورته ویل، له ډاکټر څخه وپوښتل چي وبخښئ تاسي د امریکا کوم پوهنتون ویلی دی؟ ډاکټر ورته وویل چي ما اصلاً پوهنتون نه دی ویل، بلکي په پېښور کي مي د لومړنیو مرستو درې میاشتنی کورس ویلی دی. دا چي په کورس کي مو استادان امریکایان ول نو زه وایم چي په امریکا کي مي درس ویلی دی.
سهار مي د نومړي ډاکټر شربت وڅښل چي سمدلاسه مي سر ورسره درونډ سو، ایله دومره مي وکړه چي ځان مي د خوب بستر ته ورساوه. ما چي ویل یوه سترګه به مي لا نه وي خوږه کړې خو مور مي راغله ویل زویه کښېنه د غرمې د ډوډۍ وخت دی. غوښتل مي سترګي خلاصي کړم خو نه کېده، غوښتل مي راولاړ سم خو چي هر څه مي وکړه نه سوای پورته کېدای، یو عجیبه حالت و، روغ جوړ وم، یوه ځای مي هم درد نه کاوه، د خلکو خبري مي اورېدې، ما هم خبري سمي کولای سوای خو له ځایه نه سوای پورته کېدای. مور ته مي وویل چي زما ډوډۍ خواته نه کېږي. ماښام مي بیا مور راغله ویل زویه کښېنه ماښام دی، ما ورته وویل چي ماښام مي له انډیوالانو سره تر نا وخته باندار کړی دی، بې خوبه سوی یم، پرېږ مي ږده چي خوب وکړم. سهار مي بیا مور راغله ویل کښېنه، خو زه بیا هم نه سوای پورته کېدای. مور مي ویل ناروغه یې او که چا کوم نشه یي شی درکړی دی؟ ما ورته ویل چي نه بیخي جوړ تیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

يم، بس يوازي خوب راځي.
غرمـه هـم د ولـاړو نـه وم. ماپښـين مـي ورور رکشـه راوستل او زه يـې يـوه ډاکټـر تـه بـوتلم. ډاکټـر وکـتلم او معاينات يې راته وليکل، د معاينـاتو پـه نتيجـه کـي يـې ليکلي ول چي زه ملاريا يم. د ملاريا چي مي واورېـدل نو سمدلاسه مي پر سر نرۍ درد سو.
ډاکټر ته مي د اعصابو د ارامېدو درمـل ورښـکاره کـړل. هغه چي درمل وکتل نو اسمان ته يې ټوپ وهل، ويل دا دوا کوم احمق درکړې ده؟ما ويل نه يې پېژنم. ډاکټر د ملاريا درمل راکړل ويل له دې درملو سره خامخا ښـه کېږې. پـه لـاره کـي مـي د ملاريـا او اعصـابو د ارامېـدو درمل دواړه ايسته واچول، لـه هغـه مهـال راهيسـې ځـو کاله کېږي چي بيا نه يم ناروغه سوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له ژرندي فارغه سوی یم

دا غونډه هغه افغان ډاکټر رابللې وه چې د لوړ فشار نوی علاج یې موندلی و. په غونډه کې د نړیوالو روغتیایي سازمانونو استازیو، د ملګرو ملتونو د نړیوال روغتیایي سازمان استازي، د افغانستان د عامي روغتیا وزیر، مدني ټولنو استازو، طبي ډاکټرانو، بهرنیو ډیپلوماټانو او ګڼ شمېر خبریالانو برخه درلوده.
د غونډې وياند وویل : اوس هغه علمي شخصیت ته بلنه ورکوو چې د یوې وژونکي ناروغۍ یو ډېر ساده او موثر علاج یې موندلی دی. دا علمي شخصیت ډاکټر سلطان سوداګر نومېږي، هیله ده چې سټیج ته تشریف راوړي او تاسي یې په ویاړ چکچکي وکړئ.
ډاکټر سوداګر چي تر سټیج پوري د غونډې د برخه والو په تودو چکچکو بدرګه سو ، داسي وویل : تاسي ته معلومه ده چي ډاکټران له پوهنتون څخه فارغه کېږي خو زه له ژرندي څخه فارغه سوی یم. په دې مانا چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دېرش کاله پخوا يو ژرنده ګړی وم، خو په کوچنيوالي کي مي په مسجد کي څه ناڅه ليک لوست زده کړی و.
کله چي افغانستان ته روسان راغلل نو ما په پېښور کي د لومړنيو مرستو يو شپږ مياشتنی کورس ووايه. ځرنګه چي زموږ په کلي کي يو څه ارامي وه او خلک يې نه وه کډه سوي نو زه ولاړم هلته مي يو کلينيک جوړ کړ چي پر جنګي ټپيانو سر بېره به مي نسايي او ولادي ناروغان هم تداوي کول. ډېر جراحي عمليات مي هم وکړل چي د خدای فضل دی ډېری يې بريالي سول، دا چي د چا به اجل پوره و هغه نو د خدای پاک کارونه دي.
په دې وخت کي د مجلس حاضرينو شور او زوږ جوړ کړ، يوه وويل : بې شکه ! دې ته نو نا بغه وايي، په ژرنده کي هم داسي استعدادونه پيدا کېږي چي د پوهنتون فارغين څه چي استادان يې هم سيالي نه سي ورسره کولای.
ډاکټر سوداګر پسي زياته کړل : کله چي زه کابل ته راغلم نو تر يو لړ څېړنو وروسته راته معلومه سوه چي په نړۍ کي هر کال په زرګونو خلک د ويني د لوړ فشار له امله مري. ځکه نو زه په دې هڅه کي سوم چي ددې خطرناکي ناروغۍ علاج پيدا کړم، تر ډېرو طبي مطالعاتو او څېړنو وروسته بريالی سوم چي د ويني د لوړ فشار يو ډېر ساده او موثر علاج پيدا کړم.
ما لومړی د فشار لوړېدو لاملونه وڅېړل. دلته افغاني او بهرني ډاکټران تشريف لري، دوی زما په خبره ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه پوهېږي چي د لوړ فشار یو ستر عامل خفګان دی. ډېر ناروغان چي کابل ته راسي نو د نابلدۍ له امله د اودس مات لپاره مناسب ځای نه سي موندلای. زما کلینک په داسي یوه ځای کي دی چي شا و خوا یې ټول د چای جواب ځایونه دي، ناروغان به ښایي ډېري اندېښني ولري خو ما هڅه کړې چي زما ناروغان د اودس ماتي له امله هیڅ اندېښنه و نه لري.
ددې تر څنګ له ناروغ څخه ډېر لوړ فیس اخلم، که بیا یې هم فشار ټیټ نه سو نو ډېره قیمتي دوا ورته لیکم او هغه هم داسي دوا چي زما له شخصي درملتون پرته بل ځای نه پیدا کېږي. ناروغ مجبور دی په ټول ښار کي وګرځي چي ایله هغه درملتون پیدا کړي، له دې کار څخه مي هدف دا دی چي ناروغ پلی وګرځي او ورزش وکړي. که بیا یې هم فشار ټیټ نه سو، نو دا وار ښه ډېر معاینات ورته لیکم او خپل لابراتوار ته یې استوم. لابراتوار مي د یوه رسټورانټ څنګ ته دی چي هلته شپه او ورځ د واده محفل وي او د موسیقۍ اواز یې تر ډېر لیري ځایه پوري اورېدل کېږي. دا کار ددې لپاره کوم چي د ناروغ خفګان لږ کم سي. د لابر اتوار کارکوونکو ته مي ویلي دي چي تر پنځه سوه (سي سي) کمه وینه دي نه ځني اخلي . په دې کار کي مي هدف دا وي چي د ناروغ وینه لږ سي، ځکه چي کمخوني د ویني فشار راټیټوي.
په دې وخت کي یوه خبریال وپوښتل : که له دې سره سره یې د ویني فشار ټیټ نه سي بیا څه کوئ؟ ډاکټر سوداګر یې په ځواب کي وویل : بیا یې نو په خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصي روغتون کي بستر کوم. زما د روغتون د کوټې کرایه تر نورو روغتونونو درې برابره لوړه ده، بس نو هر څه یې همداسي درو اخله. که څه هم عملیاتو ته اړتیا نه وي خو زه یې یو ځای ورځیرم، کله چي ناروغ رخصتېږي نو زموږ د روغتون کارکوونکي ښه درنه شیریني ځني اخلي، دا شیریني داسې حتمي ده لکه زما فیس. ناروغ ته وایم چي باید څو واره نور هم راسي او که را نه سي نو تر دې به په ډېرو خطرناکو ناروغیو اخته سي . ناروغ مجبور دی چي په هر پړاو کي هم دغومره ډېري منډې وکړي او هم دغومره ډېري پیسې ولګوي.

یوه بل خبریال وپوښتل : په دې ډول خو ناروغ ته یوازي د پیسو تاوان رسېږي نو د پیسو د تاوان یې د ویني له فشار سره څه ؟ ډاکټر سوداګر په خندا وویل : دپیسو تاوان د ویني له فشار سره مستقیمي اړیکي لري. کله چي انسان ډېر مایعات ضایع کړي نو فشار یې ټیټېږي، لکه خواګرځی، نس ناستی او خولې کول. کله چي یو څوک ډېر ناڅاپه د پیسو تاوان وویني نو خولې ورباندي راماتي سې، کله چي یو څوک بېوزله سي نو د موټر کرایه به نه لري، بیا نو مجبوره دی زیات پلی وګرځي او د روزی پیدا کولو لپاره درانه کارونه وکړي چي په دې ډول یې هم د وجود غوړ ویلي کېږي او هم زیاته خوله کوي. د انسان د وجود مایعات د ویني په فشار کي مهم رول لري. کله چي د انسان د وجود مایعات کم سول نو فشار یې خامخا ټیټېږي. یو بېوزله سړی نه د علاج وس لري او نه یې په قوي خوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وس رسېږي، نو هغه دی چي د وجود مقاومت يې سوکه سوکه کمېږي او ناروغ په داسي ناروغيو اخته کېږي چي له امله يې وجود اوبه ضايع کوي. د انسان د وجود اوبه معمولاً د نس ناستي، خواګرځي او خولو له لاري ضايع کېږي چي ددې هدف لاس ته راوړلو لپاره لازمه ده ناروغ په نس ناستي، ملاريا، لويي تبي، بروسلوز او يا بلي داسي ناروغۍ اخته سي چي لوړه تبه لري.
ما د درملني په هر پړاو کي دې ټکي ته پام کړی چي ناروغ بايد مايعات ضايع کړي، مثلاً زه يوازي په اوړي کي ناروغان ګورم، په ژمي کي په اروپا کي اوسم. زما په کلينک، روغتون، درملتون او لابراتوار کي نه بادپکه او نه هم ايرکنډېشن سته، که تاسي زما ناروغان ددرملني په جريان کي ووينئ نو له سره تر نوکانو پوري په خولو کي ډوب وي.
يوه بل خبريال وپوښتل : فکر نه کوئ چي ناروغ ديوې ناروغۍ د درملني پر ځای په يوې بلي ناروغۍ اخته کوئ؟ ډاکټر سوداګر ووېل : دا خبره سمه ده چي ناروغ د يو څه مهال لپاره په يوې بلي ناروغۍ اخته کېږي خو ددې علاج په نتيجه کي له ټولني څخه د ډېرو خطرناکو ناروغيو ټغر ټولېږي . مثلاً زموږ په ټولنه کي داسي يو دود دی چي يو يې ګټي او شل يې خټي، د ډوډۍ په پيدا کولو کي د کور مشر ډېر رول لري، نو که د کور مشر د خوارځواکۍ او بېوزلۍ له امله له کاره ولوېږي ښکاره خبره ده چي هم به دی خپله او هم به يې اولادونه سخت کارونه کوي. ددې ترڅنګ به يې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښـو، وريجـو، خـوږو او غـوړو خـوړو وس نـه رسـېږي. هغه دی چي په نتيجه کي يې د کور ټول غړي له هغو ناروغيو څخه خوندي کېږي چي شتمن خلک په اخته کېږي، لکه د ويني لوړ فشار، د زړه حمله ، شکره او داسي نور . بله خبره دا ده چي زه هيڅکله لاس تر زنه نه يم کښېناستلی، بلکي تل په دې هڅه کي يم چي د نورو ناروغيو، په تېره بيا ټيټ فشار علاج هم کشف کړم، خو زه فکر نه کوم چي دومره اوږد ژوند به ولرم. زما د علاج په نتيجه کي به د ډېرو ناروغانو د ويني فشار ټيټ او اوږد ژوند به ولري خو له بده مرغه زما فشار به لوړ سي. د خلکو د خدمت له امله مي هيڅ پام نسته چي زه خپله ورځ په ورځ چاغېږم. تاسي ته معلومه ده چي نن ورځ له ډېرو پيسو سره خامخا ژور خفګان ملګری دی، نو کله چي خپل چاغوالي او خفګان ته ګورم داسي فکر کوم چي د ويني فشار به مي خامخا لوړ سي، خو زه وياړم چي خپل ژوند مي د ولس لپاره وقف کړی او په دې لار کي مرم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مست بوډا

د لونګ اکا عمر تر شپېتو کالو اوښتی و، خو په ږيره کې يې ايله يو څو سپين وېښتان پيدا سوي ول. له کومي ورځي راهيسې چي هغه کونډ سوی و، نو په ځان به يې لږ ګوتي وهلې، له ږيري څخه به يې سپين تارونه کښل، ږيره به يې هم لږ کونډۍ کوله او پلاستيکي غاښونه خو يې پخوا لا ايښي ول.

څه مهال چي د لونګ اکا مور، شنګي تورۍ د لونګ اکا دسمال راوړ، نو هغه داسي بې واره وخندل چي د پلاستيکي غاښونو پورتنۍ ژامه يې را جلا سوه او نژدې ول چي پر ځمکه را ولوېږي.

تر کوژدې وروسته به لونګ اکا د کلي خلکو پر غوږ واهه چي کوژدنه (نامزاده) نجلۍ يې د لور پر ځای څه، چي ښځي يې د لمسۍ پر ځای ده. بيا به نو ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان نوره هم ګوته وهله، اوتو کړي کالي به یې اغوستل او کله کله به یې عطر هم وهل. کله چې د واده شپې رانژدې سوې نو لونګ اکا نسوار هم پرېښودل او سګرېټ یې پیل کړل، ویل ورک یې کړه نسوار ډېر مردار عمل دی. په اوونۍ دوو کي به ښار ته تلئ او وېښتان به یې په نایي جوړول. برېتونه خو به یې په هرو دوو درو ورځو کي داسې پاک خریل تا چي ویل شکولي یې دي. تر دې وروسته به ځینو ځوانانو په غیاب کي لونګ اکا مست بوډا باله.
د واده په شپه ښځو ویل هلک راولئ چي ائینه مصحف په وکړو. د لونګ اکا مور، شرنګي تورۍ ځان یوې او بلي خواته کاوه، خو د لونګ اکا خوابنې په سرو اوښکو ژړل، ویل ولي زما لور تر چا پاته ده، یوازي یې دغه ګناه ده چي پلار نه لري؟ اخر شرنګه تورۍ هم ناچاره سوه چي لونګ اکا راولي.
یوې نجلۍ ناره کړه، ویل هغه دی زوم یې راوست. نجوني یوې او بلي خواته سره ګوښه سولې. لونګ اکا خپلو دوو ځوانانو زامنو تر څنګو نیولی او آئینه مصحف ته یې راوست. په دې وخت کي په ښځو کړکچو (شور) ګډ سو. په تېره بیا نجونو ډېر په زوره زوره خندل، یوې ویل، وی دغه زوم دی؟ د لونګ اکا په باب د ښځو خبرو وار په وار زور اخیست. شرنګه تورۍ له درده ولاړه سوه او نجونو ته یې وویل: ورکي سئ! تاسي زما په زوی ملنډي وهئ، تاسي که ښه یاست دغه سپین ږیری مېړه پیداکړئ. د شرنګي تورۍ په خبرو نجوني بیا هم غلي نه سوې او ائینه مصحف پیل سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

تر ائینه مصحف وروسته چي لونګ اکا ولاړېده، نو لکه د الـوتکي ټایرونـه چـي نـه ایلـه کېـږي پښـې یـې نـه غوړېدې او نه سوای ولاړېدای، اخیـر د هغـه یـوه ځـوان زوی په غېږ کي واخیست او د ناوي خوني ته یې بوت.
د واده په سهار د چایو خوړلو پر مهال چـي د لونـګ اکـا او نـاوي خپلـوان ناسـت ول، شـرنګي تـوری یـو وار پـه مسکا د لونګ اکا خواته وکتل او بیا یې د ناوي مور تـه وویل: لونګ جان زوی مي کـه څـه هـم تـر نـاوي یـو څـه مشر دی، خو ډېـر ځـوان پاتـه سـوی دی. د ده همزولـي چي وويني ګردسره پر ملا کړوپ دي او ږیري یـې لکـه وړی داسي سپیني دي، خـو تـه و ده تـه وګـوره لـه بـدو سـترګو دي خونـدي وي، ږیـره یـې تکـه تـوره ده. پـه دې وخت کي ناوي لـه مـخ څخـه شـال لـږ لیـري کړ او ویـې ویـل : وی مـوري پـه تـوره ږیـره یـې مـه خطـاوزه، ماتـه رامعلوم سو، هیڅ نه دي پکښي پاته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آنلاین مینه

اجمل چي سهار په دفتر کي خپل ایمیل پاڼه پرانیسته، نو د لیدا په نوم یو ایمیل ورته راغلی و چي سرلیک یې داسي و: اجل جانه ډېر راباندي ګران یې. ددې سرلیک په لیدو اجمل په غاړه کي برګ دسمال سم کړ، په چورت کي ولاړ چي دا به نو څوک وي؟ زه خو داسي ښکلې ځواني نه لرم چي کومه نجلۍ دي راباندي مینه سي، والله که مي په ژوند کي یادېږي چي خپلي مور دي له نازه پر مخ مچ کړی هم یم، خو خیر وایي : زړه چي مین سي ښایست نه غواړي. د اجمل خوله له خوشالیه ویړه سوه، پر شونډو یې ژبه تېره کړه او ایمیل یې پرانیست. نجلۍ داسي ورته لیکلي ول :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرانه اجمل جانه ! تا ته به ډېره حیرانوونکې وي چي زه ځوک یم او ته ولي دومره راباندي ګران یې؟ ځکه چي ما تر اوسه تاته د خپلي میني په باب څه نه دي ویلي او نه تر هغو ما پېژندلای سې چي زه خپله ځان در و نه ښیم، خو خیر وروسته به زه هم ځان در وپېژنم، پرون مي په یوه واده کي ولیدې، نن چي دفتر ته راغلم نو ته مي له یاده هیڅ نه وتلې، تر ډېرو هڅو وروسته مي ستا ایمیل پته پیدا کړه او دا دی ایمیل مي درواستاوه. نوري خبري به په ټیلیفون کي سره کوو، دا زما د موبایل شمېره ده، پام دي وي چي زه او ته یوازي د شپې له لسو تر دوولسو بجو خبري سره کولای سو، خو ګوره تر څو چي ما خپله زنګ نه وي در وهلی ته زنګ مه راوهه.

نن ورځ پر اجمل لکه کال دومره اوږده سوه، هره شیبه به یې ساعت ته کتل خو د ساعت ستن لکه ګردسره چي ولاړه وي، اخیر تر یوه اوږده انتظار وروسته د شپې لس بجې سوې. د اجمل دوی کور کرایي او ډېر تنګ و، دا چي اجمل مجرد و نو نوره هم ورته ګرانه وه چي یو ګوښه ځای دي له لیدا سره په موبایل کي خبري وکړي، اخیر مجبوره سو تشناب ته ولاړ . د اجمل دوی د کور تشناب پخوانی په اصطلاح انالاګ سیستم و، داسي بد بوی یې کاوه چي د چا پلار لس دقیقې ځان نه سوای ورته ټینګولای، اجمل په تشناب کي لس دقیقې وکتل خو د لیدا زنګ را نه غی، په تشناب کي یې زړه تنګ سو او بیرته را ووت ، خو په زړه کي یې وروګرځېده چي داسي نه وي د لیدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

زنګ راسي، بیا به څنګه خبري ورسره کوم؟ په همدې هیله ځو واره تشناب ته ننووت او بیرته به را و وت. په دې وخت کي د اجمل د مور پام سو چي اجمل تشناب ته ځي او راځي، داسي فکر یې وکړ چي د نس تکلیف ورته پیدا سوی دی، سمدلاسه ولاړه سوه چي له بکس څخه سپېرکۍ راوړي، هغې لا سپېرکۍ نه وه راوړې چي اجمل بیا تشناب ته منډه کړه، یو څو دقیقې په تشناب کي ناست و خو بیا هم د لیدا درک معلوم نه سو. په دې وخت کي د اجمل زړه تنګ سو، غوښتل یې له تشنابه راووزي چي په دې وخت کي لیدا میسکال ورکړ.
اجمل ډېر ژر لیدا ته زنګ ور ووهه، هغې په ټیټ اواز وویل : ګرانه و بخښه چي ډېر انتظار دي وکړ، ستونزه دا ده چي زما مور او ورونه پر ما ډېر پام کوي او که را خبر سول چي زه ستا سره خبري کوم نو پوستکی به مي وباسي، اوس زما مور راغله نوري خبري به سبا کوو د خدای پامان ګرانه.
 سبا چي اجمل دفتر ته ولاړ نو د انټرنیټ پاڼه یې لا نه وه پرانیستلې چي د لیدا له خوا میسکال ورته راغی، اجمل چي زنګ ور وواهه نو لیدا وویل : ګرانه بخښنه غواړم د موبایل پیسې مي خلاصي سوې، که زحمت نه وي د موبایل یو کریډیټ کارډ راواستوه چي ډېر ضرور مي په کار دی. اجمل هم سمدلاسه دوکان ته منډه کړه او د پنځو سوو افغانیو په ارزښت یې یو کارډ رانیو او په مسیج کي یې ورواستاوه.
کریډیټ کارډ به نو څه و چي د اجمل لپاره د سرمایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مورک سو، داسي ورځ به نه وه چي اجمل به ليدا ته د موبايل يو کريډېټ کارډ نه ور استاوه. د مياشتي په پای کي يې ټول معاش د ليدا په کريډېټ کارډونو کي تللی و. يوه ورځ چي ليدا اجمل ته د کريډېټ کارډ وويل نو هغه په جيب کي ګوتي ووهلې خو پيسې نه وې ورسره، اخير يې ددفتر له موټروان څخه پنځه سوه افغانۍ پور کړې او ليدا ته يې کريډېټ کارډ ورواستاوه. اجمل ډېره هڅه وکړل چي ليدا له نژدې ووينې خو هغې به په يوه او بله پلمه ځان خلاصاوه. يوه ورځ اجمل ليدا ته وويل چي ستاڅه ډول هلک خوښېږي؟ هغې ورته وويل چي داسي يو هلک چي ږيره او برېتونه يې خريلي او کاوبای پطلون يې اغوستی وي. سبا چي اجمل کور ته راغی نو مخ يې په خپل برګ دسمال پټ کړی و، بس يوازي يې سترګي ښکارېدې. مور يې وارخطا سوه ويل زويه قربان دي سم په مخ دي څه سوي دي؟ اجمل بيا هم له مخ څخه پټو ليري نه کړ خو پلار يې راولاړ سو او په زوره يې مخ ور لڅ کړ. ګوري چي اجمل ږيره او برېتونه داسي پاک خريلي دي لکه شکولي چي يې وي. پلار يې يوه ټينګه چپلاخه (څپېړه) ورکړل خو مور يې د اجمل ملګرې سوه، ويل خير دی هلک دی. سبا چي بيا اجمل کور ته راغی نو شين کاوبای پطلون يې اغوستی او د کميس د مخ تڼۍ يې خلاصي پرې ايښي وې، لاکټ يې په غاړه کړی او چيله يې په غوږ کړې وه، بل نو يوه غټه ګوتمۍ يې هم په ګوته کړې وه، بس نو هغه د ځا خبره ځان يې ښه يو غوړپ کړی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي عینکې

اجمل به هره ورځ لیدا ته ویل چې کله به له نږدې سره ګورو، خو هغې به ډول ډول پلمې ورته کولې. یوه ورځ اجمل لیدا ته شله سو، ویل خامخا به له نږدې سره وینو، هغې ورته وویل چې سمه ده، سبا به د پر فلاني پر چوک سره پیدا کړو، بیا چې هر ځای تلې سره ولاړ به سو. اجمل یاد سوي چوک ته ولاړ او د برق د یوې زړې پایي څنګ ته ودرېد. پنځلس دقیقې وروسته د لیدا زنګ راغی، ویل ګرانه ته چیري یې، زه خو دي نه وینم؟ ته ما وینې کنه؟ ماشنه بوغره کړې او په ښي لاس کي مي یوه پلاستیکي کڅوړه ده، کله چې دي زه ولیدم نو مخامخ راته ودرېږه او یوه سترګه راته وواهه، بس زه به پوه سم چې دا زما ګران دی.
اجمل هم لکه تازي په یوه منډه ځان بوغره والي نجلۍ ته ورساوه او مخ ته یې ودرېد، یو وار یې هغې ته سر تر نوکه ښه وکتل او بیا یې سترګه ورته ووهله. له سترګي سره سم نجلۍ نارې کړې، ویل اې خلکو دې بې شرمه هلک ماته سترګه ووهله. خلک پر راټول سول او اجمل یې دومره و ډباوه لکه د فقر ډول.
اجمل لکه جنګېدلی چرګ په وینو سور د کور خوا ته روان سو چې په دې وخت کي بیا د لیدا زنګ راغی، ویل څه سوې؟ اجمل خپله ټوله کیسه ورته وکړه، لیدا وویل چې ویش ویش دا ته وې، زما څخه یو څو ګامه ها خوا یو هلک خلکو واهه، ما چې ویل دا به بل هلک وي؟ اوف اوف څومره بد کار وسو، ډېر و بخښه دا نو ټول زما له لاسه، خیر په مینه کي پر انسان دا تکلیفونه راځي، اوس خو مې نو بیخي نه زړه کېږې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر څنګه چي کېږي باید و دي وینم، هغه د پیرکیو ریړۍ ته راسه ، ګوره چي بیا بلي ښځي ته و نه درېږې. د اجمل زړه بیا هم صبر نه سو او یاد سوي چوک ته ورغی، کله چي یې لیدا ته زنګ ور وواهه نو د لیدا په ټیلیفون کي هم د هغه ریړۍ والا نارې اورېدل کېدې چي دی یې مخ ته ولاړ و. اجمل چي شا وخوا و کتل نو خپل یو همصنفي کمال یې ولید چي یو پر ځان یې پټو راپېچلی او د ښځي په اواز کي له ده سره خبري کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بای فرینډ ټلویزیون

درنو لوستونکو! دا ځل مو د بای فرینډ ټلویزیون له مشر حاجي ډیموکراټ صاحب سره مرکه کړې چې دادی ستاسي مخي ته یې ږدو:
پوښتنه : څه انګېزه وه چې بای فرینډ ټلویزیون موجوړ کړ؟
ځواب : یاره ورورکیه پسي را تېر سه خبره خو دا ده چې د ډېرو هلکانو او نجونو زړه کورت کورت کېږي چې واده وکړي، ان دا چې هره شپه واده په خوب کي ویني، خو ولورونه دومره لوړ دي چې ما غوندي هر خاکشا و ماصدیق واده نه سي کولای، نجوني خو ښه دي، صبر کولای سي خو د هلکانو بېخي تر وس تېره ده، نو کله چې دغه هلکان له واده کولو څخه ناهیلي سي، بس نو د مکتب نجونو ته په دې هیله په لاره کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړ وي چي ځان ته کومه انډيواله پيدا کړي او که دا نه وي نو خير دغه يوه شيبه خو يې په خوښۍ تېره سي. ياره که رښتيا ووايم نو ځيني نجوني هم له خدايه يو هلک غواړي، ځکه هغوی خو هم د هلکانو په شان زړه لري او زړه يې غواړي چي يو انډيوال (Boyfriend) ولري،خو ستونزه دا ده چي که مور، پلار، ورور او يا بل مشر يې خبر سي نو پوستکی به يې وباسي، همدا دليل دی چي نجوني هلکانو ته بدرد وايي او يا هغوی په چپلاخو (څپېړو) او يا څپلکو وهي، اوس نو پسي را تېر سه د دغه ډول هلکانو شمېر ورځ په ورځ ډېرېږي او هره ورځ په زرګونو ځوانان د خپلي ميني له امله پر مخ څپېړي خوري. دغه ډول د نجونو حقوق هم تر پښو لاندي کېږي، ځکه چي د نجلۍ يو هلک خوښ وي خو د مور او پلار له ډاره څه نه سي ويلای.

بله ډله هغه هلکان او نجوني دي چي بېچاره ګان د خپل لوړ ذوق او فيشن قربانيان دي. دوی غواړي چي د پر مختلليو هيوادونو په شان ښه لباس واغوندي او تل په دې چورتونو کي غرق وي چې په نتيجه کي يې د پوهنتون په کانکور کي ناکامه او که کوم يو يې د نقل په زور بريالي هم سي نو تر يوه سمسټر وروسته ناکامه او له پوهنتون څخه شړل کېږي، که څه هم په دې ورځو کي راډيوګاني او تلويزيونونه لکه تور توت دومره ډېر دي، خو د مجردو هلکانو او پېغلو نجونو ژوند ته د هيچا هم پام نه دی، بس نو همدا بای فرينډ ټلويزيون دی چي د دوی له غمه يې پر ځان شپه او ورځ يوه کړې ده او کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه : پر تلويزيون مو ولي دباى فرينډ نوم کښېښود؟
ځواب : ګوره ته خو خبريال هم يې او بيا هم سر نه خلاصوې، ستا لکه چي دا د جوغندر دی که جنډر دی، دې خبري ته پام نسته؟ بايد دې خبري ته مور ټول پام وکړو، بله خبره دا ده چي وايي (ليډيز فرسټ) ياني اول حق د ښځو دی، اول بايد د نجونو غم وخوړل سي ياني يو انډيوال يا باى فرينډ ورته پيدا سي، هلکان خو چي هر ډول وي يو ځاى د ځان چاره کوي، بايد د نجونو غم وخوړل سي.
پوښتنه : ولي مو د ګرل فرينډ نوم نه غوره کاوه؟
ځواب : ياره انډيواله دا نوم خو زما خپله هم ډېر خوښ دی، خو کله چي په افغانستان کي د اين جوګانو مينجوګانو، ډيموکراسۍ او ښځو د حقوقو بازار تود سوی دی نو يوه خبره ډېره کېږي چي ليډيز فرسټ) ياني اول حق د ښځو دی. ځيني هلکان خو لا دا خبره هم کوي چي (ليډيز فرسټ، د ډاګ فالوز، ياني ښځې د مخه او سپي ورپسې) بس زما هم دا خبره خوښه سوه او د تلويزيون لپاره مو د باى فرينډ نوم غوره کړ.
پوښتنه : تاسي څه ډول خپروني لرئ، که د بېلګي په ډول يوه يې راته ووایاست؟
ځواب : زموږ د يوې خپروني نوم دی (اوف اور مي واخيست). دا لړۍ د هغو بېچاره هلکانو او نجونو لپاره ده چي تر اوسه پوري يې زړه باد نه دی وهلی ياني کوم انډيوال اويا انډيواله نه لري يا هغه هلکان او نجوني چي يو هلک يا نجلۍ يې خوښه وي او غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي واده ورسره وکړي خو مور او پلار يې اجازه نه ورکوي. مور ددې لړۍ په یوه خپرونه کي له یوې نجلۍ او بله کي له یوه هلک سره مرکه کوو. د مرکې یوه برخه د هلک د خپل ژوند معلومات وي، مثلاً هلک د څوکالو دی، څومره زده کړي یې کړي، څه کار کوي او اقتصادي حالت یې څنګه دی. د مرکې بله برخه بیا داوي چي د هلک څنګه نجلۍ خوښېږي، زده کړي یې څومره وي، سترګي، پزه، شونډي، خوله، وېښتان، ونه او د پوستکي رنګ یې څنګه وي، دغسي د وجود نوري ځانګړتیاوي یې در واخلک، البته له نجلۍ سره مرکه به هم دغه ډول وي . هغه څوک چي د غه ډول هلکان او نجوني یې خوښېږي، هغوی مور ته زنګ وهي، مور یې راغواړو او سره اندیوالان کوو یې، که زړه یې غوښتل چي واده سره وکړي واده کوي او که یې واده نه کاوه هغه دی خپله اندیوالي به کوي او په نیمه دنیا کي به چورت نه وهي.

پوښتنه : که ددغو هلکانو او نجونو مور او پلار په دې باب مخالفت کاوه بیا څه کوئ؟

ځواب : د بشري حقونو کمیسیون دي ژوندی وي، له هغوی څخه مرسته غواړو.

پوښتنه : نجوني او هلکان خو ډېري ستونزي لري، ایا تاسي به څومره وکولای سئ چي د دوی ستونزي اواري کړئ؟

ځواب : ستاسي خبره سمه ده، مور د دوی نور پروګرامونه هم لرو، مثلا هغه هلکان او نجوني چي د پوهنتون په کانکور کي ناکامه سوي وي، د هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره د ټلوېزون له لاري د سندرو ويلو، نڅا کولو او کوميډي سيالۍ او کورسونه لرو، ددې تر څنګ د ټلويزيون له لاري د سينګار کولو سيالۍ هم لرو. هغه ځوک چي په دغه سيالۍ کي بريالي کېږي د هغوی لپاره کورسونه جوړوو. هغه هلکان او نجوني چي له دغه کورس څخه په لوړه درجه فارغه کېږي د سينګار په برخه کي يې د زده کړې لپاره بهرنيو ملکونو ته لېږو.
پوښتنه : تر اوسه پوري څومره خپل هدف ته رسېدلي ياست؟
ځواب : کله چي د بن د تړون له مخي په افغانستان کې بدلون راغی، نو ورسره سم د ډېرو نجونو د سر په رنګونو کي بدلون، په لمنو کي لنډون او په پښو کي پطلون راغی. لږ وخت نه و تېر سوی چي د هلکانو او نجونو د فيشن تر منځ ګډون راغی، ياني هلکانو او نجونو ورته جامې اغوستل او سينګار کول پيل کړل .
کله چي په ټولنه کي دغسي اوښتون راغی نو د ډېرو هلکانو او نجونو تر منځ د زړونو پيوستون راغی. همدا وجه ده چي ورځ په ورځ هلکان انډيواله او نجوني ځان ته انډيوال پيدا کوي چي البته موبايلونو دغه لاره نوره هم رالنډه کړه، موږ چي کومي شمېرې له ځان سره لرو نو ډېرو نجونو او هلکانو زموږ د خپرونو له برکته انډيوالان پيدا کړي او خوښ خوشاله دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوش بازار

زموږ رئیس یونس خان چې نن دفتر ته راغی، نو نوی بلوز (کمیس) یې اغوستی و، هرڅوک چې به یې ولید، نو خوله به یې ویړه سوه او ورته وبه یې ویل: ته ماته وګوره زه په دې بلوز کې څنګه ښکارم؟ ده به اکثره وخت لیلامي کالي اغوستل، کله چې به چا د لیلامي کالیو د ارزانۍ خبره وکړه، نو ده به ورته وویل: ګوره داسي فکر و نه کړې چې زه سخت متکور یم او پر نویو کالیو مې پیسې نه زړه کېږي، اصلا خبره د ګرانۍ او ارزانۍ نه، بلکي د موډ او فېشن ده. تاسي خو پر کالیو ډېري پیسې ورکوئ، خو په موډ پسي یې نه ګرځئ.
زموږ په وطن کي ستونزه دا ده چې موږ د موډ او فېشن نندارتون نه لرو او خیاطان خو مو له نوي موډه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګردسره نه دي خبر، بس هماغه پخوانۍ بابولالي وايي.
یونس خان خپل نوی بلوز پر خېټه راکش کړ او پسي زیاته یې کړه: دا بلوز نوی موډ سوی دی، تاسي یې وګورئ نوی کال پر لیکلی دی، یوازي درې میاشتي کېږي چي دغه موډ راوتلی دی، درې میاشتي ښخي لږ وخت دی. یاره زه خو وایم که دا لیلامي بازارونه نه وای، نو موږ به په پېړیو پېړیو هم له نوي موډه نه وای خبر سوي. په دې وخت کي یې بیا خپل بلوز ته وکتل او پر خېټه یې نرم لاس تېر کړ: دا مي پرون په بوش بازار کي رانیو، بوش دي ژوندی وي، که دی نه وای، نو اوس به یې په افغانستان کي نه بازار وای او نه داسي خوندور لیلامي کالي. پرون د نوي کال ډېر شیان بوش بازار ته راغلي ول، ډول ډول دریشۍ، کمیسونه، بوټونه او داسي نور شیان. ما هم توکل یاد کړ او د دې میاشتي ټوله معاش مي پر لیلامي کالیو ورکړ، خو په ټولو کي مي دا بلوز ډېر خوښ سو.
په دې وخت کي یې ماته مخ راواړاوه او ویې ویل: یاره پرون مي په بوش بازار کي ډېري ښې موزې ولیدې، دومره اوږدې وې چي په پښو کړي دي وای، نو پتلون اغوستلو ته هیڅ اړتیا نه وه، یو متل دی وایي: تشه لاسه ته مي دښمن یې! که پیسې راسره پاته سوي وای، نو اوس به په هماغه موزو کي ستاسي مخ ته ولاړ وای. دلته فیشني سړی چندان ګوزاره نه سي کولای، زموږ خلک د نوي عصر له موډ او فېشن څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر لیري دي، خو څه وکړو کاشکي خارج ته مو نصیب سوی وای چي هلته مو تازه تازه موډونه لیدلي وای.
د یونس خان ناره خدای واورېده، څو ورځي وروسته یونس خان او زه د لسو ورځو لپاره په یو رسمي سفر اروپا ته ولاړو. کله چي هلته ورسېدو، نو بکسونه مو په مېلمستون کي پرېښوول او موږ راووتو چي لږ شا و خوا وګرځو. یو څو ګامه چي ولاړو، نو د شا له خوا یو چا راپسي نارې کړې، موږ چي ورته وکتل یوه سړي سپی په غېږ کي نیولی او زموږ خوا ته یې منډي راوهلې. د دې نارې په اورېدو نورو خلکو هم سپیان په غېږ کي نیولي، له کورو راووتل او پر موږ راټول سول. هر یوه به لومړی د خپل سپي پر سر په ډېر ناز لاس راتېر کړ او بیا به یې موږ ته راوړاندي کړ. زموږ لویه ستونزه دا وه چي د دوی په ژبه نه پوهېدو، وروسته مو لکه ګونګیان په اشارو خبري پیل کړې، خو بیا مو هم سر سره خلاص نه سو. خلکو زما سره چندان کار نه درلود، بس یوازي پر یونس خان راټول ول. هرڅومره چي مو له ځانه سره چورت وواهه، بیا هم پوه نه سوو چي خلک څه وایي؟
یونس خان داسي فکر وکړ چي ښایي دا خلک غواړي خپل سپي پر موږ خرڅ کړي، نو د دې لپاره چي ځان له دې جنجاله خلاص کړي، له یوه سړي څخه یې سپی واخیست او هغه ته یې یو سلګون نوټ ونیو. د سپي خاوند له دردہ تک سور واوښت، سپی یې د یونس خان له لاسه وکیښ او یونس خان یې په درد په اوره وواهه. له دې سره سم خلکو تر خپل منځ څه (ګړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګړي) سره وویلې او یو په بل پسې خپلو کورونو ته ولاړل.
کله چې میدان خالي سو، نو موږ هم پښښې سپکې کړې او د کالیو خرڅولو یوې مغازې ته ولاړو. په سودا اخیستلو مو لا شروع نه وه کړې چې د مغازې منځجر څنګ ته ناسته پیشو په غېږ کې ونیوله او یونس خان ته یې ورمخ ته کړه. پیشو هم ټوپ کړه او د یونس خان پر اوږه باندې کښېناسته. یونس خان ته درد ورغی او پیشو یې له اوږې څخه لیرې کړه. له دې سره سم هغه سړي خپله پیشو راپورته کړه، په زړه پورې یې ټینګه ونیوله او بیا یې یونس خان ته په خپله ژبه یوڅه وویل، خو دا چې یونس خان د هغه په خبره پوه نه سو، نو سړي ته درد ورغی او یونس خان یې پر مخ یوه داسې کلکه څپېړه وواهه چې ترمخ یې اورونه ووتل. په دې وخت کې د مغازې ټول کارکوونکې او رانیوونکې راټول سول، موږ په خپله او دوی په خپله ژبه خبرې کولې، موږ هیڅ نه پوهېدو چې دوی زموږ څخه څه غواړي؟ بس بله چاره مو ونه لیده او له مغازې راووتو.
په دې وخت کې یونس خان وویل چې زه وږی یم، راځه یوه رسټورانټ ته ولاړ سو او ډوډۍ وخورو.
دواړه یوه رسټورانټ ته ولاړو او د ډوډۍ فرمایش مو ورکړ. نه پوهېږم چې ډوډۍ ډېره خوندوره وه او که موږ ډېر وږي سوي و، یونس خان خو داسې غټې غټې ګولې پورته کولې، هغه د چا خبره لکه د غله وار. په دې وخت کې یو سړی له بیزو سره زموږ مېز ته ودرېد، بیزووان لا خوله په خبرو نه وه پورې کړې چې بیزو مېز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راوختله او د يونس خان مخ ته پروت برګر يې په خوله کړ. يونس خان له دردده بيزو په څنګل ووهله او د مېز له سره يې شيوه کړه. بيزو (کيغ کيغ) جوړ کړ او يونس خان ته يې پر څټ منګولي ورولګولې. په رسټورانټ کي غالمغال جوړ سو، د رسټورانټ کارکوونکي او مېلمانه راټول سول، ټولو يونس خان ته د ملامتۍ ګوته نيوله، خو څرنګه چي موږ د هغوی په ژبه نه پوهېدو، نو په اصلي ستونزه هم پوه نه سوو.
يونس خان چي نور نو د خلکو له سپيانو، پيشيانو او بيزوګيانو څخه تنګ سوی و، يو سوړ اسوېلی وکيښ او ما ته يې وويل: ياره زما څخه خو يې د اروپا موډ او فېشن هېر کړ، زه نه پوهېږم چي دا خلک ولي ما نه پرېږدي؟ دا حيوانان په ما پوري څه اړه لري؟ ايا زه د حيواناتو ډاکټر يم؟
په دې وخت کي اټکلي يو افغان راپيدا سو، موږ د افغان په ليدو دومره خوشحاله سوو چي په کاليو کي نه ځايېدو، ان دا چي پر يونس خان هم خپل بلوز تنګ سو. افغان په خندا راغی زموږ تر څنګ کښېناست، تر سترګې مسي وروسته ده هم يونس خان ته لږ په حيرانتيا وکتل او ويې پوښتل: ښه تاسي کيسه وکړئ چي دلته څنګه راغلاست او څه کار کوئ؟
يونس خان چي ډېر يې زړه تنګ سوی و، د هغه خبره ونيوله او ويې ويل: دا کيسه به وروسته درته وکړو، ته اوس دا راته ووايه چي دې خلکو څه ويل؟ يوازي دا کيسه نه ده، موږ نن دوه ځله نور هم په دغسي بلا اوښتي يو. افغان په خندا د يونس خان خوا ته وکتل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويې ويل: دا خلک هم نه دي ملامت، اصلي ستونزه ستاسي په بلوز کي ده، ځکه چي دا ډول کميسونه دلته د حيواناتو د يوه شرکت يونيفارم يا ځانګړي کالي دي، دا شرکت حيوانات هم خرڅوي او هم يې بيمه کوي، مانا دا چي د يوه حيوان ترخرڅ وروسته هم د نوموړي حيوان غم او درد په دوی پوري اړه لري، اوس چي خلکو ستا دغه ډول بلوز ته وکتل، نو داسي فکر يې وکړ چي تاسي د دې شرکت کارکوونکي ياست.

پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library